

UDVIKLINGSPLAN FOR **KONGELUNDEN**

KONGELUNDENS UDVIKLINGSPLAN

INDHOLD

INDLEDNING

- Fra vision til udviklingsplan
- Udviklingsplanen for Kongelunden
- Udviklingsplanen kort fortalt
- Fem udviklingslag
 - En strategisk og fysisk hovedstruktur

SIDE

side 3
side 4
side 6
side 8

UDVIKLINGSPLANENS LAG

01 Landskab og natur

- Skovens rum sætter rammen for udviklingen

side 10-19

02 Infrastruktur

- Et fredeligt og sammenhængende landskab

side 20-31

03 Et samlet Kongelunden

- Ankomst og identitet

side 32-37

04 Destinationer

- Et frirum for hele Aarhus

side 38-47

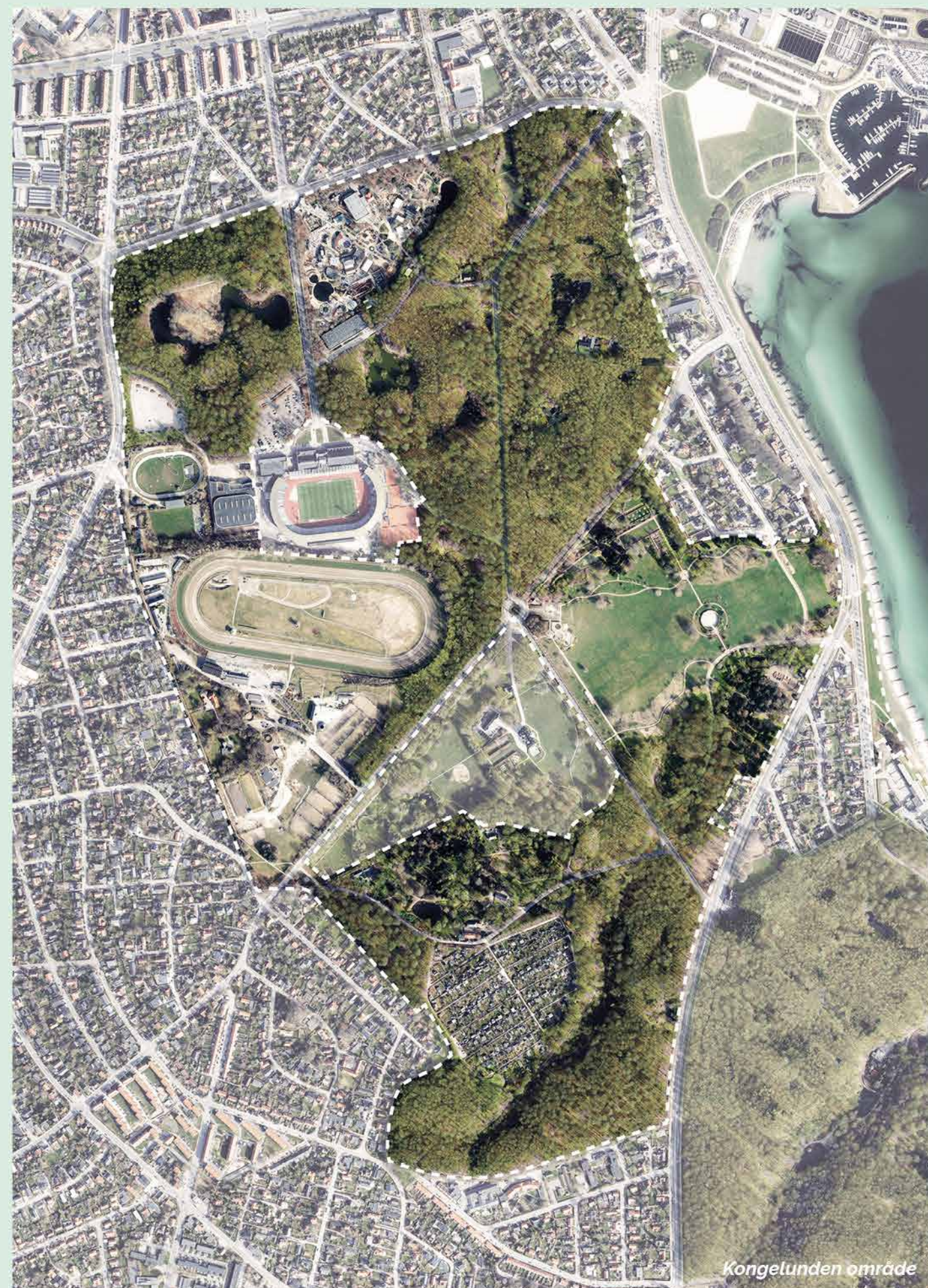
05 Demokratisering

- Større tilgængelighed og udvikling med brugere

side 48-54

BÆREDYGTIG UDVIKLING

side 55-58

Kongelunden område

Fra vision til udviklingsplan

Udviklingsplanen for Kongelunden er en enestående mulighed for at udvikle et af de største sammenhængende, storbynære, rekreative områder i Danmark med et enormt potentiale. Rammen for arbejdet har været Vision Kongelunden indeholdende fem bystrategiske pejlemærker, som Aarhus Byråd godkendte i marts 2020.

På den baggrund blev der i 2020 gennemført en åben visionskonkurrence. 43 tværfaglige arkitekt-teams deltog i visionskonkurrencen, hvoraf dommerkomiteen udpegede tre vinderprojekter og gav hædrende omtale til yderligere to forslag.

Med afsæt i idéer fra visionskonkurrencen gennemførte Aarhus Kommune i 2022 et parallelopdrag for en udviklingsplan for Kongelunden med tre tværfaglige teams som deltagere. Team Holscher Nordberg blev udpeget som det rådgiverhold, der havde det mest robuste hovedgreb og har på den baggrund været Aarhus Kommunes rådgivere i udarbejdelsen af den endelige udviklingsplan.

Samtidig har en omfattende brugerinvolvering og borgerinddragelse været en rød tråd gennem hele processen. Inputtene fra dialogprocessen er kommet fra mange kanter – det gælder både naboer til området og aarhusianere i almindelighed, men også kreative erhverv, foreninger, interesseorganisationer, diverse råd og udvalg, organiserede aktører i området samt øvrige interessenter og aktører, der alle har været med til at forme grundlaget for den endelige udviklingsplan.

Med en ambition om at udløse det fulde potentiale i Kongelunden har en lang række fagpersoner på tværs af magistratsafdelingerne i Aarhus Kommune bidraget til at kvalificere projektet i et konstruktivt samarbejde. Tilsvarende har et enigt byråd stået bag visionen og bakket aktivt op om projektet.

Endelig har særdeles generøse donationer fra Salling Fondene og Lind Invest sammen med yderligere finansiering fra Aarhus Kommune sikret realiseringen af de første, væsentlige skridt frem mod et endnu mere attraktivt og åbent Kongelunden for alle byens borgere og besøgende. Herunder et nyt, smukt og topmoderne fodboldstadion af international standard til byens hold og i sammenhæng med tilblivelsen af en ny, sammenhængende idrætsby og udviklingsplanens øvrige strategier.

Faktaboks - pejlemærker

Aarhus Byråd har besluttet fem bystrategiske pejlemærker for udviklingen af Kongelundens område:

- Udvikle flere destinationer og potentialet som samlet attraktion
- Udvikle et centrum for livskvalitet og store og små fællesskaber
- Udvikle en moderne ramme for events inden for idræt, erhverv og kultur
- Dedikere delområder til plads til ro, eftertanke og viden
- Aktivere og demokratisere området

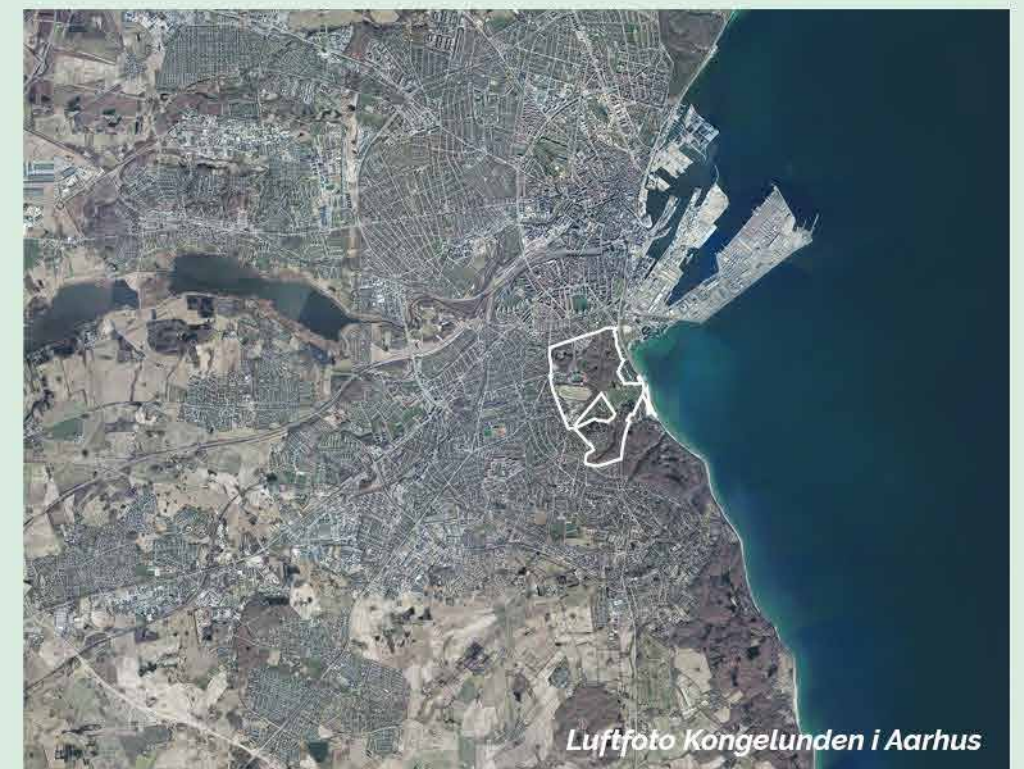
Faktaboks - hvad er Kongelunden?

- Geografisk dækker Kongelunden et knap 200 hektar stort område fra Tivoli Friheden i nord til Varna og Den Uendelige bro i syd. Inden for en afstand af fem kilometer bor der omkring 200.000 aarhusianere.
- Kongelunden grænser mod syd op til Marselisborgskovene og afgrænses mod øst af Strandvejen og kysten. Ud over skov og kyst består nærområderne af Frederiksbjerg mod nord og boligbebyggelserne Kongsvang og Fredensvang i Viby mod vest.
- Kongelunden rummer i dag flere store idrætsfaciliteter, velfungerende erhverv og velkendte attraktioner - herunder fx Stadion, Tivoli Friheden, Mindeparken, Den Uendelige Bro, Marselisborg Slot, Jydsk Væddeløbsbane og mange flere. Samtidig har Kongelunden nogle kvaliteter og særlige steder, som er knapt så velkendte - som fx Ole Rømer-Observatoriet og områdets forskellige haver og grønne områder, Forstbotanisk Have, udsigtshøjen, Rømerhaven og haven ved Donbækhuse.

Faktaboks - De deltagende teams i parallelopdrag for en udviklingsplan for Kongelunden

De tre deltagende teams var:

- Team Holscher Nordberg med underrådgiverne Kragh & Berglund, OVJ Arkitekter, Hele Landet og SPVI samt et advisory board bestående af Kristian Raun Thomsen og Rikke Øxner.
- Team STED med underrådgiverne Gjøde & Partnere Arkitekter, Ke- ingart, AFRY og Anders Busse.
- Team Tredje Natur med underrådgiverne Norrøn, Urban Goods og Valentin Trafikplanlægning.

Luftfoto Kongelunden i Aarhus

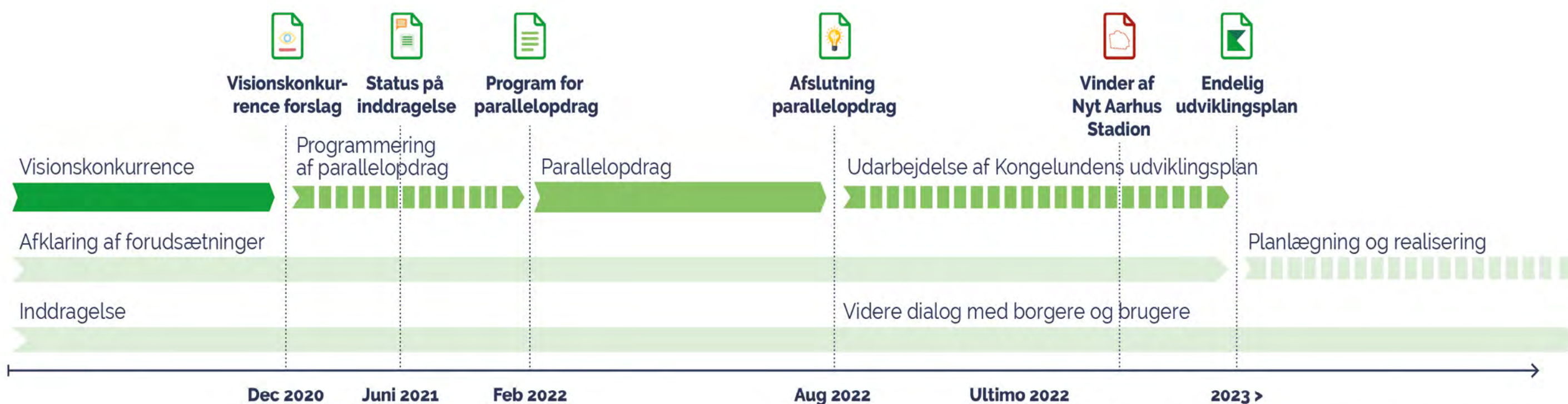
Kongelundens Udviklingsplan 6. Februar, 2023

Udviklingsplanen er udarbejdet af Aarhus Kommune og rådgiverne fra det vindende team i arkitektkonkurrencen om udviklingsplanen afholdt i 2022.

Rådgiverteam
Holscher Nordberg
Kragh & Berglund
Hele Landet
SPVI

Fotos

Alle billedrettigheder tilhører Aarhus Kommune eller rådgiverteamet, med mindre andet er anført.

Proces for Kongelundens udviklingsplan - fotos og tidslinje

Udviklingsplanen kort fortalt

Overordnet struktur

Skovens rum sætter rammen

Skovens rum sætter de overordnede rammer for den fremtidige udvikling af Kongelunden og skaber en klar identitet for området ved hjælp af fire landskabelige elementer: Skovmassiver, lysninger, grønne korridorer og overgangslandskaber.

Anvendelsen af skovens rum som ramme sikrer en robust udvikling af Kongelunden de næste 100 år. Det danner et hovedgreb, som igangsætter, inspirerer og skaber sammenhæng i den mangeårige udviklingsproces.

Fire zoner

Kongelundens mange tilbud, aktiviteter, landskaber og naturtyper kategoriseres i fire overordnede zoner:

Kulturskoven, Idrætsbyen, Fælleden og Læringsskoven.

Sammenhæng og tilgængelighed:

Kongelunden sammenbindes gennem nye ruter, mødesteder, pejlemærker og destinationer.

Et nyt sammenhængende stisystem organiseres i tre hovedruter: **Kystruten, Kongeruten og Marselisruten.**

Der arbejdes med ankomster og overordnede adgange, som demokratiserer området. Markeringer kaldet Kongelys kan, alt efter kontekst og bindinger, byde velkommen og et såkaldt Kongemærke foreslås at markere et nyt midtpunkt i området.

Over tid er visionen at lukke for gennemkørende biltrafik, så Kongelunden omdannes til et byrum for gående og cyklende.

SKOVMASSIVET

De store træer giver Kongelunden en samlet identitet og indskrifter hele området i store landskabelige sammenhænge. Skovmassiverne gemmer også på oplevelser, der, med respekt for evt. bindinger, skal gøres tilgængelige og iscenesættes på ny.

LYSNINGEN

Lysninger er de åbne rum, der samler mennesker og aktiviteter. Fra Mindeparkens store demokratiske rum til de små lysninger i skoven og Jydsk Væddeløbsbane.

GRØNNE KORRIDORER

De historiske forbindelser fastholdes og styrkes som præcise rum, der binder Kongelunden sammen med omgivelserne. Over tid omdannes og demokratiseres rummene ved at gøre vejene til byrum forbeholdt cyklister og gående. Biltrafikken fjernes, naturen bindes sammen, og mennesker mødes i øjenhøjde.

OVERGANGSLANDSKABER

En lys mellemzone skaber forudsætninger for øget biodiversitet og bruges som værktøj til at nedbryde og udviske eksisterende barrierer, så Kongelundens landskaber og aktiviteter bindes sammen.

Visionen for Kongelundens udviklingsplan

Fem udviklingslag

Strategiske og fysiske redskaber for udviklingen og transformationen af Kongelunden

For at sikre helhed og fleksibilitet i udviklingen, på både den korte og lange bane, er udviklingsplanen struktureret gennem fem fokusområder, der favner både fysisk og ikke-fysisk planlægning. Disse er planens overordnede lag, som vil bidrage til at sikre robusthed og retning i udviklingen de kommende år. Lagene vil fungere som konkrete styringsredskaber i en bæredygtig udvikling af Kongelunden.

De fem lag er valgt ud fra de strategiske og fysiske fordele, de hver for sig og samlet bidrager med, i forhold til natur og landskab, infrastruktur og ankomster og identitets-, destinations- og attraktionsudvikling. Og endeligt som værktøj for demokratisering, samskabelse, synlighed og som et mangfoldighedsskabende element.

Bæredygtige lag

De fem lag vokser ud af og genanvender områdets karakteristika - på natur, historie og kultur. Udviklingslagene forstærker områdets iboende værdier.

Lagene står som konkrete værktøjer for transformationen af området. Værktøjer, der fremadrettet bidrager til at kunne styre Kongelundens tilgængelighed, attraktionsværdi og demokratiske mangfoldighed.

Robusthed

Lagene er allerede idag synlige for den besøgende. De kommende hundrede års transformation har på den måde fodfæste i de seneste hundrede års udvikling. Ved at bruge "hjemmehørende" lag som værktøjer sikres kontinuitet for det videre arbejde.

Læsevejledning

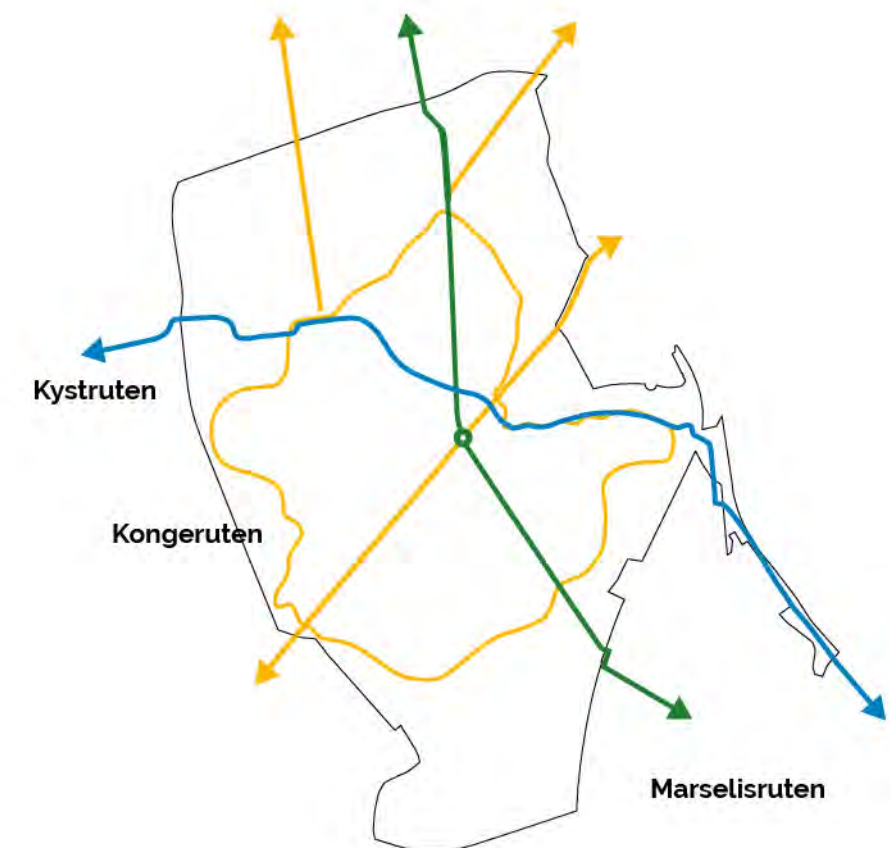
Planens lag sætter retning for den konkrete udvikling af Kongelunden, men udgør også strukturen for udviklingsplanen på papir - altså denne mappe:

Hvert af de fem lags formål udfoldes således i selvstændige kapitler, der hver især indledes med en side, der opstiller lagets overordnede visioner og formål, inden det efterfølgende foldes ud i konkrete stragier, greb og eksempler på den forandring, der vil kunne skabes.

01 NATUR OG LANDSKAB - SKOVENS RUM SÆTTER RAMMEN FOR UDVIKLINGEN

Skoven former de fysiske rum, der danner den robuste ramme for udviklingen og bærer Kongelundens historiske identitet ind i fremtiden. Skovens rum er velkendte for brugerne og bidrager til en robust genkendelighed.

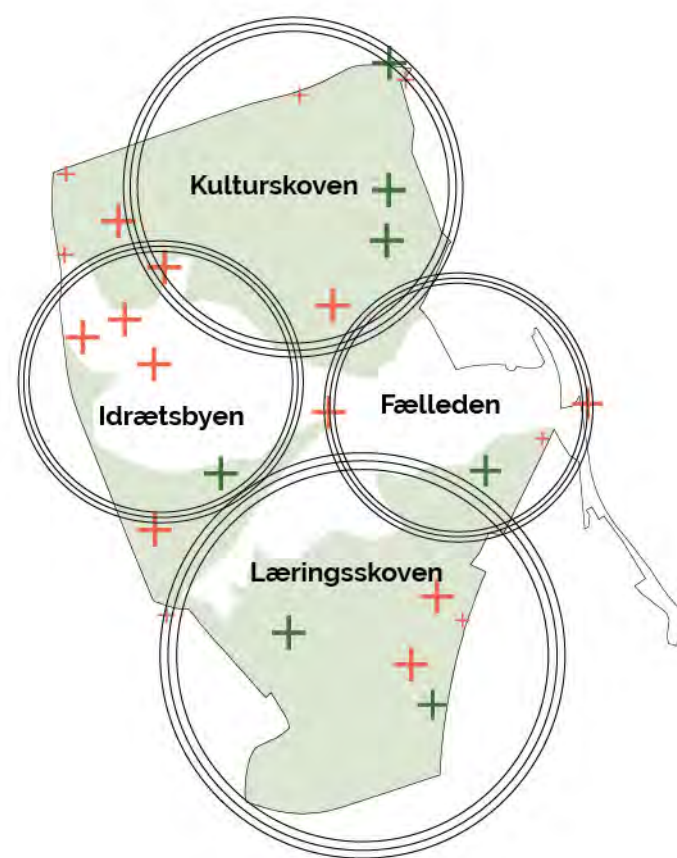
02 INFRASTRUKTUR - ET FREDELIGT OG SAMMEN- HÆNGENDE LANDSKAB

Nye ruter skaber bedre sammenhænge med byen og internt i Kongelunden. Der arbejdes strategisk og fysisk med at fredeliggøre Kongelunden for biltrafik på sigt. Infrastrukturlaget bidrager til højere grad af tilgængelighed for blød trafik - cykler og gående.

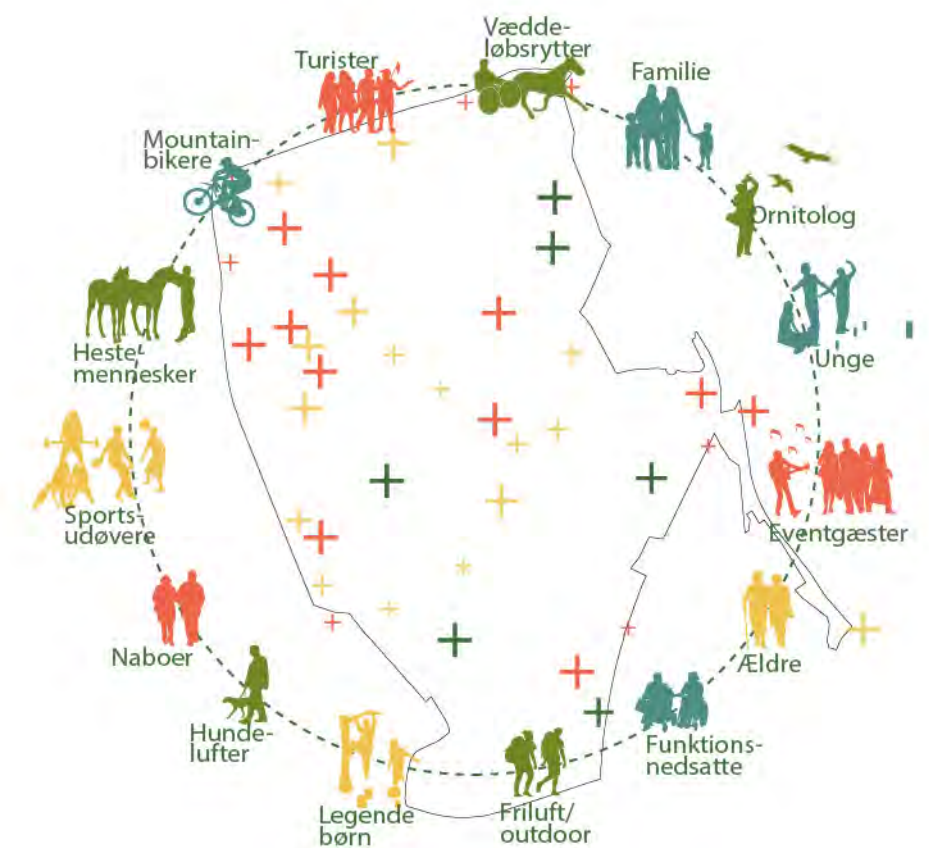
03 ET SAMLET KONGELUNDEN - ANKOMST OG IDENTITET

Nye ankomstpladser med ikoniske Kongelys byder velkommen og markerer områdets grænser og danner sigtelinjer gennem området. Kongelyset skaber et nyt fysisk og mentalt centrum.

04 DESTINATIONER - ET FRIRUM FOR HELE AARHUS

Kongelundens destinationer udvikles inden for fire overordnede zoner, så synergier mellem aktiviteter styrkes og balancer mellem ro og aktiv udnyttelse afstemmes.

05 DEMOKRATISERING - STØRRE TILGÆNGELIGED OG UDVIKLING MED BRUGERNE

En demokratisering styrker samskabelse af et bredt udvalg af aktiviteter, giver adgang til skovens rum og formidler aktiviteter. Demokratiseringen giver brugeren fornemmelsen af at blive vejledt og skaber synlighed om tilbud.

01 Natur og landskab

Skoven sætter rammen for udviklingen

Skoven er det identitetsgivende og rumlige element, som dominerer Kongelunden, og visionen for Kongelunden tager derfor afsæt i skovene. Skoven møder én som det første, når man ankommer til området. Skovene er fortællingen om områdets historie og det store landskab, som Kongelunden tilhører.

I visionen for Kongelundens styrkes identiteten ved at skoven, som den overordnede ramme for områdets udvikling, gøres endnu stærkere.

Ved at plante mere skov og styrke beplantning langs de vigtigste adgangsveje trækkes Kongelunden tættere på byen, og samtidig etableres nye grønne rum i det eksisterende område. Kongelundens skovkarakter kan styrkes yderligere gennem træplantninger på parkeringsarealer og andre belagte arealer, og skoven bliver dermed det rumlige og landskabelige element, der både fremhæver områdets historie og peger ind i fremtiden.

Inde i skoven kan der gennem ændring af driften etableres flere lysninger, som understøtter oplevelsesmæssig og biologisk variation. Skoven kommer til både at rumme hemmelige, intime steder og nye oplevelser for besøgende, hvor skoven er rammen om det hele.

De eksisterende natur- og kulturhistoriske kvaliteter i Kongelunden bevares og beskyttes og mere natur kan tilføres. Det sker gennem en langsigtet planlægning af pleje og drift og ved etablering af nye overgangslandskaber, der udover at beskytte, også bidrager med øget biodiversitet og nye naturoplevelser.

Gennem plejestrategi og et bevidst arbejde med regnvand og vådområder i Kongelunden, kan der tilføres yderligere levesteder for flora og fauna. Fremtidens Kongelunden vil derfor fremstå som en styrket skov med en mangfoldighed af naturoplevelser for aarhusianere og gæster.

Langt størstedelen af skoven i Kongelunden er fredskov og Udviklingsplanens langsigtede strategi for Natur og landskab samt en række af udviklingsplanens visioner for rekreative projekter i fredskoven og ved kysten, vil skulle udvikles med respekt for naturværdierne og i samarbejde med myndighederne.

MÅL FOR NATUR OG LANDSKAB:

- At skovkarakteren styrkes og Kongelunden møder byen uden barrierer
- At mangfoldigheden i naturen forøges til en større biodiversitet
- At mangfoldigheden af rekreative oplevelser i skoven forøges
- At den eksisterende skov, beplantning, barrierer og mobilitet transformeres, til gavn for natur, rumlige og rekreative oplevelser
- At natur og landskab kan fungere som en ramme for læring
- At eksisterende natur- og kulturhistoriske værdier bevares og beskyttes
- At regnvandet håndteres på en bæredygtig måde og så det bliver en rekreativ ressource i Kongelunden

Vision for mødested for rekreative oplevelser og læring

Visualisering fra parallelopdrag juni 2022. Team Holscher Nordberg

Skovmassivet

Det identitetstetsgivende rumlige element

Skoven er det identitetstetsgivende og rumlige element, som dominerer Kongelunden. Derfor tager hovedgrebet afsæt i skoven. Skoven definerer rummene og lysningerne og møder én som det første, når man ankommer til området. Skovene er fortællingen om områdets historie og det store landskab, som Kongelunden tilhører.

Skovene i Kongelunden er allerede i dag et fantastisk område med et væld af oplevelser, som lader de besøgende træde stort set direkte fra Aarhus Midtby ind i skoven og forsvinde i det vidt forgrenede stisystem og besøge hemmelige steder, søer og moseområder. Det er en stor kvalitet for Aarhus at have et så stort naturområde centralt i byen. Denne oplevelse bør forstærkes og bevares gennem en nænsom pleje af skoven med det mål, at få mere natur ind i skoven.

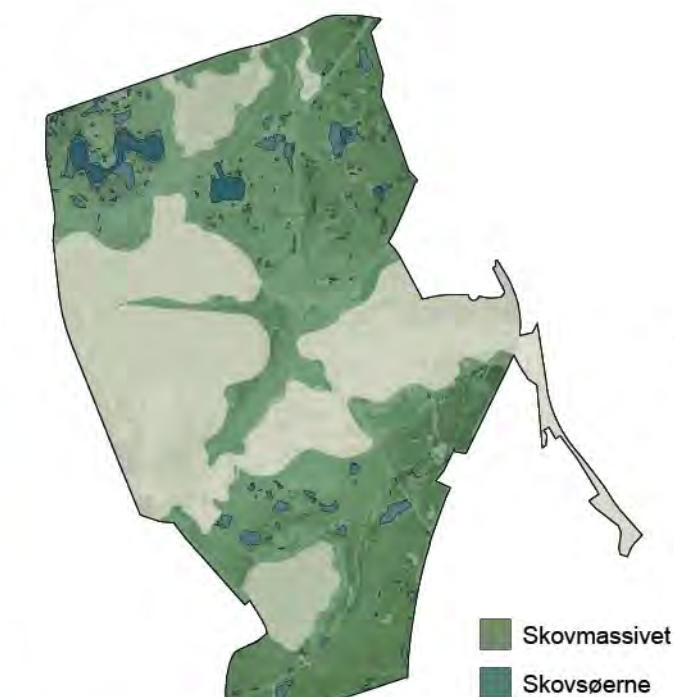
Visionen for udviklingen af skoven er, at en beplantningsstrategi kan skabe både nye skovarealer, skovtyper og lysninger i Kongelunden. Der udlægges nye skovarealer og samtidig kan man som besøgende opleve, at skoven på sigt vinder frem på belægninger og parkeringspladser. Her kan etableres områder med hjemmehørende arter som egetræer, bøg og pil, der bryder de befæstede flader. Skoven kan trækkes ud i den omkringliggende by, så Kongelunden synliggøres og sammenbindes med omgivelserne.

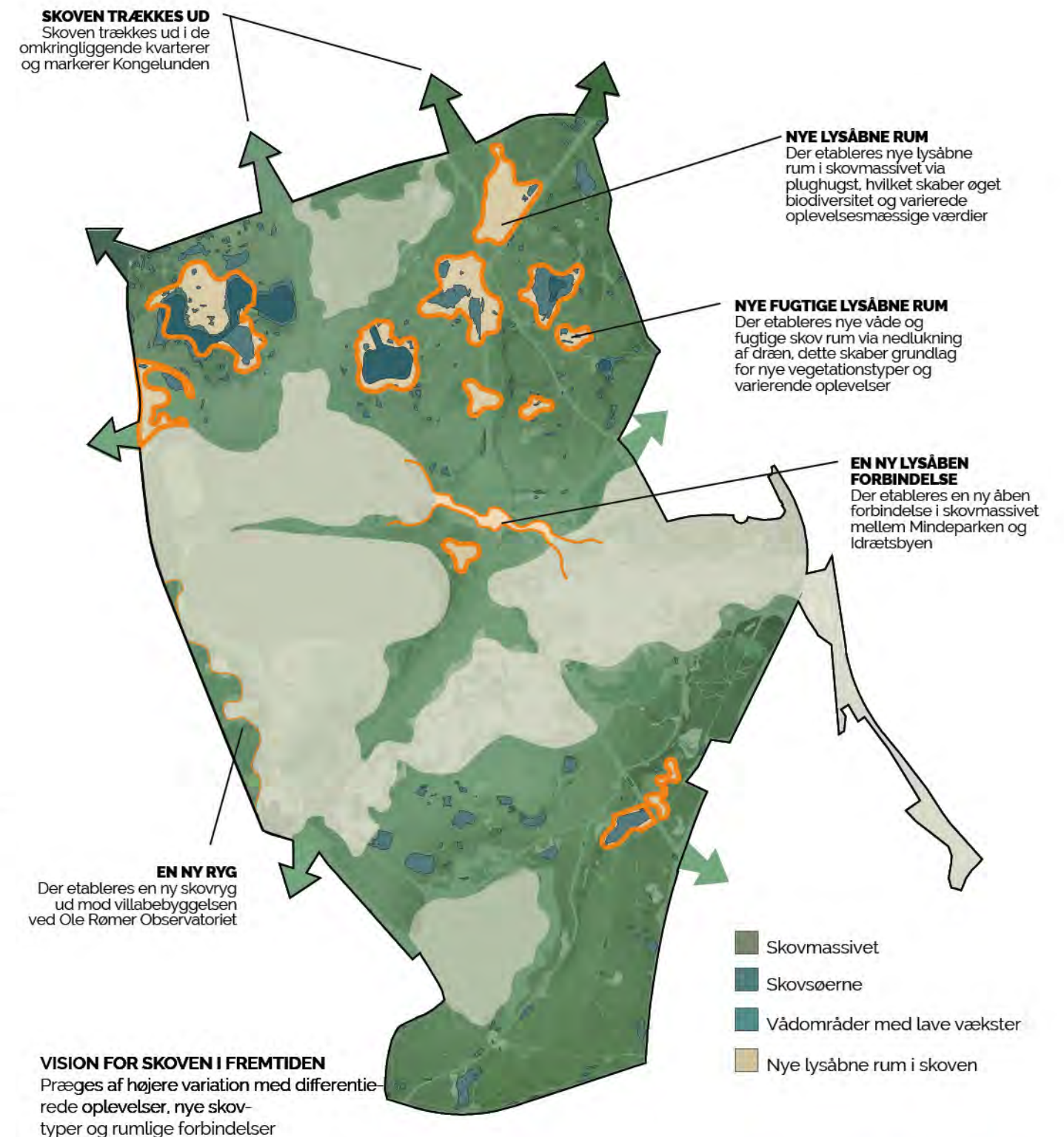
Skovens natur og nogle af dens hemmelige steder kan gøres mere tilgængelige gennem transformation af eksisterende stier og ved tilføjelse af broer over vand. Klatretræer og fugletårne kan give adgang til trætoppene og udsigt over det store skovområde. Mødet mellem skoven og villabebyggelsen mod vest kan forstærkes ved at etablere en ny "ryg" med skovkarakter. På denne måde vil de åbne arealer omkring Jydsk Væddeløbsbanes faciliteter i endnu højere grad opleves som en lysning i skoven.

Forslag til redskaber i udviklingsplanen:

- Skoven og naturen skal være tilstede overalt i Kongelunden
- Fornemmelsen af at træde ind i skoven skal også være tilstede i adgangsområderne
- I plejeplanen skal en artsliste sikre, at der bruges allerede eksisterende arter, som fremmer biodiversiteten
- Skoven skal trækkes ud i de omkringliggende byrum
- Ny skov etableres efter en plejeplan

Skovmassivet i dag

Lysninger

Visionen om at samle mennesker og natur

Udover at understøtte rumlig og biologisk variation kan lysninger danne nye naturrum med større biodiversitet.

Inde i den tætte skov kan der skabes nye lysninger for at styrke naturoplevelser og variation. Plukhugst i skoven kan foretages pragmatisk omkring vandløb, vandhuller og stier for større variation i naturoplevelserne.

Lysningerne er naturens eget rum og formet af skovens volumen.

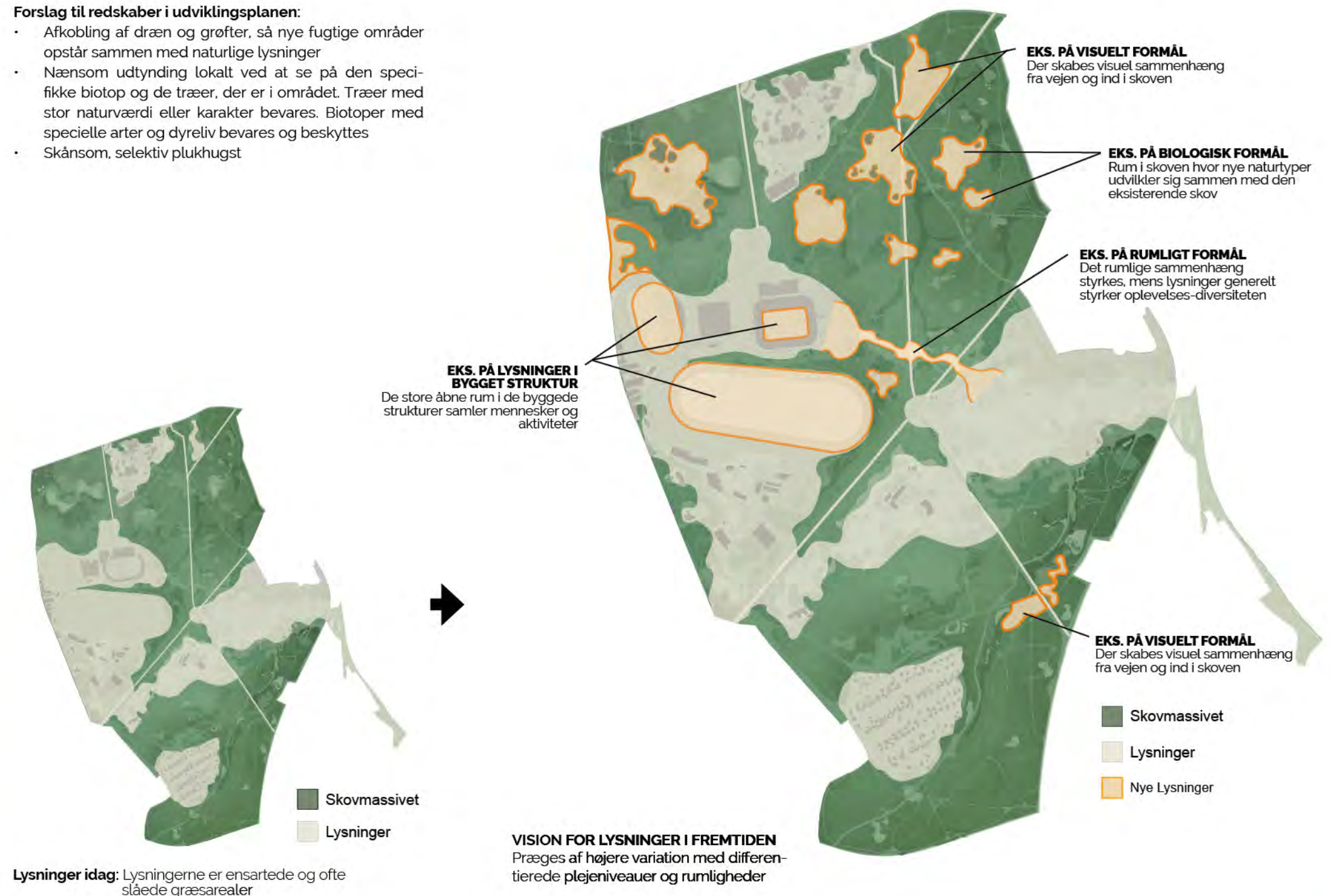
I skoven kan der skabes lysninger gennem plukhugst, så der kan udvikles steder med særlige naturkvaliteter. Der kan åbnes lysninger omkring mindre, eksisterende bygninger, som kan programmeres med nye funktioner og således skabe nye aktiviteter.

Reference: Lysning

Forslag til redskaber i udviklingsplanen:

- Afkobling af dræn og grøfter, så nye fugtige områder opstår sammen med naturlige lysninger
- Nænsom udtynding lokalt ved at se på den specifikke biotop og de træer, der er i området. Træer med stor naturværdi eller karakter bevares. Biotoper med specielle arter og dyreliv bevares og beskyttes
- Skånsom, selektiv plukhugst

Overgangslandskaber

Binder Kongelunden sammen og kan styrke biodiversiteten

Kongelunden har mange bindinger i form af fortidsminder, områder med naturfredninger og sigtelinjer. Introduktionen af overgangslandskaber er en strategi, som sikre beskyttelse og kan optage både de gamle kulturspor og tilføje nye.

Kongelunden er i dag domineret af skov og klippet græs, og de meget abrupte rumlige skift er ikke som i naturen blødt op med lange græsser og natur, som ikke er skovtræer. Det er derfor visionen at skabe vækstvilkår for nye ikke-plejekrævende naturtyper, lysåben skov, skovenge, uklippet blomstereng og skovlysninger i Kongelunden, som et overgangslandskab mellem skovtræer og klippet græs. Disse nye naturtyper kan skabe forudsætninger for en øget biodiversitet og forny et Kongelunden, der ligner sig selv - men med mere vild natur.

Overgangslandskabet kan desuden bruges som et redskab til at opløse fysiske barrierer, så Kongelunden bindes sammen. Med den nye "vilde" natur kan de naturkvaliteter der findes i dag bevares og nye tilføjes.

Skovengene, de høje græsser og blomsterengene opstår ved at reducere plejen på udvalgte eksisterende græsarealer.

Forslag til redskaber i udviklingsplanen:

- Reduktion af plejen i udvalgte områder i Mindeparken
- Plejen foregår på præcise tidspunkter efter en plan, som fremmer et særligt udtryk. Det kan være høstet i august, september, slåning hvert 5. år eller styning af elletræer hvert 20. år
- Der foreslås etableret en plejeplan for hele Kongelunden, der beskriver redskaber, intentioner, eksisterende biodiversitet, og hyppighed af pleje
- Plejen varieres så den har et spænd med hyppighed over tid - blomsterengen slås hvert år - mens elleskoven stævnes hvert 20. år
- Nye metoder afprøves

Overgangslandskaber i dag: Overgange i dag er præget af "skarpe" kanter, hegn, hække og andre barrierer

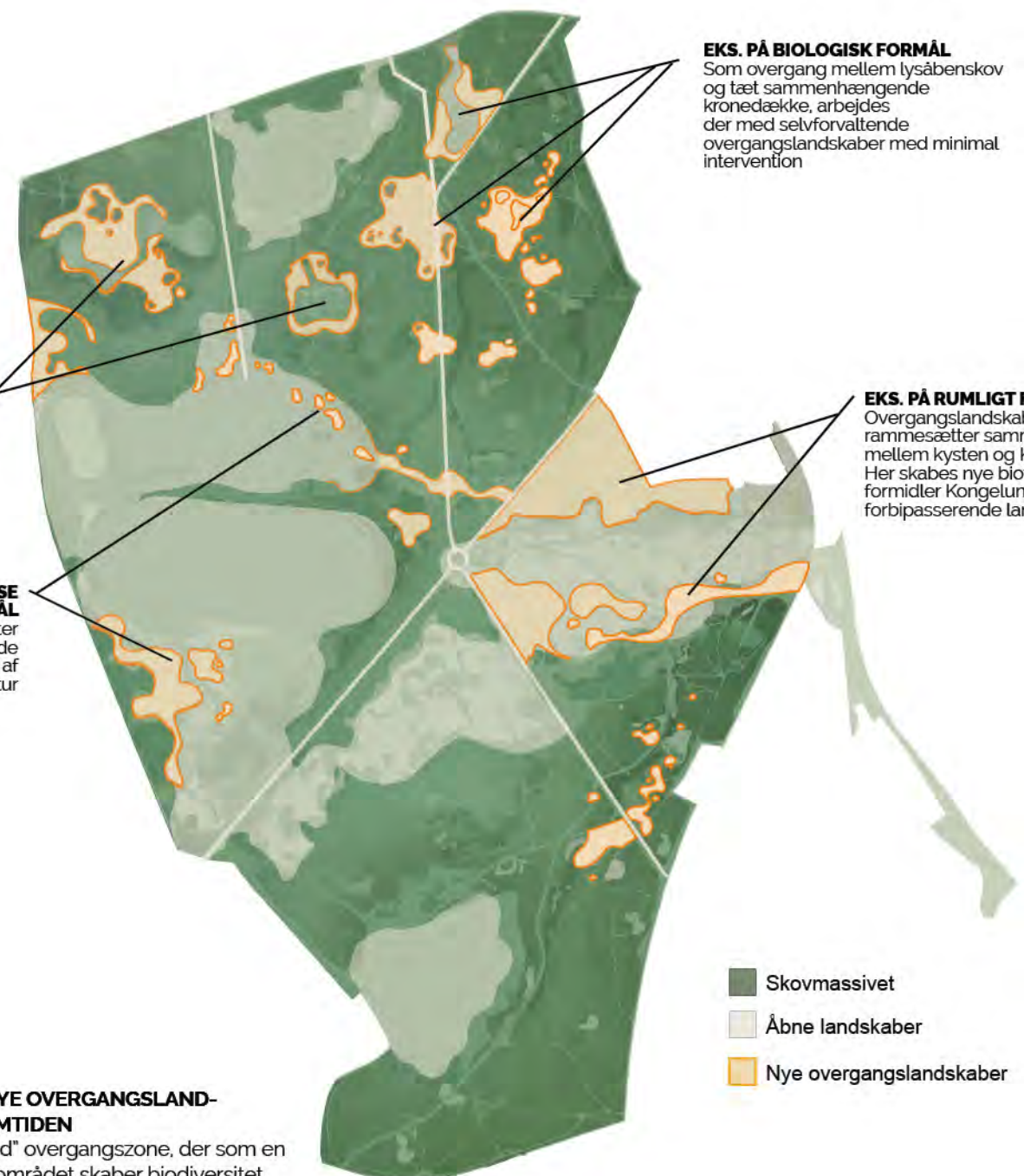
EKS. PÅ OVERGANG SOM FORMÅL
Som kantzone til vandhuller, fugtige områder og søer

EKS. PÅ OPLEVELSE SOM FORMÅL
Overgangslandskabet smelter ind imellem de byggede strukturer og styrker oplevelsen af alletidsnærværende natur

VISION FOR NYE OVERGANGSLANDSKABER I FREMTIDEN

Danner en "blød" overgangszone, der som en ny naturtype i området skaber biodiversitet og forbindelser.

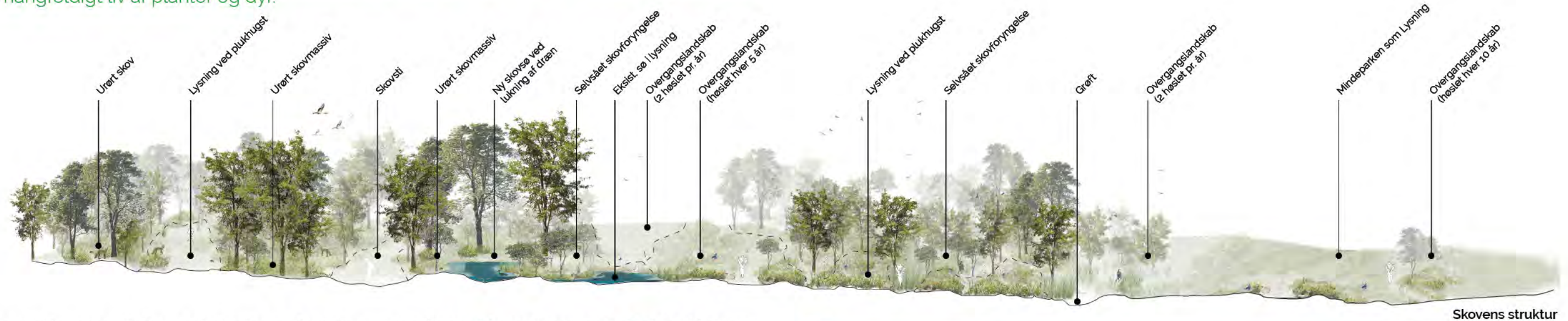
EKS. PÅ BIOLOGISK FORMÅL
Som overgang mellem lysåbenskov og tæt sammenhængende kronedække, arbejdes der med selvforvaltende overgangslandskaber med minimal intervention

EKS. PÅ RUMLIGT FORMÅL
Overgangslandskaber som rammesætter sammenhængen mellem kysten og Kongelunden. Her skabes nye biotoper som formidler Kongelundens nye natur for forbigående langs Strandvejen

Biodiversitet

Vision for øget biodiversitet - 160.000 m² overgangsskabskab

Ved omdannelse af arealer til overgangsskabskab kan skovmassivet i Kongelunden beriges med mere rumlig og biologisk variation. De nye typer af natur kan blive levesteder for et mangfoldigt liv af planter og dyr.

Skovens struktur

Larver, bier, sommerfugle og andre insekter er afhængige af vand, blomster og generelt diversitet i forhold til levesteder og fouragering. Ideelt har dyreliv behov for en stor skovoverflade med mange forskellige biotoper, forskellige typer vand, skovbryn, dødt træved samt grøfter og vandhuller, der fungerer som biokorridorer.

I visionen for øget biodiversitet kan plukhugst bruges til at skabe små nye lysninger og skovsumpe i nye oversvømmede arealer. Det døde træved kan efterlades i skovbunden.

Ved at reducere plejeniveauet kan der skabes et areal på ca. 160.000 m² med nye naturtyper, hvor der i dag er plæner eller græs. Ved at skabe nye lysninger gennem selektiv og nænsom plukhugst kan skoven tilføres omkring 7.000 m³ dødt ved. Afkoblingen af regnvandet forventes at kunne skabe omkring 3.550 m² nye grøfter og 5.500 m² nye vandbiotoper.

Systematisk plukhugst kan skabe nye skovbryn og giver dermed skoven større overflade. Tiltagene i Kongelunden kan være målbare i forhold til at fremme biodiversiteten. En mulighed er at indføre overvågning af naturen gennem registrering af arter, padder, insekter og fugle for at monitorere naturens sundhedstilstand ud fra en baseline.

I fredsskoven består overgangsskabskabet primært af skoveng og lysninger, som er levested for mange planter og dyr. Engenes placering inde i eller i kanten af en skov skaber et specielt klima med læ, høj luftfugtighed og høj dagtemperatur. Dette særlige klima giver mulighed for et meget artsrigt plante- og dyreliv med artstætheder, der overgår de fleste andre vegetationstyper på vore breddegrader. En lang række fugle benytter skovengene som yngle- og føde

søgningsområde, og dagsommerfugl holder til i skovens læ og blomsterrigdom.

For at genskabe og bevare skovengene som artsrige levesteder kan en genoptagelse eller efterligning af de gamle driftsformer med høslæt afprøves. De fleste skovenge vil have behov for en indledende genopretning af vandstand og rydning af opvækst. Det er nødvendigt med rydning af træopvækst og høslæt 1-2 gange årligt.

Lysninger findes naturligt i skoven, hvor jordbundsforhold fodrer andre vegetationstyper eller gamle træer er faldet. De store gamle træer efterlader et hul i den tætte skovkroge, hvor hurtigtvoksende arter kan vokse frem, før pionerarterne på langt sigt overtager igen. Dette skaber en biologisk og rumlig diversitet i skoven til fordel for både flora og fauna.

De døde træer er én af de vigtigste forudsætninger for artsdiversiteten i skoven og benyttes af mange arter som fødekilde, levested og skjul for vinterkulde og sommertørke. Det vurderes, at gamle træer under forfald og dødt ved er habitat for omkring en tredjedel af den samlede danske skovbiodiversitet, og manglen derpå er skyld i reduktion af ca. halvdelen af de rødlistede arter. Mange padder, krybdyr, fugle og pattedyr er også afhængige af dødt ved og gamle træer.

Forslag til redskaber i udviklingsplanen:

- Skovenge
- Plukhugst der giver nye skovbryn
- Døde og gamle træer bibeholdes
- Nye vådområder
- Nye grøfter langs veje
- Nye overgangsskabskaber
- Beskyttelse af naturen

Visualisering fra paralleloppdrag juni 2022, Isabella og Henrik Møller

Vision for overgangsskabskab

Beskyttelse og adgang

Der bør værnes og formidles om skovens historie

Naturen og skovene i og omkring Kongelunden er fyldt med biologiske, geologiske og kulturelle kvaliteter. At sikre, styrke og formidle alle disse historier er en vigtig del af Kongelundens vision.

Udviklingsplanens vision skal sikre sameksistens mellem mennesker og natur og at udviklingen sker med øje for de eksisterende kvaliteter og naturværdier.

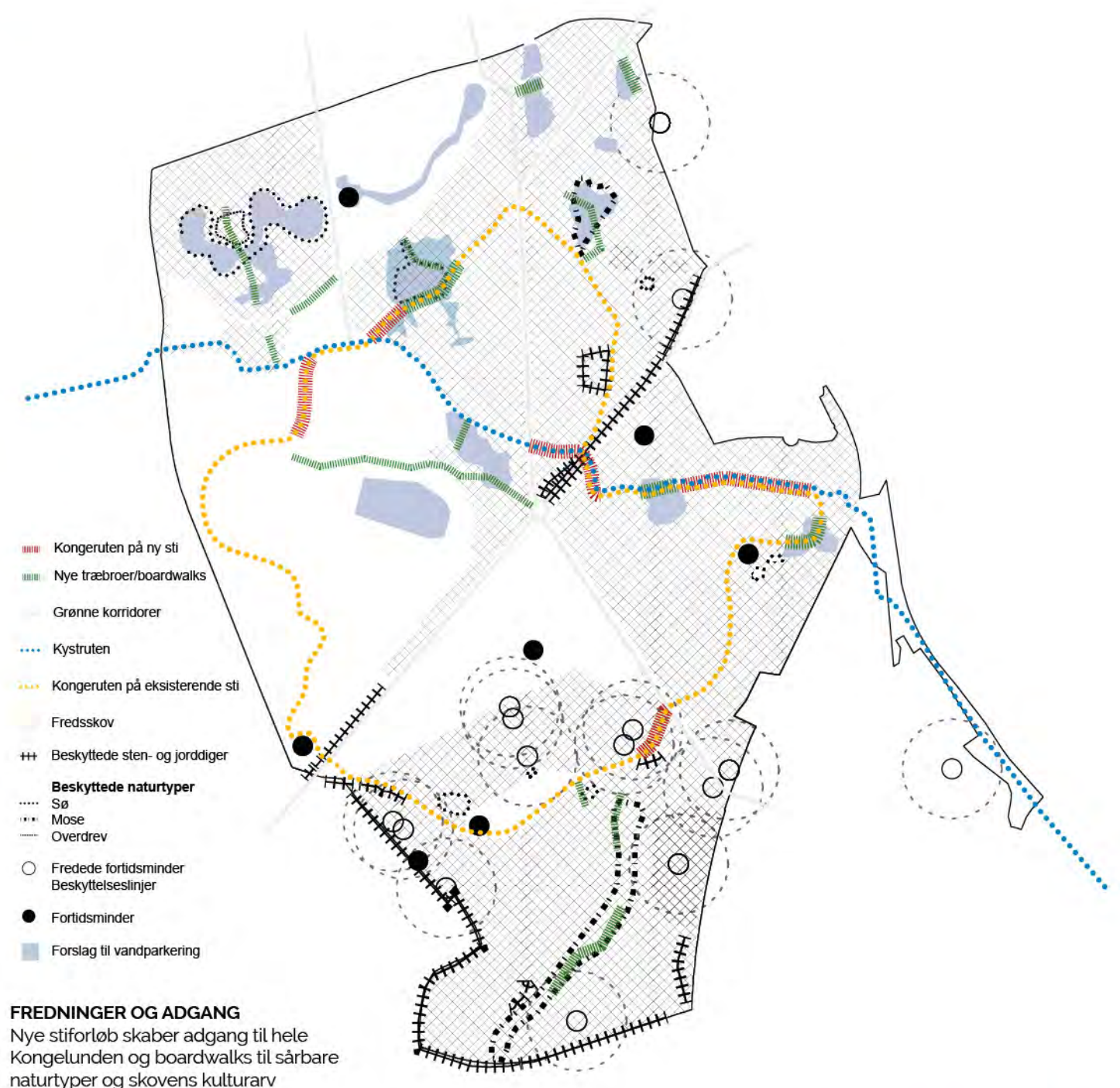
Naturværdierne i Kongelunden bør øges, samtidig med at der foregår nye aktiviteter for alle aldersgrupper.

Ved på sigt at fredeliggøre Kongelunden for biltrafik vil områder, der i dag anvendes til veje, uudnyttede bagsider og parkeringspladser, kunne inddrages til nye aktiviteter. Dette skaber også mulighed for, at man kan udbygge naturværdierne i Kongelunden – samtidig med at der kommer flere aktiviteter.

For at sikre skovens flora og især fauna arbejdes der med at optimere primære adgangsstier for dermed at give mere ro andre steder. Eksempelvis vil en fredeliggørelse for biler give plads til, at mere af den bløde trafik bevæger sig i vejrummene og dette kan give mere "ro" i skovene. De stier, som fysisk kan løftes til at blive en primær rute, som eksempelvis Kongeruten, placeres primært på det eksisterende stinet så etablering af nye stier i fredsskov minimeres.

Forslag til redskaber i udviklingsplanen:

- Store stier med høj benyttelse som fx Kongeruten ledes udenom beskyttede naturtyper
- Områder med særligt dyreliv fredeliggøres
- Der anvendes boardwalks for skånsom adgang til specielle biotoper, så eksisterende træer og biotoper bevares
- Transformationen af vejrum og nye ruter flytter den bløde trafik til nye grønne boulevarder – og kan dermed være med til at fredeliggøre sårbare områder
- Nye aktiviteter etableres under hensyn til naturværdierne

Rekreativ brug af natur og vand

Læring gennem skovens egen formidling

Tilgængelighed og muligheder for udforskning af naturen for alle er en del af visionen for at styrke Kongelunden som en grøn destination.

Et rekreativt forhold

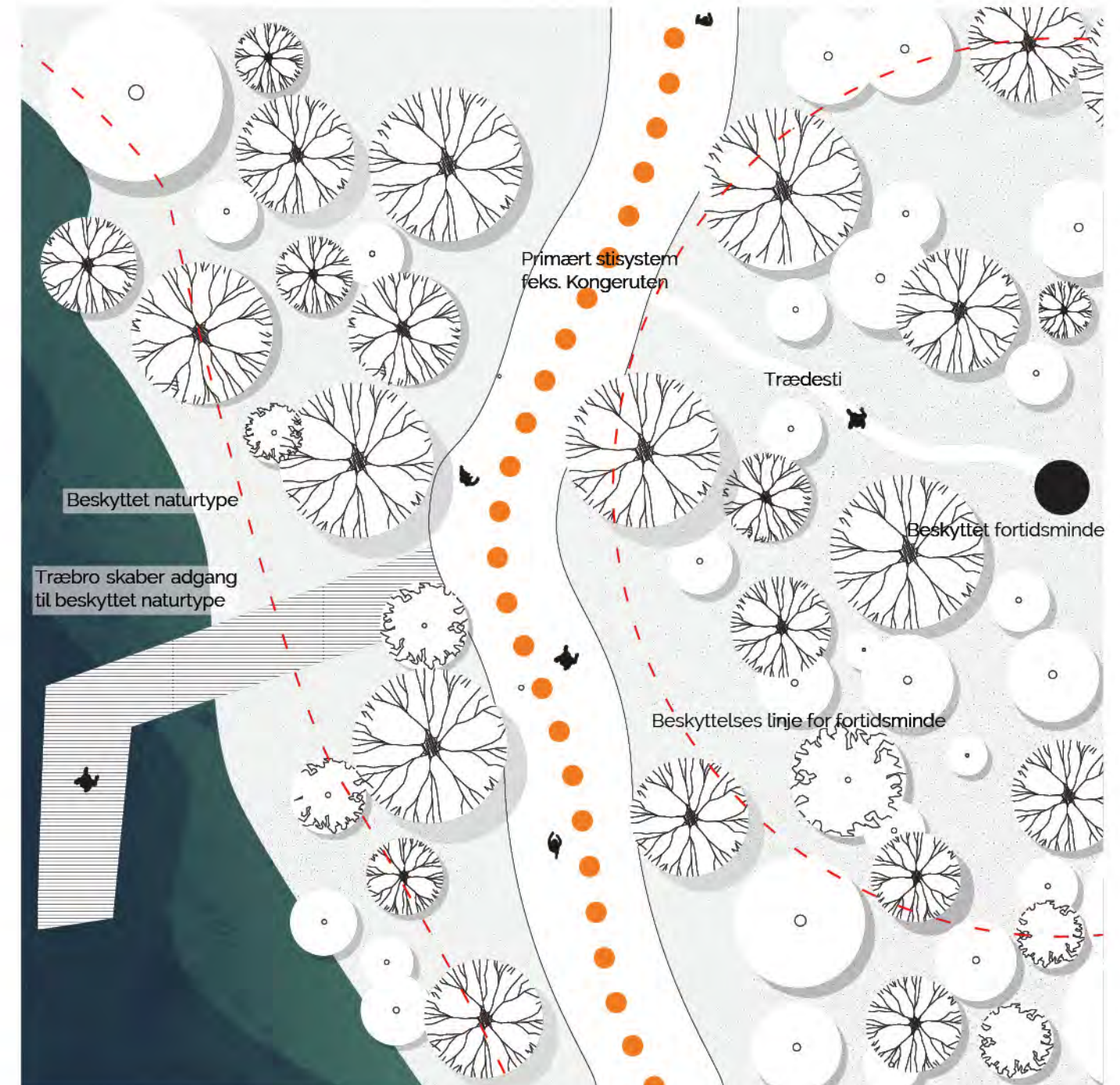
Forholdet til naturen er tæt forbundet med muligheden for adgang, forbindelser og respekt for biotoper og biodiversiteter. Ved at kunne komme tæt på disse økosystemer og udforske dem på nært hold, men med styret adgang og synlighed for besøgende i Kongelunden, vil man få en ny opfattelse af naturen og vandet i området. De formidler nærmest sig selv til beskueren og som en form for stage-and-acting bliver naturen en oplevelsesdestination af rekreativ karakter. Det bliver et skuespil, der lægger op til hvile og nysgerrighed - en oase af naturlig kvalitet.

Den tilgængelige natur

For bred demografisk brug af skovene kræves god tilgængelighed for alle brugergrupper. Det bør være ubesværet at komme rundt langs primære ruter med kørestol, barnevogne og for alle uanset fysisk formåen. For at sikre adgang til alle naturtyper kan der etableres styrede oplevelsesstier med adgang eller kig til våde og fredede arealer. Disse adgange ender så vidt muligt blindt eller som små ekstra loops for at begrænse gennemgang. Der er fokus på at skabe en mere "rolig" naturoplevelse, end på de mere anvendte stier.

Beskyttede naturtyper og læring

Langs ruterne gennem skoven og over vandet kommer man tæt på beskyttede naturtyper. Den tætte adgang til disse områder giver mulighed for læring og formidling af skovens egen historie. Man bliver eksponeret for naturtyper og beplantningssorter i et beskyttet miljø, hvor der er plads til ophold, hvile og nysgerrighed. Man lærer gennem skovens egen formidling om skovens kultur og fortidsminder. Og med udgangspunkt i naturens egen historie respekteres dette igennem de forskellige ruter og adgange.

Principiellt planudsnit

Vand

Klimasikring, biodiversitet og oplevelser

Visionen for vandhåndtering er en helhedsorienteret og bæredygtig tilgang i et bredt samarbejde. Vandet håndteres lokalt med blågrønne løsninger med forsinkelse, nedslivning, fordampning og genanvendelse samt integreres i naturen for at skabe et bæredygtigt vandkredsløb, hvor grundvandssikring og -dannelse samt vandafstrømning til eksisterende økosystemer sikres.

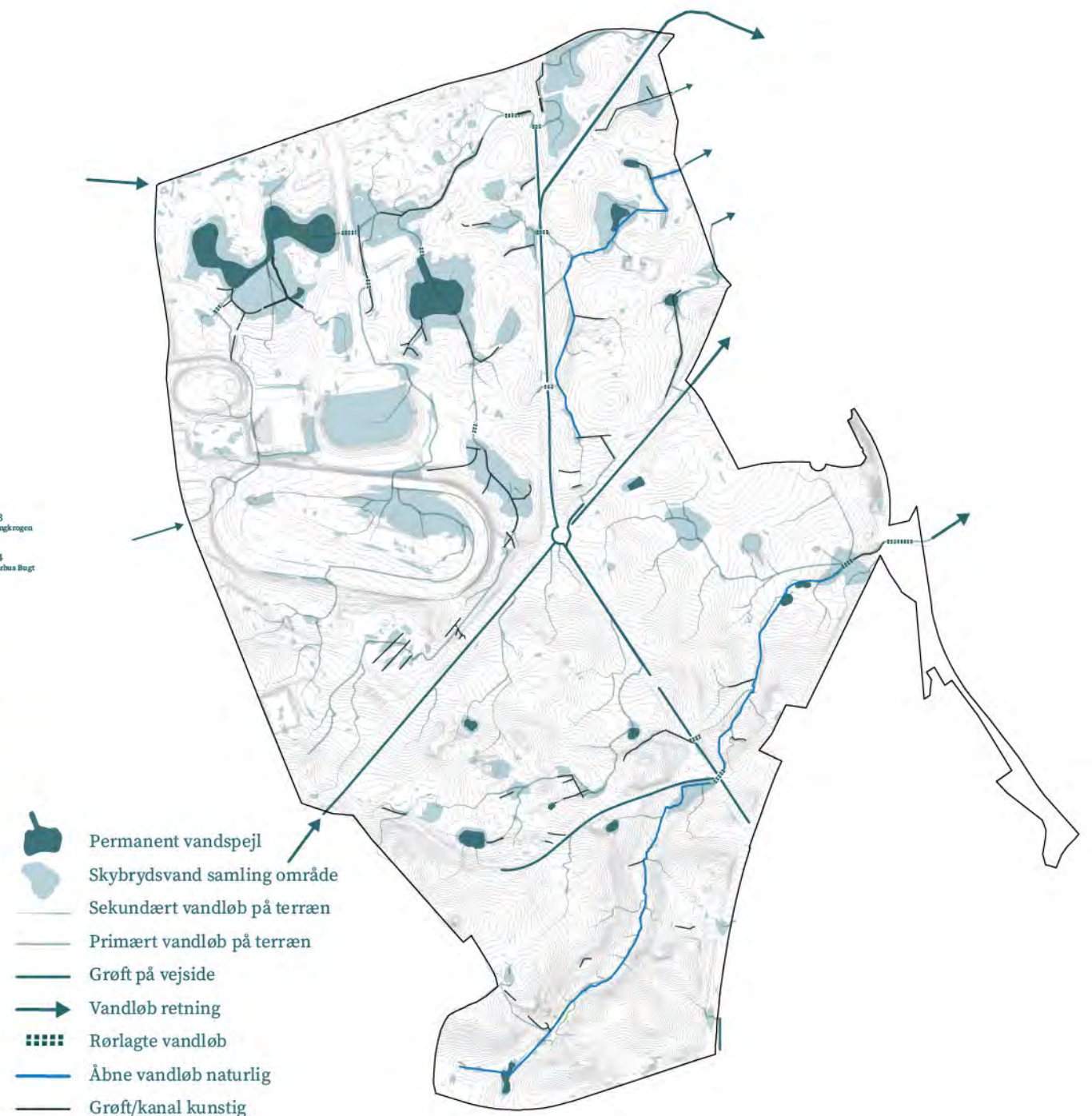
Kongelunden har en speciel og varieret topografi, hvor vandet er synligt, nærværende og rent. Rent vand er grundlaget for biodiversitet, grundvand og sundhed. I visionen kan vandet skabe naturoplevelser, idet der arbejdes med at iscenesætte og synliggøre vandets vej gennem terrænet, med afsæt i den eksisterende topografi. Vandet kan inspirere og styrke friluftslivet i Kongelunden med leg, læring og bevægelse.

Håndtering af vandet kan øge biodiversiteten samt sikre dyreliv, insekter og planter, som medfører områder af høj naturværdi. Der kan fredeligholdes og skabes naturoplevelser med våd natur. Det bør sikres at eksisterende, beskyttede og nye vandområder i naturen er af høj naturværdi i tørvejr under hverdagsregn og ved skybrud samt under de varierende årstider.

Regnvandet kan tilgås, så det håndteres sammenhængende og helhedsorienteret i situationer for hverdagsregn og under et skybrud, hvor særligt hotspots sikres mod oversvømmelser. På kritiske vejnet sikres fremkommeligheden under alle regnsituationer og på øvrige veje håndteres vandet ud fra synergi med byrumsforskønnelse, trafikale foranstaltninger, transport af skybrudsvand mv. lige såvel som regnvandet på private grunde og øvrige grønne arealer håndteres terrænnært med henblik på synergi.

Som generelt princip i visionen åbnes eksisterende åløb og lignende hvor det er muligt. Ligeledes håndteres nyanlagte regnvandsløsninger på terræn for eksempel i form af render og grønne strukturer frem for et traditionelt ledningssystem. Hvor nye skråninger og terræn bearbejdes, sker det ud fra et princip om at skabe varierende overgange med plads til lunger, sten og døde stammer, så der, frem for et jævnt ensformigt terræn, opstår levevilkår for et mangfoldigt plante og dyreliv.

Nye grøfter langs eksisterende grøfter og skovdræn kan bruges til at rense regnvand fra veje, før det ledes videre ud i skoven. Dette kan eksempelvis gøres ved en kombination af underliggende drænledninger og opfyldning af grøfter i sektioner, hvor vandet siver ned og ledes videre til næste sektion.

Vandrensning

Principper for rensning til gavn forbiodiversitet, natur, grundvand og sundhed

Rensning af vandet er et vigtigt element i visionen, for at opnå synergi og rekreativ merværdi, ved at anvende vandet som en ressource. I visionen kan byspildevand og regnvand kan kategoriseres ud fra vandkvalitet og behov for rensning, inden det ledes videre til genanvendelse, leg, natur og grundvand.

Skovene modtager mere og mere regnvand og i visionen afvikles kunstig afvanding i lavninger og eksisterende søer. Dette betyder at områder i skovene langsomt omdannes til et mere fugtigt miljø. Dette kan bidrage til at skabe nye skovlysninger, som kan forstærkes som et habitat, der ikke i dag er stærkt repræsenteret i Kongelunden, men som vil kunne bidrage til grundvandsdannelse.

Det kan også være muligt at arbejde med opstuvning af vand i lavninger for yderligere at fremme disse fugtige lysninger i skoven. Dette kan for eksempel ske ved mindre dæmning ved eksisterende lavningers overløb.

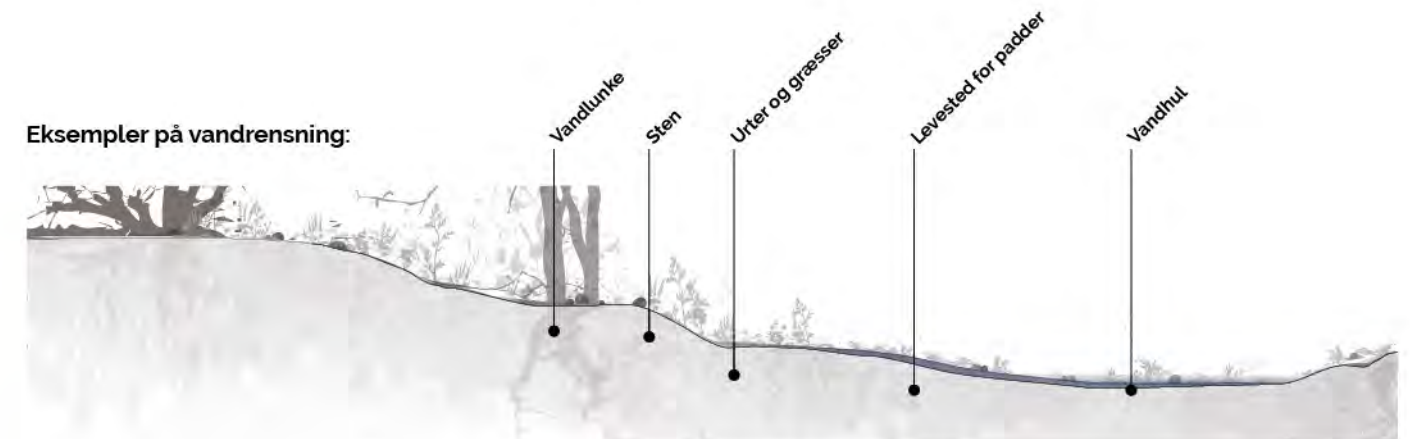
Forslag til redskaber i udviklingsplanen:

- Dræn og afvandede grøfter afbrydes for at skabe nye vådområder, så den våde natur fremmes
- Rørslagte bække i området fritlægges for at skabe blågrønne naturområder til friluftslivet, leg og læring
- Vand til naturområder og vandlegepladser skal være rent af miljø- og sundhedsmæssige årsager. Der måles og analyseres løbende på vandkvaliteten
- Vandets veje synliggøres i de nye udviklingsområder for at skabe et sundhedsfremmende byrum
- Vand renses i naturlige renseteknologier så vidt muligt f.eks. gennem muldarealer og grøfter, før det ledes til naturområder og leg
- De mange forskellige vandbiotoper i Kongelunden bruges i undervisning og læring
- Der skal ske bæredygtig vanding primært ved genanvendelse af rensset byspildevand, regnvand og sekundært grundvand, så drikkevandsforbruget reduceres

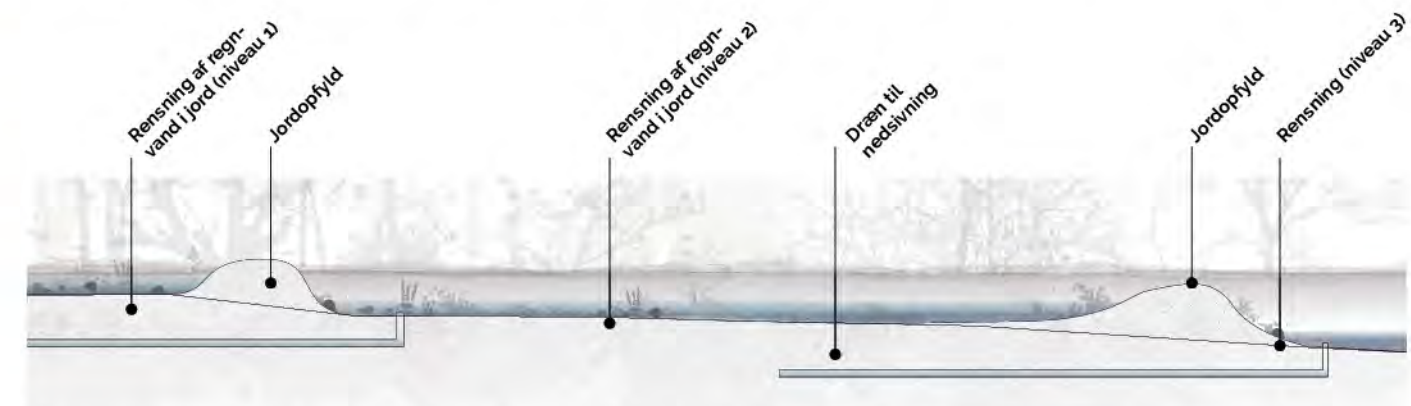

I visionen anlægges et bassin mod øst på Jydsk Væddeløbsbanes indre baneareal til opsamling af regnvand. Der skabes et mindre permanent vandhul, som ved store regnfald vokser og iscenesætter et foranderligt landskab, som skifter med årstiderne. (Se skitseplan på side 31)

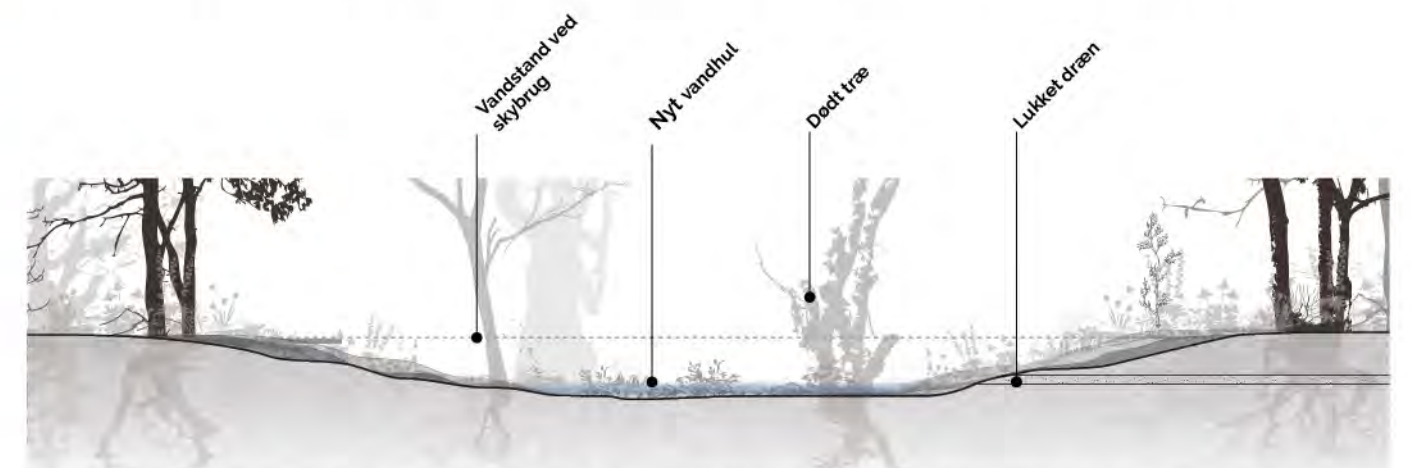
Eksempler på vandrensning:

Nye tekniske anlæg og vandhuller etableres med skråningssystemer, der understøtter en høj biodiversitet. Ved at arbejde med skråningerne skabes varierede overgange med lunke, øer, store sten og stammer. Dette bidrager til biologisk mangfoldighed for insekter og padder fx ved Svanesøen og Ødam. Adgang til de fugtige områder sker vi boardwalks.

Regnvandet bliver tilbageholdt af jordopfyld. Ved at det tilbageholdes giver det tid til nedsivning i en rensningsproces. Herfra ledes det videre til næste rensningsproces gennem drænen, som er af samme princip som den forrige rensningsproces.

Eksisterende dræn og afvandringsgrøfter afbrydes så skovens naturlige vandhuller og vådområder genopstår og skaber lysninger i skovmassivet.

02 Infrastruktur

Et fredeligt og sammenhængende landskab

Visionen for en transformation af Kongelundens eksisterende infrastruktur er nøglen til at opnå et mere sammenhængende skovområde med rekreative kvaliteter for besøgende. Fremtidens infrastruktur i Kongelunden vender tilbage til dengang Kongelundens veje blev etableret og hvor fodgængere og cyklister fyldte mere end bilerne.

Det er visionen for de eksisterende veje i Kongelunden, at de over en årrække fredeliggøres og omformes til grønne korridorer, der samler skoven på de bløde trafikanters præmisser. I dag opleves vejene og trafikken som barrierer, der opdeler området i stedet for at samle det.

Fokus for omdannelse er derfor på sigt at etablere en intern infrastruktur, der skaber sammenhæng, forbindelser og tilgængelighed til Kongelundens mange tilbud og destinationer, og som samtidig fremmer grøn mobilitet.

I visionen beskrives nye, grønne boulevarder på de fredeliggjorte vejrum i skoven, hvor de besøgende får mere plads til rekreativ udfoldelse; Til at promenerer, cykle og lege, og hvor der er bedre tilgængelighed til de mange muligheder i Kongelunden.

Bilerne vil stadig have adgang til Kongelunden, mens der i etaper og midlertidige afprøvninger arbejdes med fredeliggørelse, for eksempel gennem lukning af udvalgte veje og ensretning af vejforløb.

Nye parkeringspladser anlægges på Jydsk Væddeløbsbane og på Kongevejen. Pladserne kan benyttes fleksibelt

og kapaciteten kan udvides ved events. På sigt kan parkeringsarealerne omdannes og vejrummet indgå i visionen for de grønne boulevarder.

For at fremme den grønne mobilitet og på sigt mindske behovet for biltrafik og parkering, skal adgangen til Kongelunden på cykel, til fods og med offentlig transport styrkes. Der beskrives derfor en vision om styrkede adgangsforhold til Kongelunden for bløde trafikanter ved etablering af mere cykelparkering i området, bedre adgang med offentlig transport, infrastruktur for shuttlebusser og fokus på bedre wayfinding og forbindelser for gående fra busstoppesteder til Kongelundens destinationer.

Kongelunden knyttes bedre sammen med den omgivende by og landskab gennem nye ruter for bløde trafikanter: Kystruten, fra Idrætsbyen i vest til det foreslåede vinterbad i Aarhus Bugt mod øst, og den nord-syd-gående Marslirute, der forbinder Aarhus Midtby med Kongelunden og Marselisborg Skovene.

Internt i Kongelunden etableres Kongeruten, et sti-loop, som både kan være et selvstændigt oplevelsesforløb, men også binder de mange mindre stier og destinationer sammen på en ny og overskuelig måde.

Kongelundens Politiske Styregruppe har formuleret en fælleserklæring om infrastruktur:

Fælleserklæring fra Politisk styregruppe for Kongelunden:

En del af visionen for arbejdet med Kongelunden er, at der fortsat skal være en sund balance mellem rammer til ro og aktivitet, men som også udvikles til et naturligt centrum i landsdelen for store events og begivenheder inden for idræt og kultur. En af forudsætningerne herfor er, at der arbejdes med en ambitiøs og gennemgribende gentænkning af, hvordan gæster og brugere kommer til og fra området, så betjening af området fremtidssikres i forbindelse med event, men også i dagligdagen.

Det er et mål, at området skal fredeliggøres i forhold til personbiltrafik og at der, sikres flow for den tilbageværende trafik.

Løsninger for trafik og infrastruktur i Kongelunden er ikke et enkelt greb eller en enkel indsats. Det vil være en række større indsatser, der både vil indeholde arbejde med at ændre på folks vaner, nye muligheder for offentlig transport til og fra området, omlægninger af trafikken, lukning af veje og etablering af nye p-pladser.

Der skal skabes mulighed for, at det er enkelt at tage offentlig transport eller shuttlebusser i forbindelse med events i Kongelunden, således det, sammen med cykler og gående, bliver den foretrukne måde at transportere sig fra midtbyen til fodbold, håndbold, koncerter osv. Det vil kræve en forbedring af forholdene for de aktive transportformer i området – bl.a. en forbedring af den kollektive trafik, bedre cykelparkeringsforhold, mere direkte stiforbindelse og bedre information til brugerne af området. Der skal desuden arbejdes for en forbedring af trafiksikkerheden og kapaciteten i krydsene på det omgivende vejnet, så vejnettet kan håndtere den trafik, som omledes hertil.

Løsningerne skal indarbejdes over tid, så det bliver muligt at drage erfaringer fra de enkelte greb, inden der iværksættes nye løsninger. Der er således tale om en

plan, der forventes indarbejdet over en årrække, men med igangsætning ret hurtigt, så de første effekter kan opnås samtidig med, at de første nye idrætsfaciliteter tages i brug. Det sikres, at trafikreguleringerne koordineres med byggerierne i Kongelunden og planerne for etableringen af Marselistunnellen.

Der afprøves løsninger for fredeliggørelse af området ved lukning af biltrafik på Stadion Alle mellem Skovbrynet/Havreballe Skovvej og John Stampes Plads. Senere vil forsøgsmæssige trafikreguleringer omkring rundkørslen ved Carl Nielsens Vej og Kongevejen kunne foretages. En direkte stiforbindelse fra Jyllands Alle mod arenaen og stadion bør prioriteres højt sammen med etableringen af et stort antal centrale placerede cykelparkeringspladser. Der arbejdes på at etablere ca. 700 permanente parkeringspladser på Jydsk Væddeløbsbane, som kan benyttes når der ikke er løbsdage på Væddeløbsbanen, samt ca. 240 permanente parkeringspladser på Kongevejen, der samtidig ensrettes.

Det er nødvendigt, at alle aktører i området samarbejder for at lave de bedst mulige løsninger på trafik og infrastruktur. Der kan være private aktører, der medvirker til at afhjælpe parkeringsudfordringerne.

I Kongelundens budget er der afsat 50 mio. kr. til trafik og infrastruktur. Nogle af de scenarier og løsninger, der arbejdes med, er uden de store investeringer, mens andre er meget dyre. Det vil derfor være nødvendigt, at der tilføres yderligere private og/eller offentlige midler, for at skabe tilstrækkelige trafik- og parkeringsløsninger for området, det omgivende vejnet og naboområderne.

Den politiske styregruppe er enige om, og indstillet på, at styregruppen, og i øvrigt hele byrådet, skal følge udviklingen tæt i de kommende år, hvor Kongelunden vil udvikle sig, så der kan træffes de nødvendige beslutninger.

MÅL FOR INFRASTRUKTUR ER:

- At Kongelunden fredeliggøres og biltrafikken nedtones og reduceres
- At eksisterende veje omdannes til attraktive og aktive byrum
- At Kongelunden bindes sammen på tværs af de nye grønne boulevarder, til ét sammenhængende rekreativt landskab uden barrierer
- At forhold for cyklister og gående gøres mere attraktive og kobles på byens øvrige stinet
- At skovens mange tilbud bliver mere tilgængelige for besøgende
- At det bliver nemmere at komme til Kongelunden og større events med kollektiv trafik og biltrafikken dermed reduceres
- Tilgængeligheden for gående ved ankomst med offentlig transport øges

Vision for omdannelse af eksisterende vejrum
til byrum med plads til ophold og aktiviteter

Visualisering fra parallelopdrag juni 2022, Team Holscher Nordberg

Fredeliggørelse

Vision om et sammenhængende landskab

I en kommende fredeliggørelse af Kongelunden, arbejdes med afprøvning af principløsninger i etaper. På denne måde gives der mulighed for læring og ændringer undervejs, før de permanente løsninger etableres.

Kongelundens grønne boulevarder

Vejene gennem Kongelunden er en måde at møde byens historie på og de vidner om relationen mellem landskab og by. I udviklingsplanens vision omdannes vejene og tager afsæt i historien mens de transformeres, for at sikre de bedste vilkår for fremtidens besøgende i et landskab uden biler.

I visionen om fredeliggørelsen af Kongelunden omdannes de eksisterende veje til grønne boulevarder, der samler mennesker og binder landskabet sammen på tværs. Ved at opløse de eksisterende trafikbarrierer mellem de forskellige dele af skoven, kan Kongelundens landskab samles. Ved at reetablere og forny de historiske vejforbindelser kan de omdannes til demokratiske promenader for gående og cyklende med mulighed for at mødes og tage ophold. Tilstødende stier kan tilpasses terrænet, så man ledes let videre ud i skoven og landskabet, mens nye destinationer kan tilknyttes boulevarder og stier og skabe oplevelsesrige steder at stoppe op.

Historiske korridorer

Historisk set var vejene aktive byrum med få biler og mange mennesker til fods. Ofte blev disse promenader i skoven brugt som rekreative, grønne byrum for fodgængere, aktiviteter og handel – og skabte forbindelser og fællesskab. I dag udgør de trafikerede vejrum barrierer, som adskiller. Ved på sigt at fredeliggøre vejrummene for biltrafik og omdanne dem til grønne boulevarder, kan de i fremtiden samle Kongelunden – og invitere ind i området.

Forslag til trafikelementer, rækkefølge og trin for fredeliggørelse:

Etape 0:

- Tiltag til forbedring af infrastruktur for cykler og gående for eksempel stiforbindelser til stoppesteder og cykelparkering ved de store destinationer.
- Afprøvning af lukning for biltrafik i dele af Kongelunden og eksperimenter for rekreativ anvendelse af vejene.

Etape 1:

- Den sydlige del af Stadion Allé lukkes for biltrafik.
- Marselisborg Grønnevej ændres til blind vej med ærindekørsel. Busser og lastbiler vender og afsætter øst for stadion. Tilkørsel til parkeringsområder ved stadion via Havreballe Skovvej fra vest.
- Projekter for øget parkeringskapacitet i Kongelunden på Kongevejen og Jydsk Væddeløbsbane.

Etape 2:

- Den nordlige del af Stadion Allé lukkes for biltrafik.
- Stadion Allé er nu den første del af et udviklingsforsøg for at skabe grønne boulevarder og for at dæmpe for gennemkørende trafik.
- Midlertidige initiativer, afprøvninger og trafikforsøg kan fortsat være med til at eksperimentere og udvikle, hvordan de følgende etaper for fredeliggøres planlægges.

Etape 3:

- Rundkørslen i centrum lukkes for gennemkørende trafik. Dette bliver starten på en væsentlig lavere belastning af gennemkørende trafik i Kongelunden.

Etape 4:

- Visionen om Kongelunden i et fuldt fredeliggjort fremtids-scenarie.
- Området får et sammenhængende grønt helhedsudtryk uden trafikbarrierer og med plads til ophold og fysiske aktiviteter.

Reference: Vejrum som barriere

Collage: Vejrum som grøn boulevard

Reference: Stadion Allé – Et historisk brug af vejrum

ETAPE 1
STADION ALLÉ – NORD

ETAPE 2
STADION ALLÉ – SYD

ETAPE 3
RUNDKØRSLEN

ETAPE 4
EN HELHED

Diagram: Fredeliggørelse i etaper

En vision - grønne boulevarder

Skitser af en mulig fremtid og fleksibel brug af fredeliggjorte vejrum

Et visionscenarie viser mulighederne i en fredeliggørelse af Stadion Allé. Med potentialet for at blive den første og eksperimenterende grønne boulevard for området, kan Stadion Allé udvikle principper for en multifunktionel og bilfri sammensyning af Kongelunden.

Et fremtidsscenarie

For at illustrere visionen om at fredeliggøre de større trafikkorridorer igennem Kongelunden, er der udarbejdet skitser af mulige fremtidsscenarier. De viser, hvordan de brede veje omdannes til et grønt, multifunktionelt og aktivt byrums-miljø med muligheder for aktiviteter og ophold.

Kongelunden syes sammen

Kongelundens nuværende situation gør området til et gennemkørselsområde for biltrafik. Kongelunden er et trafikalt knudepunkt mellem Kongevejen og Marselis Boulevard og de større veje med høj trafikbelastning fungerer i dag som barrierer for natur og bløde trafikanter og opdeler Kongelunden.

Ved på sigt at fredeliggøre de større veje og ændre den gennemkørende trafik, kan Kongelunden sys sammen til et helt og sammenhængende område. Barriererne forsvinder og den bløde trafik får forsterket til at færdes i et område, hvis kvaliteter opleves bedst ved lav hastighed.

En fleksibel og multifunktionel Stadion Allé

Stadion Allé har et tydeligt potentiale som fredeliggjort grøn boulevard. Fra Skovbrynet mod ankomstpladsen ved

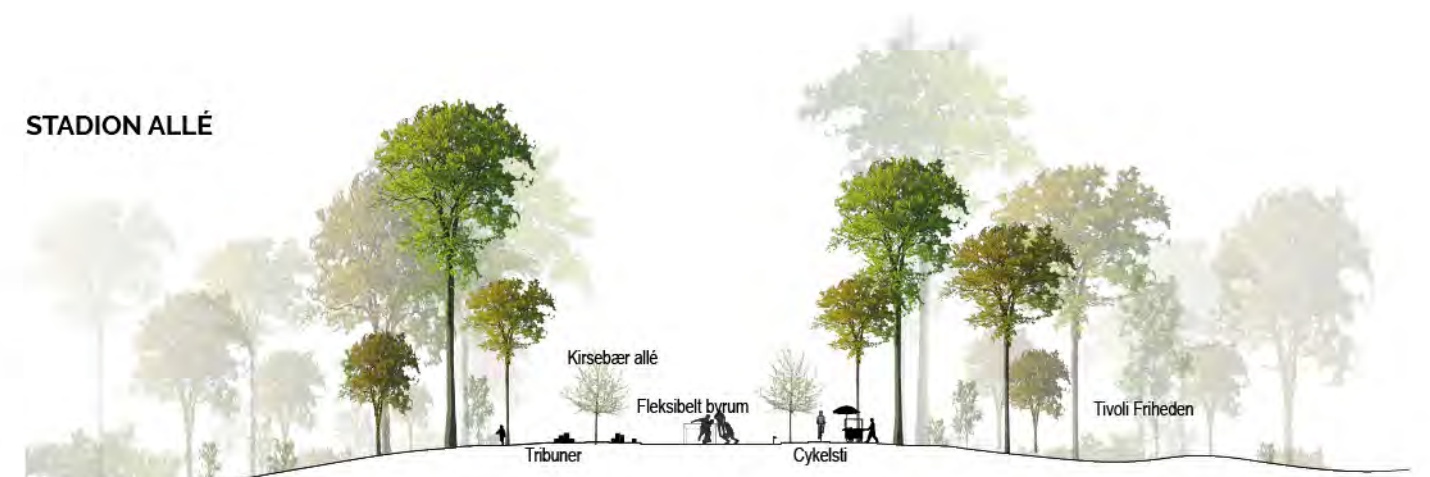
stadion bør alléen opleves til fods. Alléens rum har både med sin retning og ankomst et stort potentiale til at kunne omdannes til et grønnere og mere fleksibelt byrum med funktioner og programmer dedikeret til fysisk aktivitet.

Ved store events i Idrætsbyen skal Stadion Allé kunne optage store menneskemængder og er primær adgangsvej for beredskabet til Idrætsbyen og skal derfor i sin fremtidige udformning fortsat være fleksibel og farbar for redningskøretøjer.

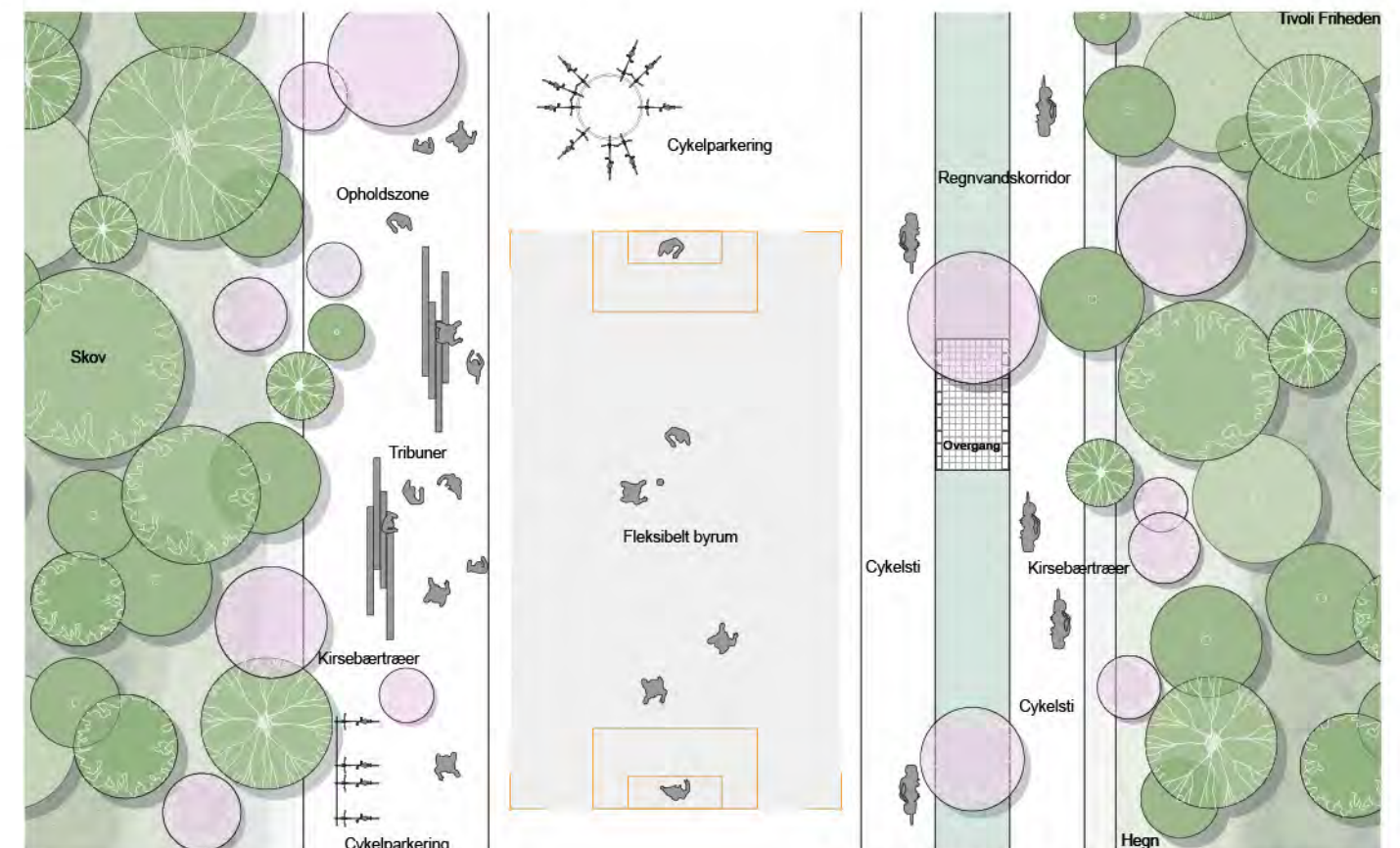
Et nyt byrum på Stadion Allé vil kunne skabe mulighed for sportslige initiativer og aktiviteter i relation til Idrætsbyen. I det viste eksempel er multisportsbaner markeret på vejen, mens opholdspladser, træningsstativer og skaterbakker løber ud i den lange promenade. Samtidig skaber det brede vejforløb en ramme at promenerer i, mens der integreres cykelstier til den hurtigere, bløde trafik igennem Kongelunden.

Stadion Allé kan blive et eksperiment for visionen for nye multifunktionelle byrum, og omdrejningspunkt for videreudvikling af fredeliggjorte veje og grønne boulevarder.

STADION ALLÉ

Vejsnit: Et eksempel på fremtidens Stadion Allé

Planudsnit: Et eksempel på fremtidens Stadion Allé

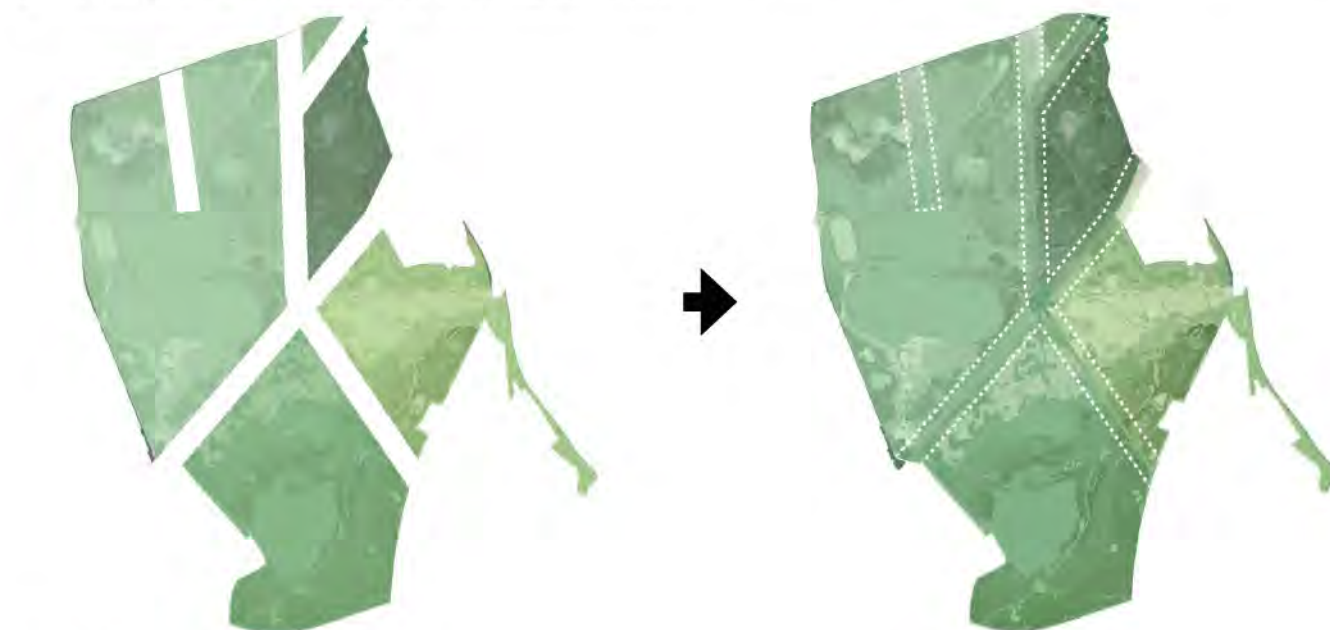

Diagram: Kongelunden syes sammen

Sammenhænge, forbindelser & tilgængelighed

Skovens korridorer, nye ruter og et finmasket stisystem

Hierarkier i stier og forbindelser skaber en overordnet logisk og enkel wayfinding igennem Kongelunden, mens mindre stier giver adgang til skovens skjulte og hemmelige oplevelser.

Nye hovedruter skaber nye sammenhænge

I visionen for stiforbindelser i Kongelunden disponeres tre nye ruter med sammenhænge til den omkringliggende by. Ruterne kan genanvende store dele af det eksisterende, finmaskede stinet og kan i nye, kortere traceer skabe nye forbindelser og invitere til aktivitet og oplevelser i området. Ruterne vil også kunne styrke forbindelser for cyklister igennem området og integrere den bløde trafik og de oplevelsesrige sammenhænge i Kongelunden med Aarhus Midtbys eksisterende infrastruktur.

Kystruten udvikles som en ny øst-vestgående cykel- og gangforbindelse, der skaber forbindelse fra Jyllands Allé til kysten. Den løber igennem Idrætsbyen og kan på særlige strækninger mødes med Kongeruten - en ny rute med mangfoldige oplevelser, som også binder byen sammen med kysten.

Marselisruten kan særligt udnytte potentialet i omdannelsen af de eksisterende veje og skabe en grøn rute nord-syd for bløde trafikanter gennem Kongelunden. Den binder Midtbyen sammen med Kongelunden, på tværs af Marselis Boulevard, videre syd til Marselisborg Skovene.

Kongeruten er en intern sti for fodgængere i området, der binder Kongelundens stier og steder sammen på tværs af skoven. Det er en rute, der forbinder nye og gamle destinationer af oplevelsesmæssig værdi.

De grønne boulevarder skaber rumlige og fysiske forbindelser

På de historiske veje kan de grønne boulevarder gribe ud i den omkringliggende by, som grønne strukturer og danne en rumlig wayfinding til Kongelunden, der inviterer ind i området.

Finmasket stisystem

Det eksisterende finmaskede stinet udgør det sidste niveau i infrastruktur-hierarkiet i Kongelunden, men spiller en afgørende rolle for at gøre skovens kroge og hemmelige steder tilgængelige og for at skoven kan opleves som en helhed.

Diagram: 3 nye hovedruter skaber nye sammenhænge

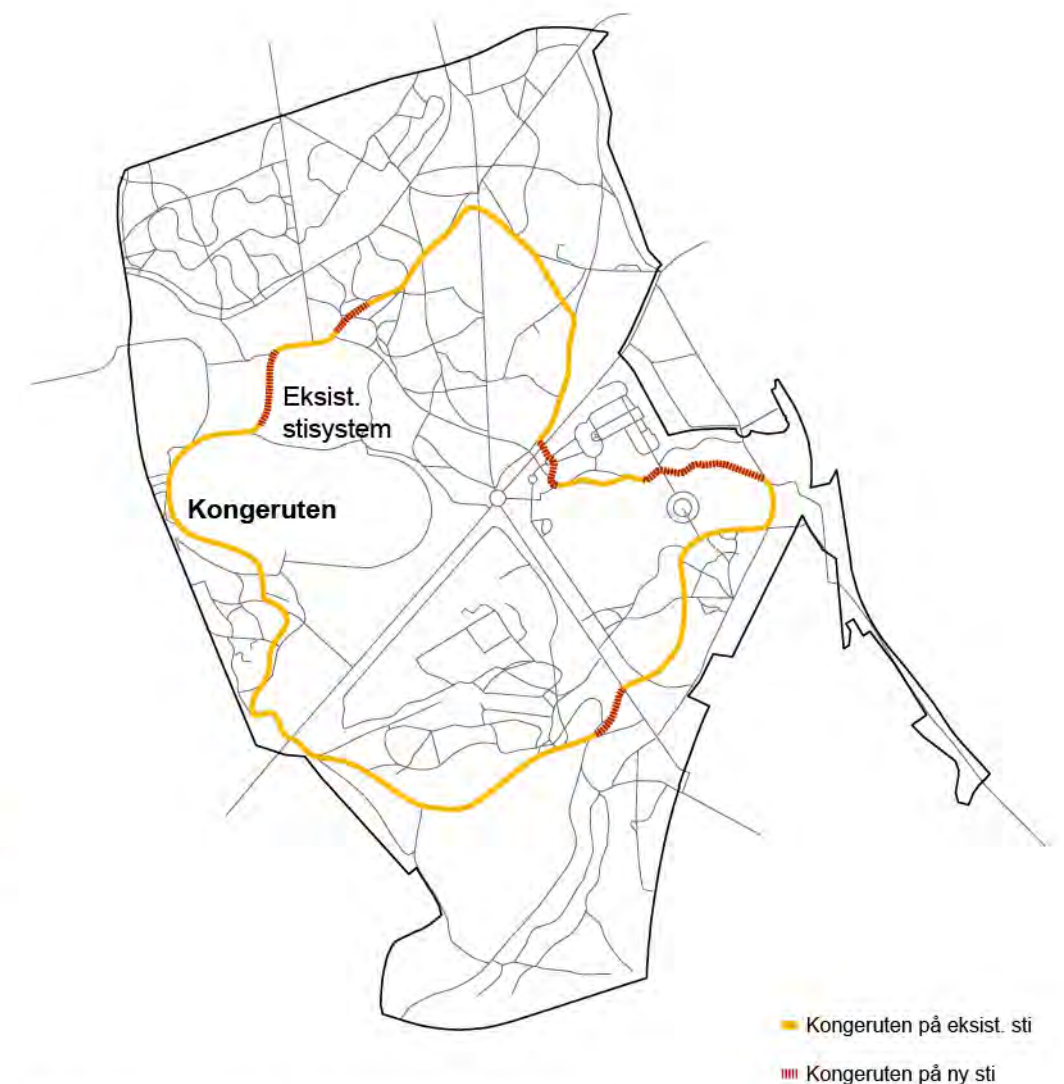

Diagram: Kongeruten og det finmaskede stisystem

Kystruten

Den nye øst-vestlige forbindelse

Kystruten er en forbindelse imellem Idrætsbyen i vest og Aarhusbugten mod øst. Den forbinder byen med vandet og bliver et tværsnit af Kongelundens oplevelser.

Kystruten

I visionen vil Kystruten i fremtiden gå gennem skov, pladser, lysninger og vajende græsser i Mindeparken, helt ned til bugten – den er et tværsnit af Kongelunden. Den krydser Marselisruten, Kongeruten og Stadion Allé og kan derfor blive et nyt centralt, strukturerende element og skabe interne genveje.

Der kan etableres to nye ankomster til Kongelunden på kystruten mod Jyllands Allé og Aarhus Bugt.

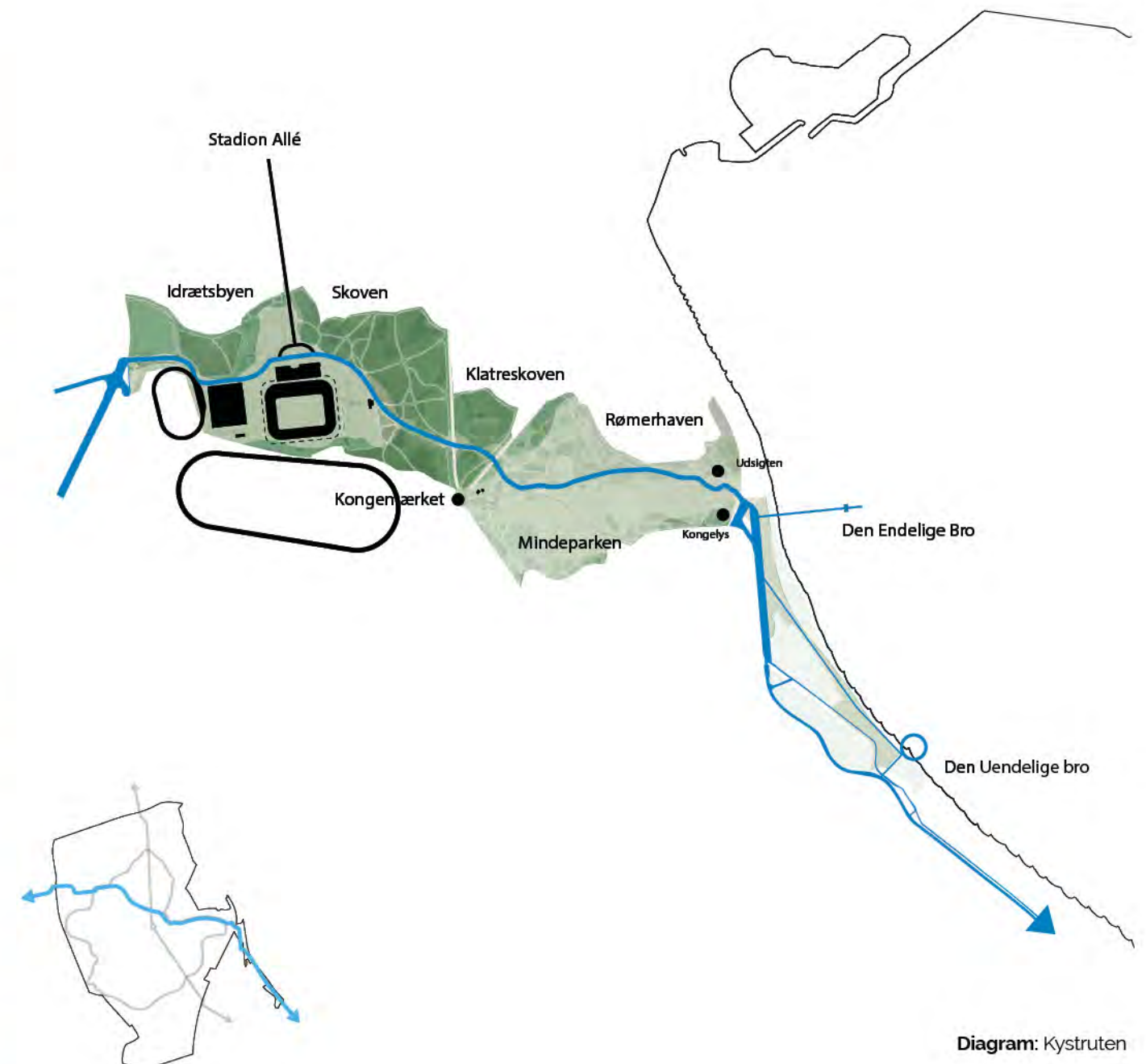
Kystrutens bredde kan, alt efter kontekst og bindinger, variere mellem udlæg til en enkelt gangsti i skoven til et bredere udlæg med gang- og cykelsti langs veje. Cykelstien kan udformes som et uformelt trace med enkelte afmærkede strækninger for cykler uden opstriking.

Udenfor beskyttede eller fredede områder kan Kystruten belyses med lave pullerter, som ikke blænder og som kan dæmpes helt om natten, så stjernerne er synlige og insekterne ikke vildledes.

Den nye forbindelse

Kystruten er en vision om en ny øst-vest forbindelse fra atletikstadion ned til vinterbadet i Aarhusbugten, hvor Mindeparken kan forbindes til kysten i en ny destination i vandkanten med fokus på vandet og bugten. Vinterbadet kan være et træbyggeri med bro og bygning ud i bugten i forlængelse med en styrket fodgænger- og cykel-forbindelse fra Mindeparken over Strandvejen.

Kystruten kan sammen med Kongeruten og Stadion Allé kunne danne et nyt knudepunkt omkring Idrætsbyen, der genererer nyt flow og liv omkring stadion. Den er en vigtig forbindelse til kysten og samtidig kan den være med til at sætte de gode rammer for Idrætsbyens aktivitet og tilgængelighed.

Marselisruten

En ny rygrad i byens struktur og flow

Når Marselis Boulevard graves i tunnel opstår muligheden for at lave en ny, attraktiv forbindelse for gående og cyklister, der binder Midtbyen sammen med Marselisborg Skovene. Marselisruten iscenesætter byens identitet som en by ved skov og vand, der bærer kulturhistoriske fortællinger fra en tid, hvor byen var mindre og skovene tilhørte Marselis og Havreballe. Som fysisk forbindelse vil Marselisruten bringe Midtby og naturen meget tættere sammen, og et helt nyt potentiale for byens sammenhæng, organisering og liv kan opstå. Marselisrutens nord-sydgående forbindelse gennem Kongelunden kan blive et supplement til en ny grøn og gennemgående trafik med forbindelse dybt ud i omgivelserne.

En ny hovedrute i Kongelunden

Visionen for Marselisruten er at etablere en ny rute for bløde trafikanter nord-syd gennem Kongelunden og en mulig hurtig cykelrute mellem skoven og byen. Øst for Tivoli Friheden forbindes ruten mellem Kongevejen og Birketinget, hvor en markering af ankomsten til området ved Skovbrynet kan knyttes sammen med det finmaskede stisystem. Et indgangsparti kan markere grænsen til byen og evt. vise et kort over Kongelunden. Alt efter kontekst og bindinger kan indgangen indholde et mødested med bænke og siddepladser.

Ved Filtenborg Plads kan der etableres mere skovkarakter, så skoven bliver synlig ud mod Strandvejen. Marselisruten binder Midtbyen sammen med Marselisborg Skovene og kan blive en forlængelse af Kongelundens område ud i den omgivende by.

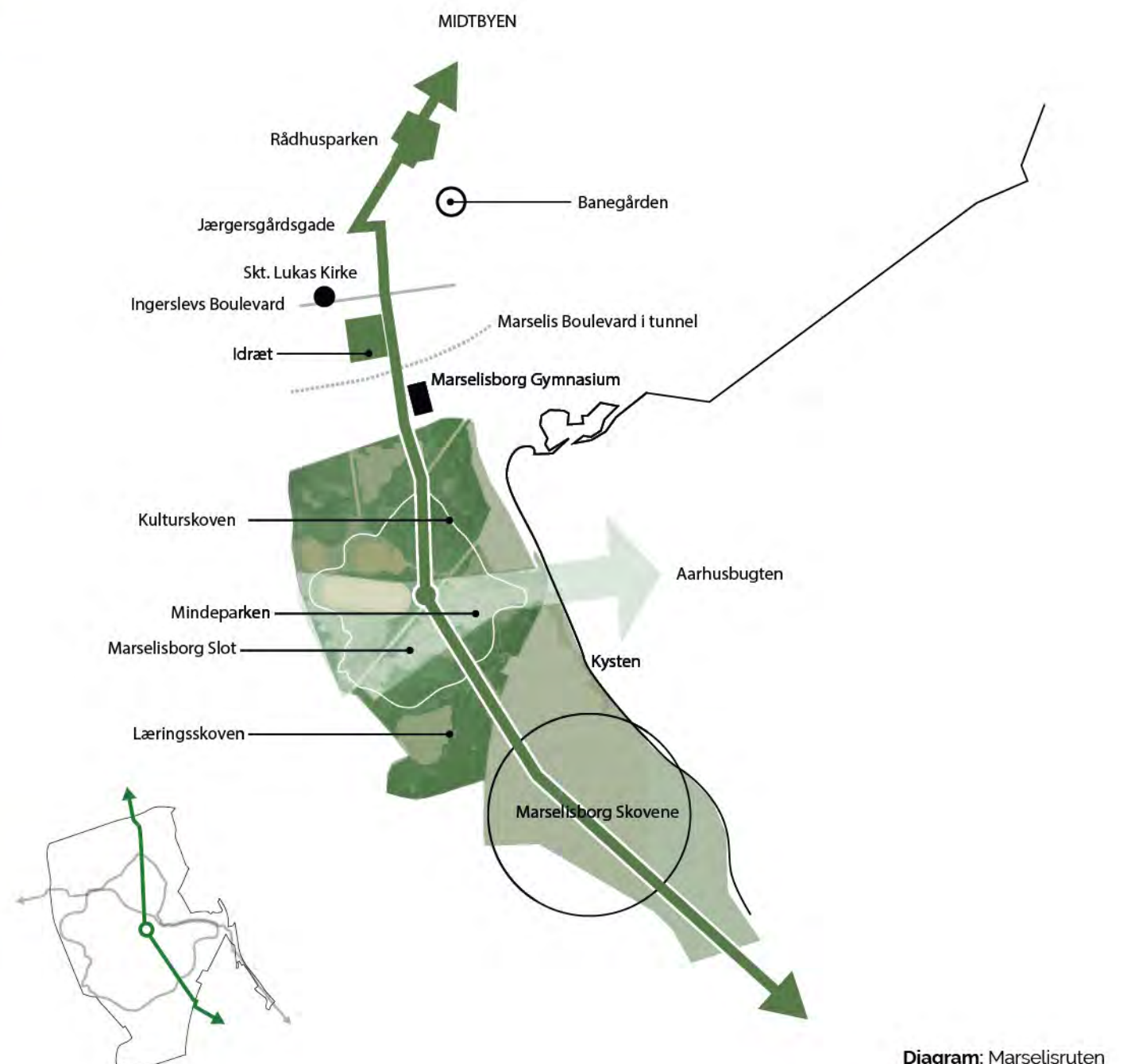
Etablering af cykelrute

Marselisrutens brede cykelsti til skatere, cyklister og oneli-ners kan etableres i sit eget tracé, så den ikke lukkes ved events. Udenfor fredskov kan cykel-gangstien anlægges i for eksempel asfalt og overfladebehandles med lys grus-belægning.

Cykelstien kan kobles på super-cykelstier ved Aarhus C, og ledes igennem Kongelunden videre mod syd. Cykelstien og gangarealet kan adskilles af en lille grøft, der samtidig afkobler regnvandet på Kongevejen.

En promenade, der forbinder

I visionen for den fredeliggjorte Kongevej langs Marselisruten bliver der plads til at promenerer og se hinanden. Her kan man gå i en gruppe sammen samtidig med, at cyklisterne får en genvej. For enden af Kongevejen mod Oddervej kan der etableres endnu en markering af ankomst til Kongelundens område med skiltning og vejvisning.

Kongeruten

Kongelunden bindes fysisk og mentalt sammen

Et loop skaber en enkel wayfinding, der binder Kongelundens delområder og destinationer sammen. Kongelundens skala og udstrækning erfares gennem bevægelsen – en bevægelse der samler nye og gamle destinationer af oplevelsesmæssige værdier.

En oplevelsesrute

Kongeruten er en vision om et oplevelses- og promenadeloop af stier, som leder gående og løbende rundt i skoven. I modsætning til Kystruten og Marselisruten kan Kongeruten forbindes til særlige steder, broer over vandløb eller forløb hvor stien folder sig ud i et delta og slynger sig mellem træerne. Stiforløbet skaber, sammen med omgivelserne, nye oplevelser og fremhæver områdets skov og natur. Ruten kan være til gående og løbende – og kan alt efter kontekst, i modsætning til de smalle undernet af stier – på særlige steder have god plads til, at man kan gå i grupper og passere hinanden.

Kongeruten integreres

Ruten kan integreres på en naturlig måde med de eksisterende stier, og arbejder med så få indgreb og nye stiforløb som muligt. Strukturen på loopet baseres på eksisterende stier, der kan integreres nøjsomt i den eksisterende fredskov. Der kan anvendes forskellige materialer som stål, beton, træ eller grus til stien alt afhængig af området, bindinger og oplevelse.

Kongeruten giver adgang til det finmaskede stinet og kan skabe sammenhæng mellem alle delområderne. Den binder Kongelunden sammen og giver adgang til mange af parkens aktiviteter, legepladser og naturoplevelser. Der kan etableres infotavler og stregkoder, der fortæller om Kongelundens natur på ruten. Der kan være tydelige afmærkning til det finmaskede oplevelses-stisystem, de grønne boulevarder og skilte, som viser vejen til Kongelundens mange nye aktiviteter. Kongeloopet er en omvej værd og en populær løbe- og oplevelsesrute.

Wayfinding i Kongelunden

Ruten kan blive en central del af wayfindingen i Kongelunden. Når man møder Kongeruten, ved man, hvor i området, man er. Det vil opleves som et interaktivt kort og en rute, der samler og viser vej.

Reference: Kongeloopet som en integrerende del af skoven

Reference: Temavandring langs Kongeloopet

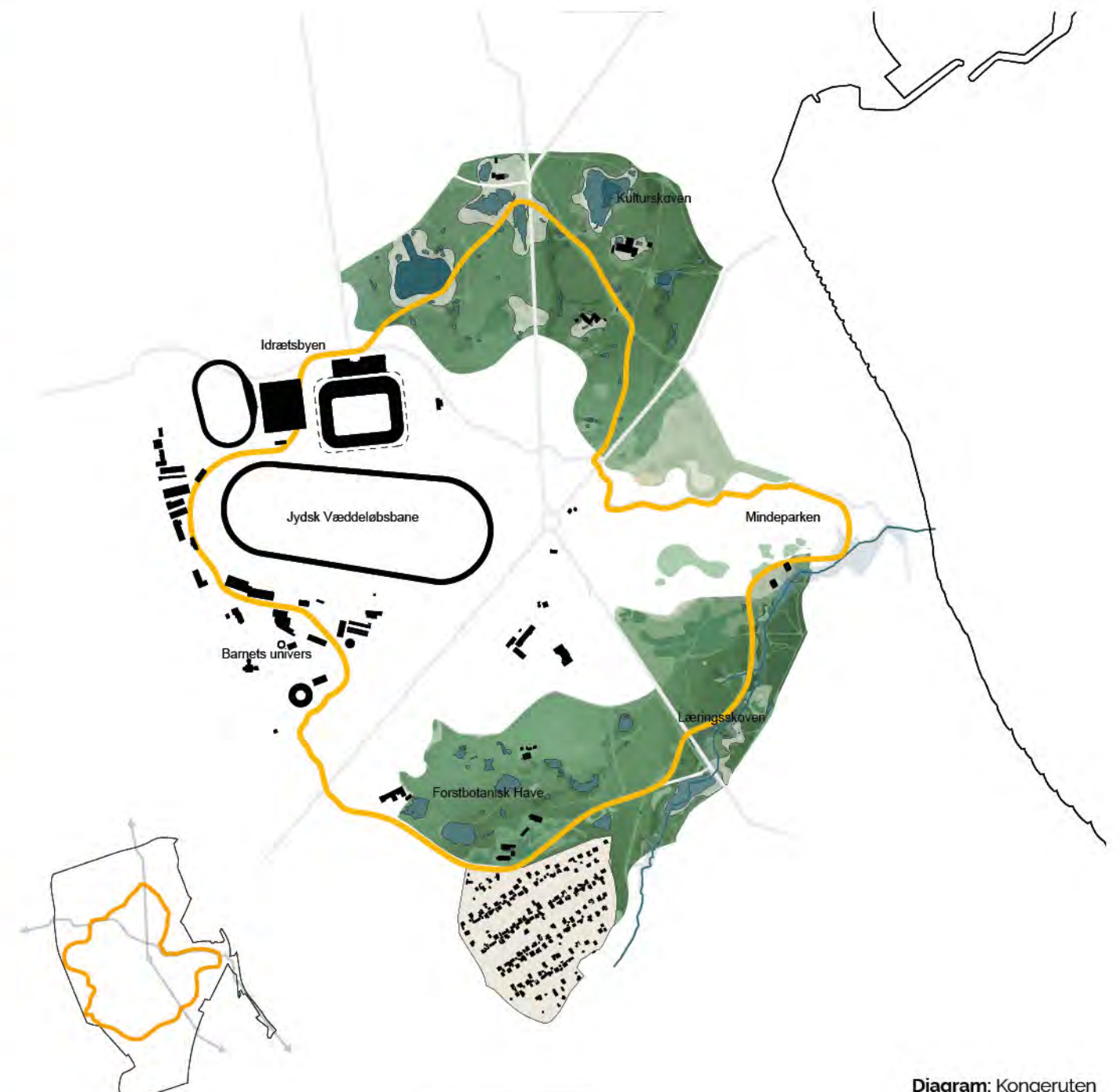

Diagram: Kongeruten

Flere cykler i Kongelunden

De første skridt mod at styrke den Grønne Mobilitet i Kongelunden

Stærke forbindelser for den bløde trafik etableres i Kongelunden, som på den måde knyttes bedre sammen med den øvrige by og omgivelserne. Cykelparkering etableres i Kongelunden med henblik på at understøtte cyklisme, som den primære transport til området. Cykelparkeringen kan placeres og integreres de steder, hvor der er et intensivt behov i forhold til brug og kontekst.

Den grønne tilkobling

I visionen kobles cykelruter og grøn infrastruktur på den øvrige bys eksisterende forbindelser, ved for eksempel en forbindelse fra Midtbyen syd langs Marselisruten.

En øst-vestlig forbindelse gennem Kongelunden kan forstærkes gennem en cykelsti, der er en del af Kysttruten. Denne forbindelse kan på strækninger være et shared space, hvor cykler og fodgængere deler pladsen.

Området kan styrkes gennem disse bløde forbindelser og er med til at øge muligheden for en fredeliggørelse af Kongelunden. De nye ruter skal gøre det nemt både at komme til Kongelunden, men også give nem adgang til styrkede cykelruter. Tilkoblingen til omgivelserne er det, der kan skabe en infrastrukturel samhørighed, og hermed gøre det lettere at vælge et alternativ til bilen.

Cykelparkering

Cykelparkeringen skal være en integreret del af det nye Kongelunden, netop for både at gøre det til en fordel at cykle, men også for at iscenesætte mulighederne på sigt for aktivitet på de fredeliggjorte boulevarder.

Det bør være nemt at cykle, og det skal være nemt at parkere og låse cyklen fast. Derfor arbejdes der med at samle mest mulig cykelparkering i områder med mange besøgende, baseret på hvor man forventer cyklisterne kommer fra, og hvor de forventes at stille cyklen og bevæge sig videre ind i Kongelunden til fods.

Samtidig arbejdes der med muligheden for cykelparkering langs anbefalede ruter og større boulevarder. På denne måde spredes cykelparkeringen ud ud fra et fokus på, hvor cykelparkering er relevant for brugerne.

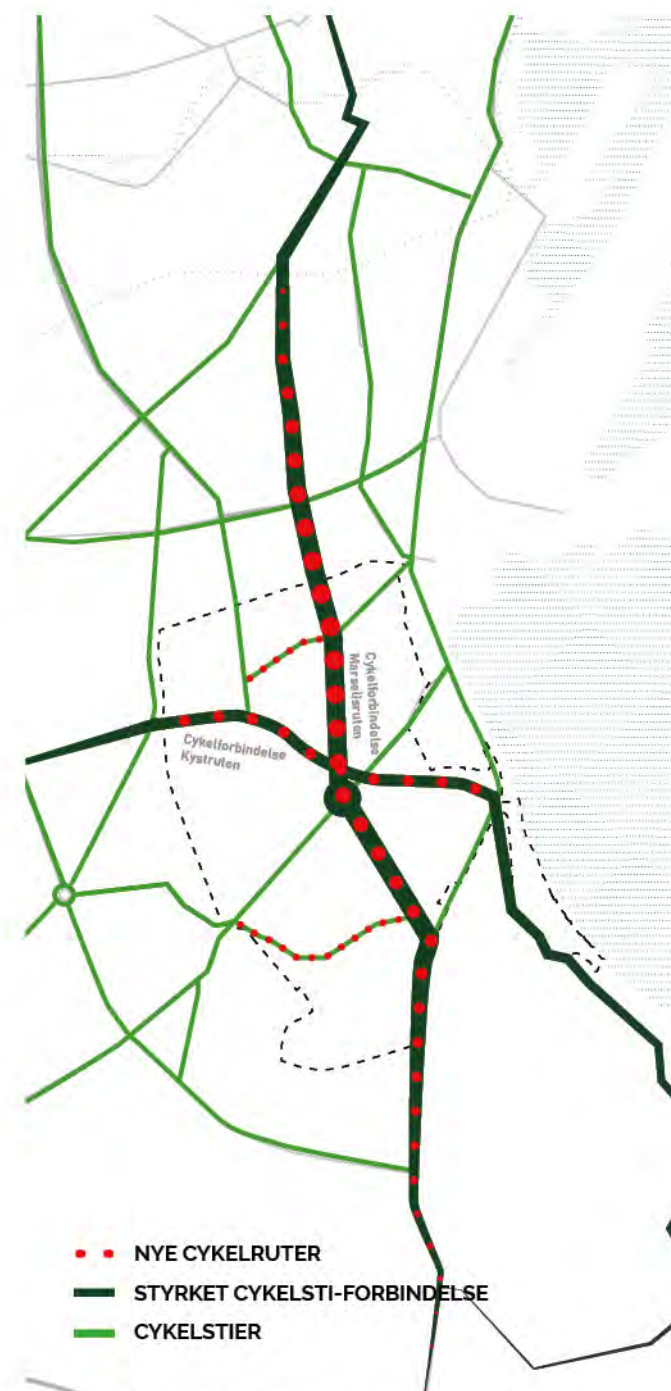

Diagram: Cykelruter og den grønne infrastruktur i konteksten

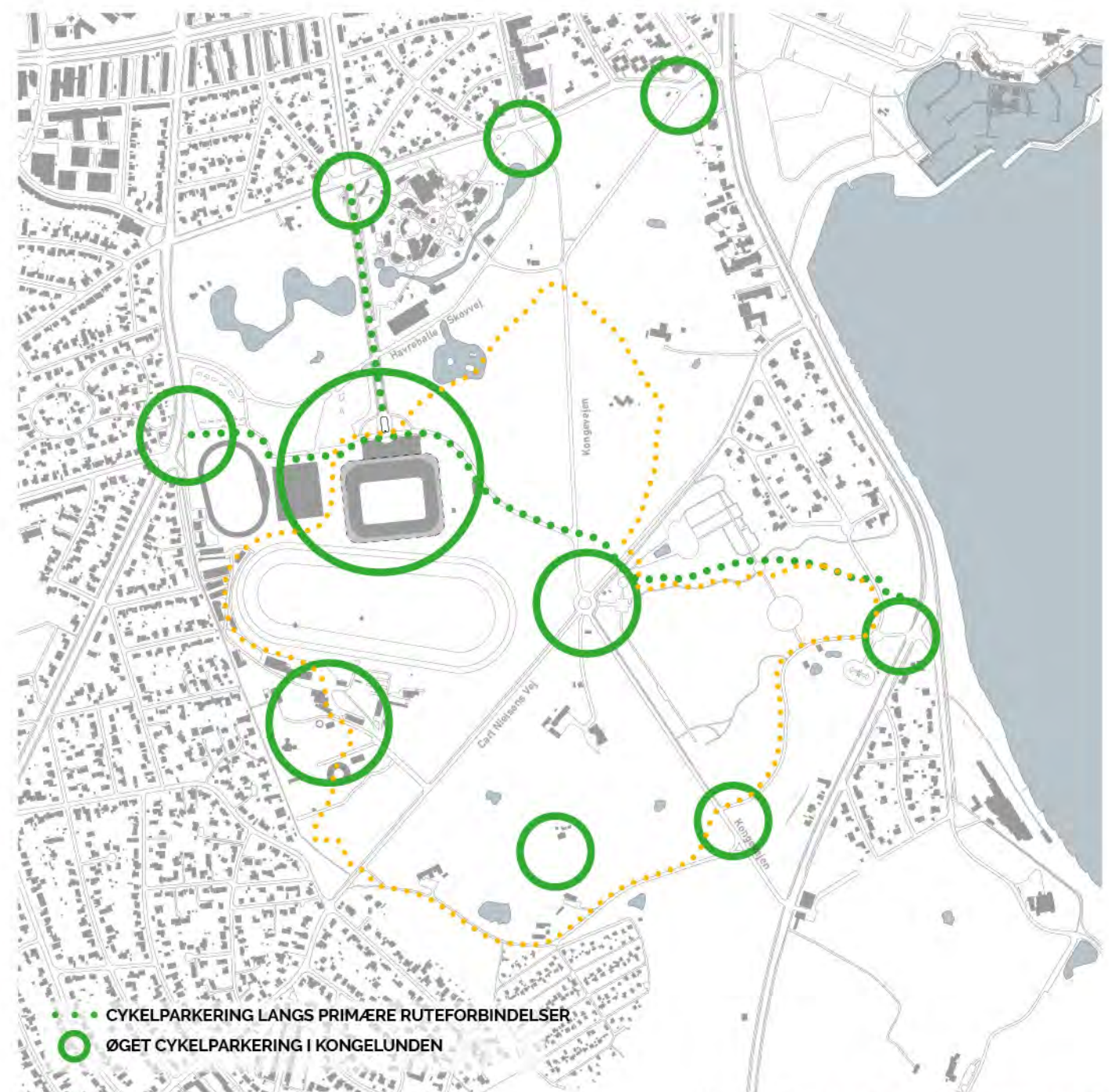

Diagram: Anbefalede cykelparkeringsområder

Offentlig transport

En større opmærksomhed på offentlig transport i Kongelunden

For at gøre et bilfrit Kongelunden muligt, bør der arbejdes med flere og bedre muligheder for at ankomme med offentlig transport til området. Det kræver en ekstra indsats og nytænkning i form af for eksempel shuttlebusser under større events og begivenheder.

Offentlige forbindelser

Det bør være nemt at komme til og igennem Kongelunden for alle og i visionen for Kongelunden forbedres wayfinding og forholdene for offentlig transport.

Kongelunden er i dag bundet op på adskillige eksisterende busruter med busstoppesteder især i områdets periferi. Synligheden af busforbindelserne kan styrkes ved, at der arbejdes bevidst med promovering af buslinjer til events i samarbejde med arrangører, ved frekvens i køreplaner, tilgængelighed på forbindende stier, wayfinding og tydelighed af stoppesteder for at gøre Kongelunden mere tilgængelig med offentlig transport.

Shuttlebusser

Til brug ved store begivenheder kan der anlægges særlige stoppesteder for shuttlebusser, der forbinder Kongelunden med større trafikknudepunkter i byen. Her kan der være opsamlingssted ved for eksempel banegården, Harald Jensens Plads eller Navitas, og afsætning på to centrale punkter i Kongelunden: ved Tivoli på Stadion Allé og i Idrætsbyen.

Tilgængelighed bør være i fokus og afstanden fra stoppested til destinationer, antallet af stoppesteder, oversigtskiltning, belægningskvalitet og belysning på stier, hvor det er muligt, kan øge tryghed og tilgængeligheden til Kongelunden, for de brugere, der ankommer med offentlig transport og færdes til fods.

Reference: Eksempel på et busstoppested med grønne tendenser

Diagram: Offentlige trafikforbindelser i konteksten

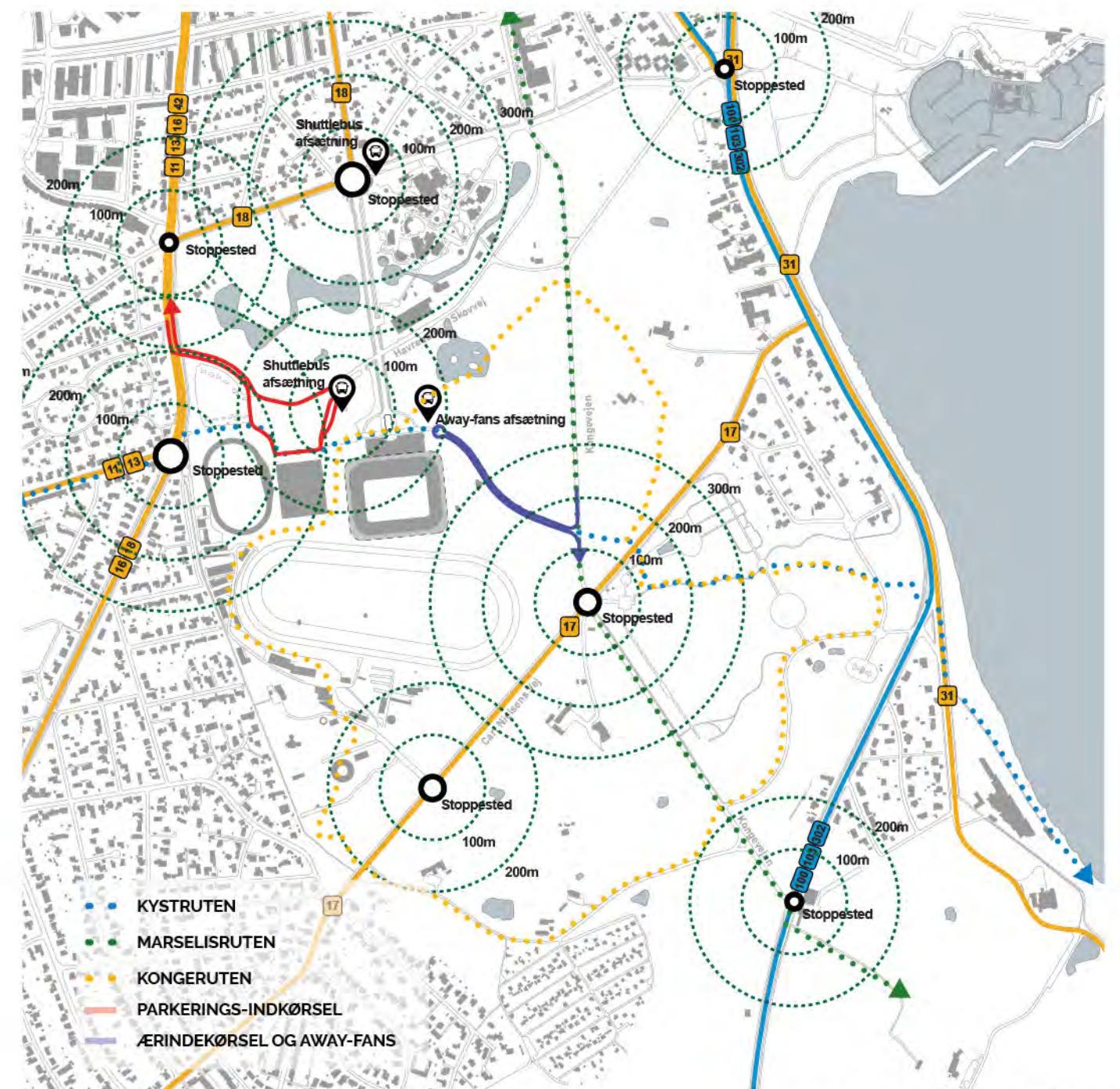

Diagram: Offentlig trafik i Kongelunden

Bilparkering i Kongelunden

De første skridt mod en styrket grøn mobilitet

Der etableres større parkeringskapacitet i Kongelunden ved permanent skråparkering på Kongevejen og parkering på Jydsk Væddeløbsbanes indre banearreal. Hermed samles den største parkeringskapacitet i Kongelunden i ét område, centreret om Idrætsbyen.

Parkering på Kongevejen og Jydsk Væddeløbsbane

Kongelundens parkeringskapacitet kan med disse pricipper øges i to områder: På Kongevejen kan der etableres permanent skråparkering på et udvidet vejprofil, som i visionen om fredeliggørelse af Kongelunden – med få ændringer på længere sigt kan overgå til en grøn fredeliggjort boulevard. På Jydsk Væddeløbsbane kan der etableres parkeringspladser på det indre banearreal med mulighed for vejtilslutning til Jyllands Alle, hvormed ind- og udkørselsforhold kan forbedres og trafikken styres videre mod det større vejnet.

Ensrettet vejforløb

For at få plads på Kongevejen til skråparkering, cykelsti og fortov øges bredden på vejprofilet, den ene kørebane nedlægges og trafikken ensrettes. Ensretningen af Kongevejen kan desuden bidrage til at sænke den høje belastning af gennemkørende trafik i Kongelunden.

Intuitiv parkeringssøgning

Skråparkeringen kan være med til at skabe en entydig og permanent løsning for parkering i Kongelunden og en mere sikker parkeringssøgning i området. Tilkørslen til Kongevejen ved Filtenborgs Plads er allerede en primær tilgang til Kongelunden. Fra Kongevejen vil den ensrettede vej i fremtiden lede biltrafikken mod syd mod rundkørslen.

Ved at ændre på parkerings- og søgemuligheder og i høj grad benytte de eksisterende forhold, forberedes den fredeliggjorte udgave af Kongelunden og hermed peges på en fremtid, hvor bilen udskiftes med kollektiv trafik eller cykel til og fra Kongelunden.

På de eksisterende parkeringspladser ved stadion, P1 og P2 er der i visionen for Idrætsbyen beskrevet muligheder for fremtidige projekter. Hvis projekterne realiseres på de nuværende parkeringsarealer, vil parkeringskapaciteten blive reduceret.

P-Regnskab for biler

Eksist. p-pladser	Skovbrynet	205 stk
	Tangkrogen inkl. Marselisborg Havnevej	400 stk
	P1	270 stk
	P2	420 stk
	Observatorievejen (Hesteverden)	300 stk
	Donbækhaven p-plads	50 stk
	Kongevejen Syd	75 stk
Samlet eksisterende p-pladser		1.720 stk
Nye p-pladser	Kongevejen Nord iht. TMF undersøgelser (140 ekstra pladser ved event)	240 stk
	Jydsk væddeløbsbane	760 stk
	Samlet nye p-pladser	1000 stk
Samlet antal p-pladser i Kongelunden		2.720 stk

Diagram: Eksisterende og nye parkeringsområder

Bilparkering

Jydsk Væddeløbsbane og Kongevejen

Parkering på Kongevejens udvidede vejprofil kan skabe nye parkeringspladser og samtidigt tilgodese den bløde trafik. Parkeringen ved Jydsk Væddeløbsbane kan foregå på banens indre areal, med mulighed for en ny vejtilslutning fra vest til Jyllands Alle. Parkeringen kan benyttes til hverdag samtidig med væddeløbsbanens træning og aktiviteter.

Bilparkering

Det bør gøres mere entydigt og enkelt for besøgende, at parkere i Kongelunden, tæt på de populære destinationer, så biltrafikken generer de øvrige aktiviteter og besøgende mindst muligt.

Parkeringsprincipperne for skråparkering på Kongevejen er et eksempel på parkering ved brug af det eksisterende vejprofil. Et hverdagsscenarie med 240 skråparkeringspladser med mulighed for at tage yderligere 140 længdeparkeringspladser i brug ved større events i området. Det eksisterende vejareal udvides og løsningen genbruger og benytter eksisterende vejarealer fremfor at udgrave til ny belægning og parkering.

I vejprofilen på Kongevejen kan der indgå cykel- og gangsti til Marselisruten.

Parkering på Jydsk Væddeløbsbane

Ca. 760 parkeringspladser kan anlægges på væddeløbsbanens indre grønne areal. Dele af banens indre areal ændres til et grønt parkeringsareal med buffer til hestesportens aktiviteter. For at skabe sikre tilkørselsforhold mellem heste og biltrafik kan en ny tunnelforbindelse under væddeløbsbanen og en mulig vejtilslutning til Jyllands Allé skulle etableres. Parkeringspladserne på Jydsk Væddeløbsbane forventes at kunne benyttes til dagligt, parallelt med væddeløbsbanens træning og aktiviteter, men forventes at lukke på løbsdage. Ved events kan parkering på travbanen (jordbanen), anvendes som ekstra kapacitet som i dag og supplere ovennævnte mulige parkeringskapacitet med yderligere ca 600-700 parkeringspladser. For disse supplerende event-p-pladser kan der søges mulighed for en trafikafvikling over selve banen mod syd, med til- og udkørsel via Carl Nielsen vej, reguleret som idag ved trafik-officials. Denne supplerende eventkapacitet kan ikke benyttes når der er aktivitet på Jydsk væddeløbsbane.

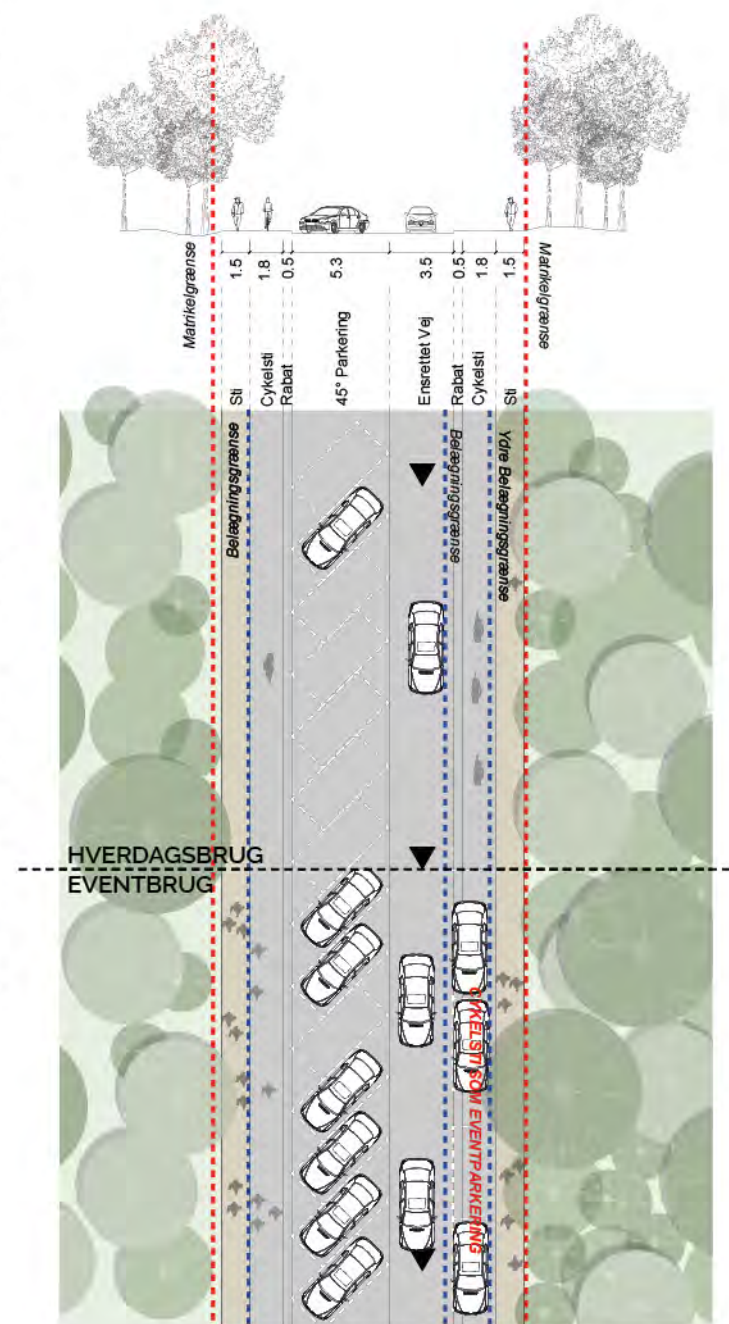

Diagram: Eksempel på parkering på udvidet vejprofil

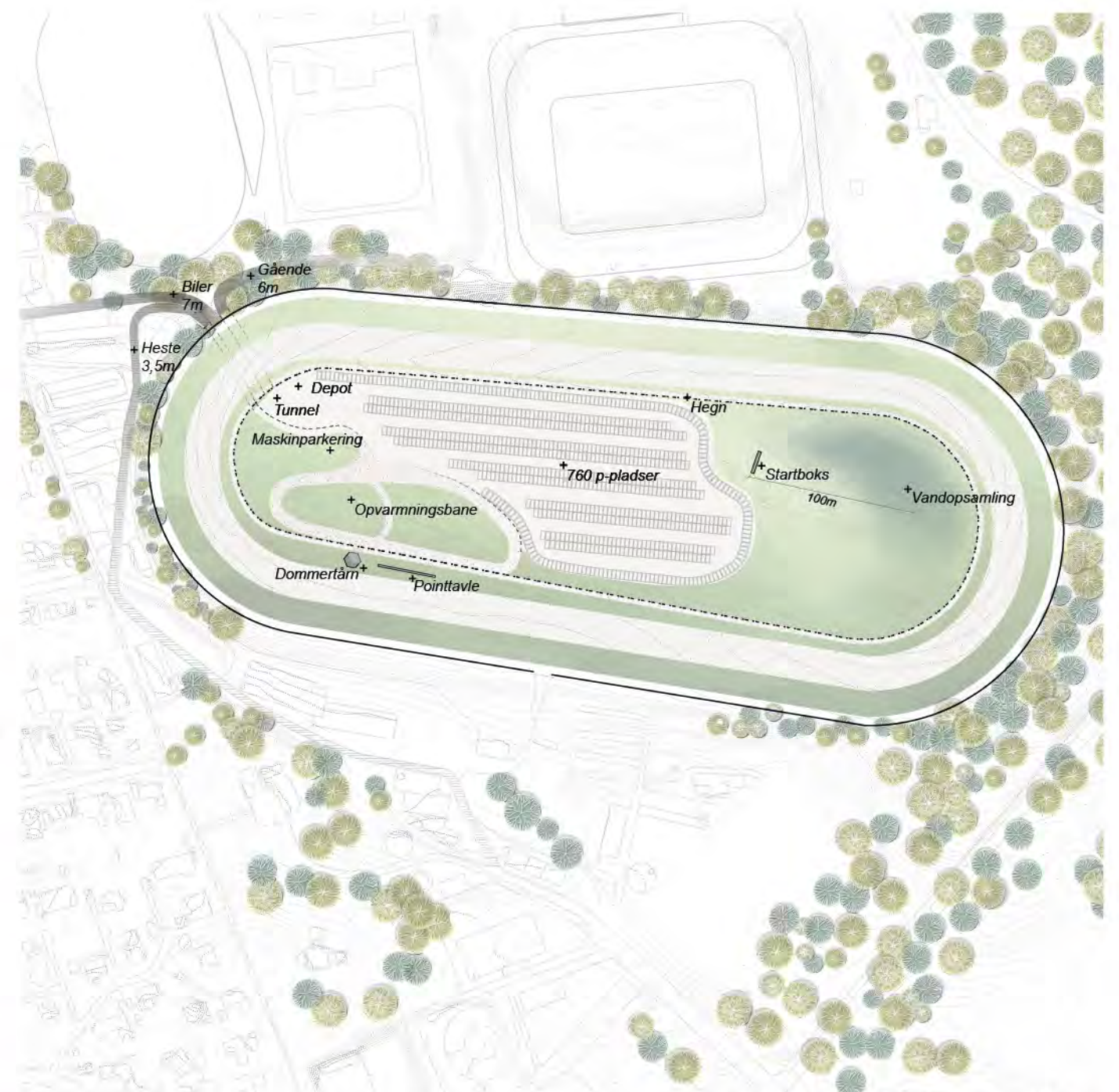

Diagram: Eksempel på parkering hos JVB

03 Et samlet Kongelunden

Ankomst og identitet

Ikke alle aarhusianere ved, hvad Kongelunden er, men kender til gengæld mange af de steder Kongelunden består af – Aarhus Stadion, Mindeparken, Væddeløbsbanen, Tivoli Friheden eller Forstbotanisk Have.

Visionen om Kongelunden som én samlet destination for aarhusianerne og besøgende er forbundet med områdets administrative grænser og den kollektive bevidsthed om, hvor og hvad Kongelunden er.

Med visionen om ét samlet Kongelunden vil grænser mellem arealer og aktører udviskes, så man med synergi og fælles retning kan løfte drift, pleje, vedligehold og nyanlægge på en måde, hvor der er opmærksomhed på at beskytte natur- og kulturværdier på en bæredygtig måde.

Udviklingsplanen bør understøtte en fysisk udvikling af en samlende identitet og større synlighed af områdets afgrænsning og sammenhænge. Der kan etableres fysiske elementer, som skaber identitet, så man oplever Kongelunden som ét sammenhængende område med mange destinationer.

Først og fremmest kan der etableres en række markeringer af områdets fysiske møde med byen, som inviterer ind i Kongelunden. Ved ankomsten kan der, alt efter kontekst og

bindinger, markeres et fysisk pejlemærke, der er genkendeligt for de besøgende, med en designmæssig og funktionel variation, der passer til den konkrete ankomst.

I midten af Kongelunden kan en fysisk, samlende og identitetsmæssig markør af Kongelundens centrum placeres og skabe udgangspunkt for områdets demokratisering. Visionen om Kongemærket er både en rundkørsel og et samlende udvekslingspunkt for de bløde trafikanter, men også en bygning – et landmark – et byrum og en ny destination i midten af skoven for alle og som leder videre ud i Kongelunden.

Visionen beskriver strategier der samler Kongelunden til ét område, og desuden fysiske tiltag i form af identitetsgivende elementer, destinationer, plantning og pleje for at skabe en bæredygtig og demokratisk udvikling af området.

MÅL FOR ÉT SAMLET KONGELUNDEN ER:

- At Kongelunden i fremtiden opleves som ét sammenhængende område
- At adgange og områdets møde med byen sker gennem nye fysiske identitetsmarkører, der understreger oplevelsen af ét Kongelunden
- At der etableres et samlende midtpunkt i Kongelunden og en samlende stirute, der præsenterer områdets helhed
- At der gennem nyplantninger, pleje og drift etableres ét samlende og sammenhængende udtryk for skoven Kongelunden
- At der skabes synergier mellem Kongelundens aktører, delområder og fællesskaber, både eksisterende og nye

Visionen for Kongemærket som det centrale i Kongelunden

Visualisering fra parallelopdrag juni 2022. Team Hølscher Nordberg

Kongelys

Kongelunden byder velkommen

Kongelunden iscenesættes i visionen som ét samlet område, hvor ankomsten kan markeres.

Forskelligartede markeringer af ankomsten til Kongelunden kan være med til at trække Kongelundens landskab helt ud til kanten af området, og tilpasses de enkelte steders landskab og stemning nøje. Nogle steder er det tæt skov med bregner, andre steder blomstereng med vajende græsser. Indgangspartier kan alt efter kontekst og bindinger, indeholde et mødested, plads til aktiviteter eller et kort over Kongelunden med destinationer og formidling.

Ved veje ind i Kongelunden, hvor beplantningskorridorer kan trække ud i byen, kan etableres et "kongelys" som et visuelt pejlemærke. Kongelyset kan være et identitetsgivende element til Kongelunden, der understøtter besøg i området. I de mørke timer kan Kongelys uden for fredskov indeholde belysning og lyse op som store, hvide lamper. Til store idrætsevents kan de bringe stemningen ud til Kongelundens kanter ved at lyse i forskellige farver.

Kongelysene kan udformes afhængigt af den enkelte indgangs funktionsbehov, bindinger og placering, og for eksempel suppleres af bænke eller indeholde funktioner som toiletter, kiosk eller grejbase med skov-kit. Uden for områder med fredskov kan der ved indgange, eventuelt i sammenhæng med et kongelys, skabes små pladser til ankomst og mødested.

Alle de centrale indgange kan navngives, så de bliver en del af wayfindingen – for eksempel i tilknytning til et busstoppested. Der kan placeres kort eller oversigtstavler, der viser hvor man befinder sig og give overblik over afstande og faciliteter. Ved de primære indgange til området kan der være busstoppesteder og hubs for bicykler og løbehjul. Kongelys kan promovere de buslinjer, der servicerer Kongelunden, og stå som pejlemærker og overgange mellem offentlig transport og ankomsten til destinationerne.

Ankomstpladsernes fysiske og programatiske sammensætning

STADION ALLÉ

En festlig lysning. På sigt erstattes biltrafikken med en gennemgående cykelsti og store plantebede, grønne øer med cykelparkering og et stort kongelys med café og infostander omdanner vejen til en plads. Den ligger som et oplagt mødested for et besøg i Friheden eller en tur på Stadion. Ankomstpladsen er med busstoppested et vigtigt trafikknudepunkt for den offentlige transports servicering af mange destinationer i Kongelunden. Selve Stadion Allé, akse til stadion holdes fri, men det foreslås at der kan plantes 500 kirsebærtræer i kanterne helt op til Sankt Lukas Kirke.

SKOVBRYNET

Indgangen er kun for gående. Her kan der tyndes i skoven for at synliggøre adgangen ind i Kongelunden og for at skabe plads til ophold og aktiviteter.

JYLLANDS ALLÉ

Indgangen er for både cyklende, gående og en del af Kysttruten. Indgangen er vigtig som hub for buslinierne på Jyllands Allé med nær adgang til Stadion og Idrætsbyens øvrige anlæg. Indgangen bliver et mødested op til events og der der skabes faciliteter for ophold og aktivitet. Der er kongelys, oversigtskort og cykelstativer omkring plantebedene.

HØJEN

Her skabes en ny velkomst mod boligkvarteret vest for Kongelunden. Nabolaget til Højbjerg, daginstitutionen og cykelsporten kan være med til at sætte præg på hverdagslivet her. Det foreslås at der skabes opholdsmuligheder og at Kongelyset kan udstyres med luftpumpe og lånegrej til blandt andre de mange cyklister, der dagligt benytter Observatoriestien som bypass til Frederiksberg og Midtbyen.

BIRKETINGET

Birketinget er en del af Marselisruten – og ved denne vigtige fremtidige forbindelse bydes velkommen til de mange cyklister og gående inde fra byen.

TANGKROGEN

Her trækkes skoven ud i byen med store plantebede med eg og bøg.

AARHUS BUGT

Der er adgang for både cykler og gående. Ankomsten skaber synlighed langs Strandvejen. Den er et vigtigt punkt på kysttruten og trædesten mod Den endelige bro. Her er blomstereng - og overgangsskabet trækkes helt ud til kanten.

ODDERVEJ

Ankomst er for både cykler og gående og en del af Marselisruten. Her markerer Kongelunden sin begyndelse mod Marselisborg Skovene.

Fælles for de forskellige ankomststeder kan være, at de benytter sig af de samme bygningsmæssige og landskabelige greb til at markere indgangene.

Kongelyset kan som bygning være mere eller mindre åben eller lukket i facaden og have funktion af toiletbygning, et aflåst skur til grej eller den kan blot være en åben port, man passerer igennem, der signalerer - du er på rette vej - du er velkommen.

Ved kongelysene kan det, hvor det er muligt, tænkes i særlig udformning i for eksempel belægnings, beplantning eller inventar.

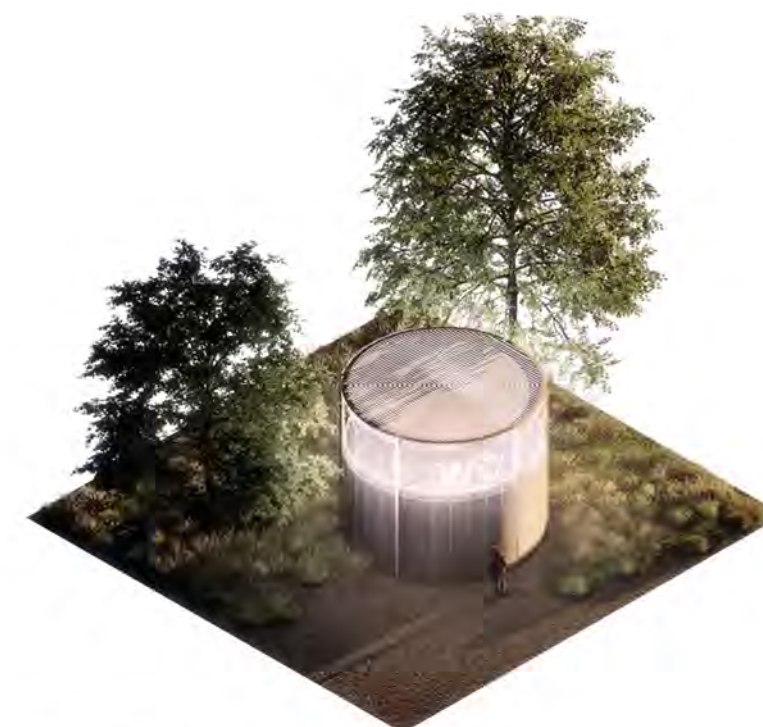
Eksempler på markering af indgange til Kongelunden:

Type 1: Belysning og markering af indgange

Type 2: Mødested, ophold og læ

Type 3: Pavillion og grejbase

Kongemærket

Et nyt fysisk og mentalt centrum i Kongelunden

Visionen om at omdanne rundkørslen ved Mindeparken til et nyt mødested i Kongelunden.

I dag er den centralt beliggende rundkørsel i Kongelunden et infrastrukturanlæg, der domineres af biler og adskiller de omkringliggende områder fra hinanden. I visionen for fremtidens Kongelunden bliver "Kongemærket" et samlende centrum for hverdagslivet i Kongelunden - et mødested, der forløser potentialerne i udviklingsplanens strategier og greb. Ved at lukke for den gennemkørende biltrafik kan der skabes et nyt byrum, hvor de primære og i fremtiden bilfrie forbindelser mødes. I første omgang kan der lukes for kørsel fra rundkørslen til Oddervej mod syd, mens der stadig sikres redningsveje, ærindekørsel og adgang til Marselisborg Slot. En del af rundkørslen omdannes til et byrum med en ny bygning, der kan skabe rammer for fællesskab for eksempel i form af en cafebygning med tilhørende grejcentral.

Pladsen og pavillonen kan blive et pejlemærke for de besøgende og en trædesten, der giver mulighed for at besøge Kongelunden på nye måder. På pladsen kan regnvandsgrøften blive til et byrumselement med rislende vand og små broer. Den eksisterende legeplads kan udbygges med "Aarhus-tårne". Legepladsen omgives af blomstereng og et klippet stisystem, der udgør en labyrint. Nærheden til Kongemærket og Flagpladsen, der har udeservering og plads til forældre, gør legepladsen til en destination. Roen til at nyde omgivelserne og udsigten over Aarhusbugten gør det til Mindeparkens bedste picnic spot. Når Kongevejen fredeliggøres bliver der gjort plads til loppemarkeder eller langborde til den årlige gadefest Kongetræffet.

Kongemærket og udvalgte Kongelys som grejbase

Kongemærket kan være Kongelundens primære grejbase. Her kan aarhusianerne låne forskelligt udstyr, der udvider deres brug og glæde af Kongelunden for eksempel naturgrej, tegnegrej, lommelygter, kort over området, spil mv. Kongemærket som grejbase kan suppleres af kongelysene. For eksempel kongelyset ved kysten, hvor man kunne udlåne fiskenet, vandkikkert mv.

Rundkørslen i dag

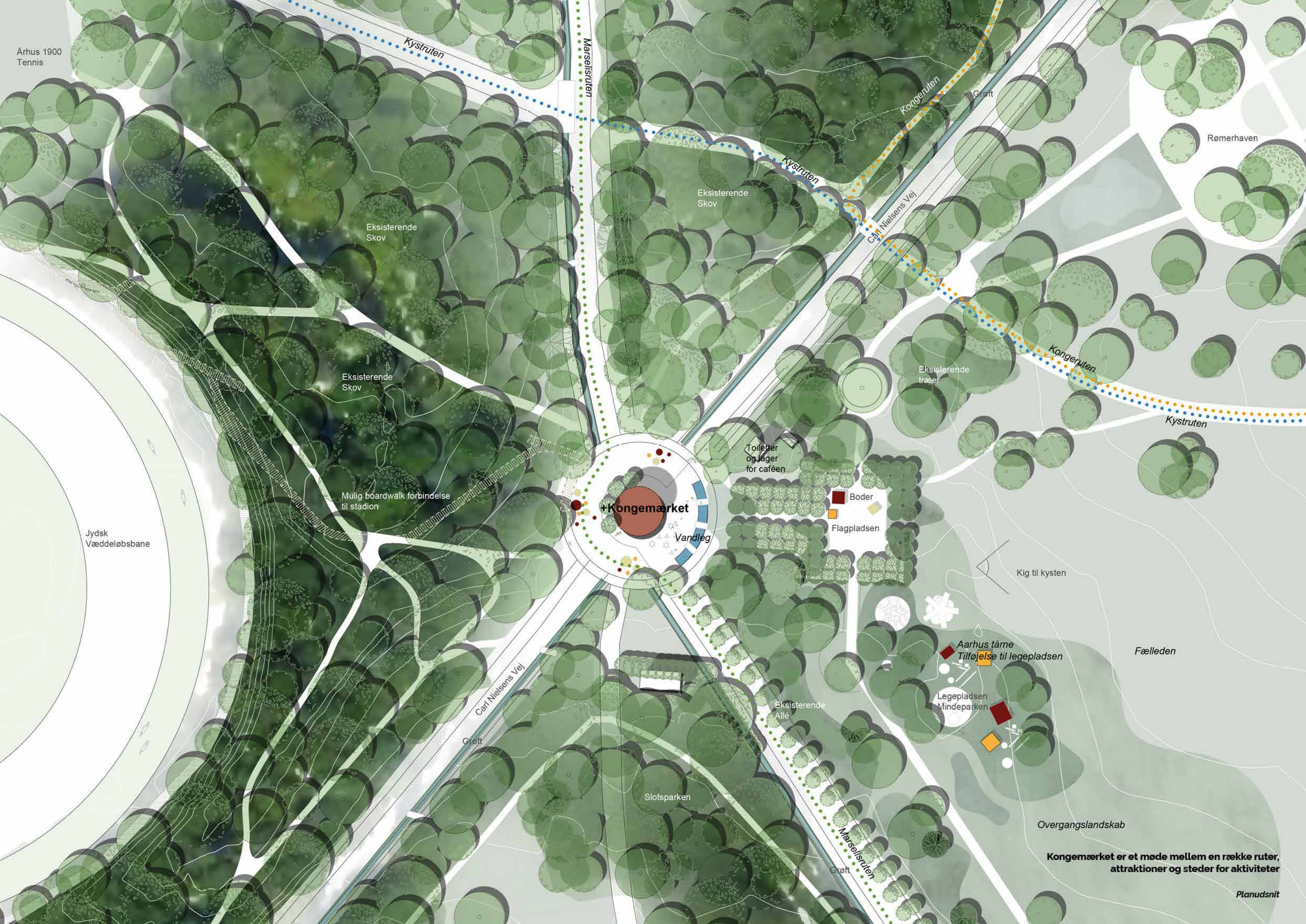
Kongemærket i fremtiden

Visionen for Kongemærket i fremtiden

Visualisering fra paralleldrag juni 2022. Team Holscher Nordberg

Århus 1900
Tennis

Jydsk
Væddeløbsbane

Mulig boardwalk forbindelse
til stadion

+Kongemærket

Vandleg

Toileter
og læger
for caféen

Boder
Flagpladsen

Kig til kysten

Aarhus tårne
Tilføjelse til legepladsen

Legepladsen
Mindeparken

Fælleden

Overgangslandskab

Kongemærket er et møde mellem en række ruter,
attraktioner og steder for aktiviteter

Planudsnit

04 Destinationer

Et frirum for hele Aarhus

Kongelunden skal være alle aarhusianeres fristed – et sted, hvor man samles i små og store fællesskaber om natur, kultur, idræt og bevægelse. Der skal være destinationer med muligheder for alle, store og små, aktive idrætsudøvere, tilskuere, familier på søndagsskovtur og skoleklasser på opdagelse i naturen.

Med et langt udviklingsperspektiv for øje er det vigtigt at udviklingen af både eksisterende og nye destinationer i Kongelunden sker i en dynamisk proces og på en måde, hvor der skabes en bæredygtig balance mellem bevaring og beskyttelse af de eksisterende natur- og kulturkvaliteter og ønskerne om nye muligheder for rekreativitet og oplevelser i skoven.

I visionen gives bud på hvordan gemte og glemt steder i fremtiden kan transformeres og komme frem i lyset, hvordan nye muligheder kan skabes og hvordan eksisterende, velfungerende destinationer kan integreres i helheden.

For at sikre en ramme om den fremtidige programmering og aktivering af mulighederne i Kongelunden inddelte området i fire overordnede zoner med hvert sit tema. Zonerne tager udgangspunkt i de eksisterende destinationer og muligheder, samt skovens rumlighed og møde med byen og kysten.

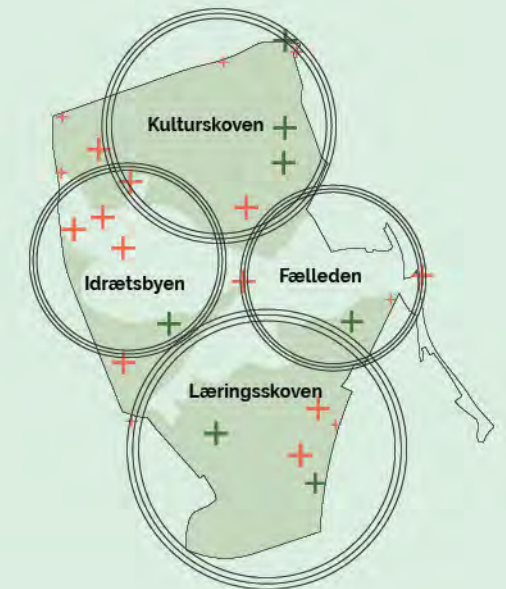
Kulturskoven ligger mod nord, tættest på Midtbyen og kan danne ramme om en række oplevelser af kunst og kultur i

samspil med naturen. Her findes Tivoli Friheden, som aarhusianerne kender, og muligheder for at etablere kulturelle events og oplevelser bynært for et helt nyt publikum.

Læringsskoven ligger mod syd mod de store naturområder Aarhusbugten og Marselisborg Skovene. Her ligger Forstbotanisk Have, skoven møder kysten og i fremtiden kan for eksempel nye destinationer i naturen danne ramme om børn og unges læring. I tilknytning til Læringsskoven ligger Ole Rømer Observatoriet med science hytterne i observatoriets have, lige ved Idrætsbyen.

Idrætsbyen ligger for enden af Stadion Allé og rummer flere eksisterende samlingspunkter for aarhusianerne, som stadion og væddeløbsbanen. Her samles idrætten i fremtidens Kongelunden, eksisterende identitetsgivende destinationer fornyes og nye destinationer tilføjes

Mindeparkens fælled er en åben lysning på tværs af skoven, hvor man visuelt kan opleve, hvordan Kongelunden møder byen mod vest og kysten mod øst. Den store åbne fælled er en mulighed for at etablere større events i skoven.

Udviklingen af destinationer bør ske dynamisk og fleksibelt over tid og med udgangspunkt i brugere og borgernes behov. Kongelunden inddeles derfor i visionen i fire zoner med forskellige temaer – Kulturskoven, Læringsskoven, Mindeparken og Idrætsbyen. Inden for disse temaer kan fremtidens destinationer udvikles og etableres i synergi med de eksisterende aktiviteter og i balance med naturen.

MÅL FOR DESTINATIONERNE ER:

- At destinationer repræsenterer en mangfoldighed af attraktive aktivitetsmuligheder
- At destinationer er velfungerende for den individuelle besøgende eller for små eller store fællesskaber
- At eksisterende destinationer udvikles med helheden for øje, så de bidrager til realisering af visionen om ét Kongelunden
- At gemte og glemt destinationer fornyes og opdateres til nutidige behov
- At der udvikles og etableres nye destinationer, som bidrager til realiseringen af Ét Kongelunden
- At destinationer placeres i en zone, hvor de bidrager til synergi med andre aktiviteter og fællesskaber og dermed den samlede identitet i de enkelte zoner

**Vision for Den Endelige Bro - et badested og en fortsættelse
af Kongelunden ud i Aarhusbugten**

Visualisering fra parallelopdrag juni 2022, Team Holscher Nordberg

Kulturskoven

Landskabet opleves gennem kunst og installationer

Visionen om Kulturskoven tilfører kulturelle oplevelser i mødet mellem naturen og kunsten.

Kulturskoven kan rumme events og aktiviteter med kunst og kultur. Kulturskoven danner ramme om den aktive tur i skoven – til bålhytten, gennem underskoven og over bækken. De eksisterende stier kan aktiveres gennem nedslag og tiltag og sammenbinde oplevelsen.

Bygninger i Kongelunden, kældre og bunkers kan på længere sigt inddrages til mødesteder, værksteder og udstillinger. Eksempler på nye destinationer og attraktioner kan være installationer med naturens materialer, skovteater, eller et klatrenet.

Klatrenettet kan væve sig mellem træerne og blive en ny destination i området. Grej til aktiviteterne kan placeres i det nærmeste Kongelys.

Nye kunstinstitutioner, der kan placeres i Kulturskoven, viser naturens processer i samspil med kunst, med områdets materialer, og kan blive del af en temasti.

Gennem plukhugst kan dannes en lille lysning med enkle bænke og et skovteater, der kan også kunne bruges som af skolerne i området til undervisning.

Kulturskoven inspirerer og trækker nyt publikum til Kongelunden. Den giver os et nyt blik på skoven og naturen – den åbner vores øjne.

Ideer til oplevelser og aktiviteter i Kulturskoven

Læringsskoven

Visionen om et nyt læringsunivers for børn og unge

Læringsskoven bruger naturen som et aktiv i undervisningen om plante- og dyrelivet.

I Læringsskoven mod syd formidles pædagogisk og med indlevelse om geologien, dyrelivet og svampene i området. Her kan det der sankes i skoven tilberedes og det kunne være et udviklingsmål at Naturcenter Kongelunden indgår i samarbejde om læring med andre etablerede natur- og læringsaktører.

Læringsskoven kan indeholde shelters og bålhytter, et naturcenter, og trædæk ved områdets forskellige vådområder. Den tidligere grusgrav, hvor der er fundet skeletrester og potteskår fra romersk jernalder, kan være rammen for fortællingen om de historiske fund i området. Forstbotanisk Have er oplagt som læringssted for områdets fauna. Andre indlysende destinationer for læring kan være slugten med en vandlegeplads, en marinestation ved Den Endelige Bro, dyrkningshaver ved kolonihaverne, og platforme eller board walks i de forskellige vådområder.

Måske kan et lille bådhus give adgang til en gummi båd så Aarhusbugtens fauna kan udforskes fra vinterbadestedet. Eksisterende bygninger kan også indgå i læringsmiljøet, f.eks. kan Skovfogedhuset på sigt inddrages til værksted, hvor naturens materialer som træ, pileflet og ler bearbejdes.

Læringsskoven er et relativt stille sted i Kongelunden, hvor aktiviteterne er spredt ud. Der kan være fokus på at enkelte områder kan friholdes for aktiviteter og stier, så dele af skoven kan bevares som urørt naturskov. Læringsskoven kan formidle de store naturmæssige værdier, der findes i området ved at fremstille hele det geologiske, historiske og naturmæssigt enestående område, som Kongelunden er en del af.

Ideer til oplevelser og aktiviteter i Læringsskoven

LÆRINGSSKOVEN
- den rolige skov

Mindeparken

Det store, åbne landskabstræk med plads til det store fællesskab

Mindeparken er Kongelundes store fælled med kig ud over Aarhusbugten. Det er den centrale lysning hvor man mødes til leg, picnic og til de store events.

Mindeparkens store fælled rummer det uformelle liv om sommeren med picnic, spontan rundbold og afslapning. På en god vinterdag flokkes aarhusianeren til kælkebakken med bobslæder og ski. Rummet er generøst, og der er plads til det meste.

Byens store event-rum

Mindeparkens store skala spænder mellem Marselisborg Slot og ud over bugten. Parken kan rumme og tåle de store arrangementer og events og et Kongelys kan forbinde Kysteruten og Kongeruten ind i området. Visionen rummer også en ide om en dansescene i kanten af Mindeparken til udendørs dans og små koncerter i sommerhalvåret.

En forbindelse for bløde trafikanter mellem Mindeparken og bugten, er en vigtig del af visionen om at styrke Kongelundens forbindelse til vandet og gøre det enkelt og trygt at bevæge sig over Strandvejen. En forbindelsen kan være Den endelige bro, et vinterbad ud i bugten eller et sammenhængende landskab over Strandvejen.

Der bør være stor opmærksomhed på at en ny fysisk forbindelse over Strandvejen, ikke forstyrrer udsigten fra Mindparken eller andre vigtige visuelle sammenhænge, men i stedet knytter Mindeparken og kysten tættere sammen.

Set fra vandet åbner Mindeparkens fælled sig som en inviterende lysning i det ellers sammenhængende skovmasiv der tegner kyststrækningen syd for Aarhus

Der kan evt. skabes en grøn landskabelig forbindelse hen over Strandvejen. Denne vil yderligere fremhæve Den endelige bro. Skitse og visualisering: Team STED

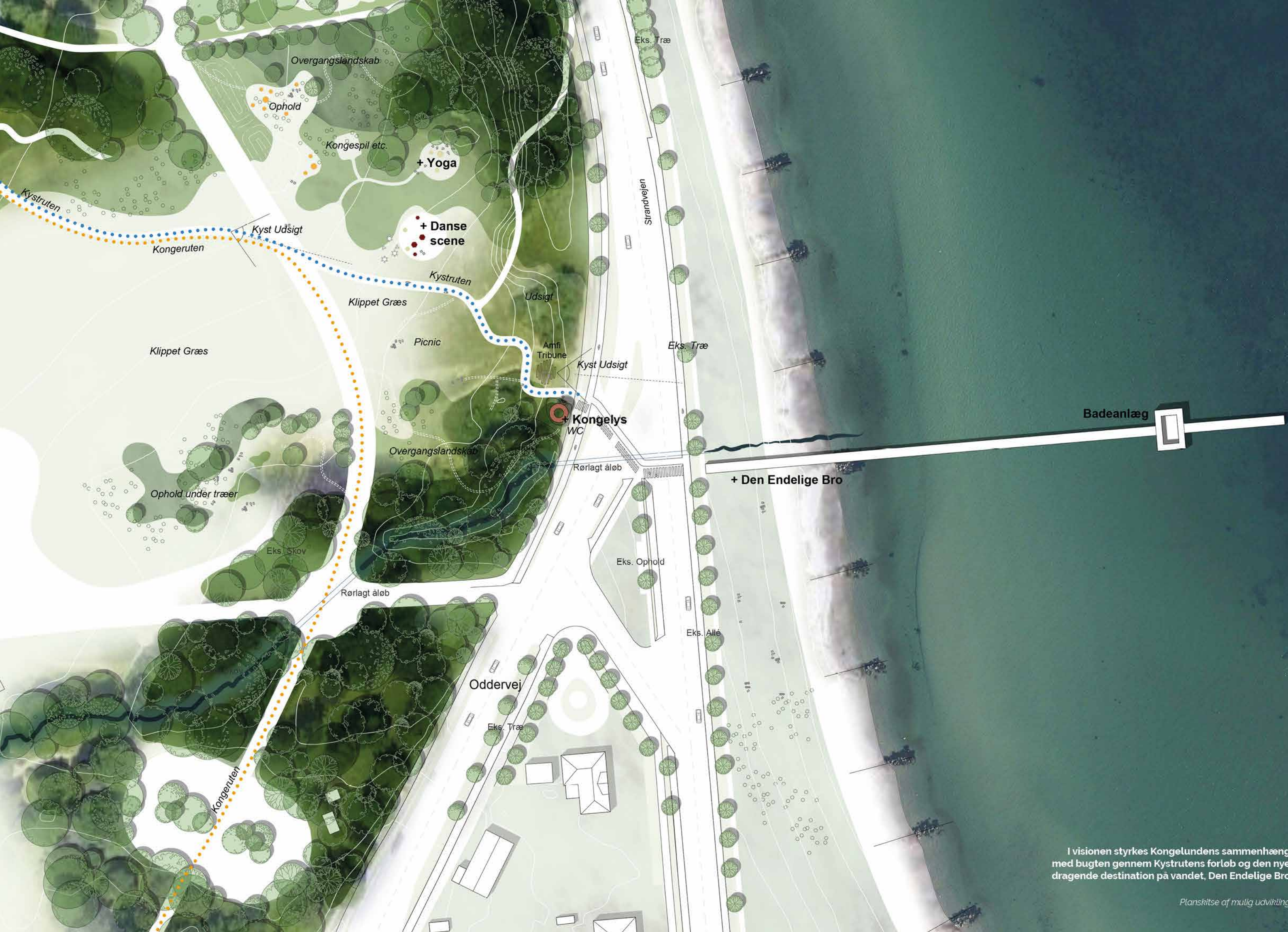
Set fra Mindeparken optræder Den Endelige Bro som en dragende destination mellem kyst og horisont

Mindeparkens fælled er rummelig til pladskrævende events

Picnic og fødselsdage afholdes i Mindeparken

I visionen styrkes Kongelundens sammenhæng med bugten gennem Kystrutens forløb og den nye dragende destination på vandet, Den Endelige Bro

Planskitse af mulig udvikling

Idrætsbyen

Et styrket epicenter for idrætten i Aarhus og Danmark

Det er Kongelundens vision at skabe et unikt miljø for sport og idræt. Gennem fysisk planlægning og arkitektoniske greb, skabes en sammenhængende Idrætsby, hvor nærhed og synlighed mellem tilbud og faciliteter danner vekselvirkning mellem de forskellige idrætsmiljøer, der har hjemme her.

Idrætsbyen

For enden af Stadion Allé styrkes Idrætsbyen med større indre sammenhæng og bedre flow, og med nye faciliteter: Nyt fodboldstadion, nyt Team Danmark Center, et ankerpunkt for cykelsport og nyt atletikstadion. De nye idrætsfaciliteter og anlæg iscenesættes arkitektonisk og i rumlig relation til de eksisterende bygninger og aktiviteter. I visionen bindes Idrætsbyen sammen gennem Mellemrummet, det bilfrie landskab og flader mellem faciliteterne til ophold, leg og bevægelse.

Mellemrummet

Mellem idrætsfaciliteterne i Idrætsbyen tænkes et grønt og plastisk landskab. Mellemrummet, kan dobbeltprogrammes og danne fleksible ramme for aktiviteter til både hverdag og ved store events. I Mellemrummet kan der opstreges og anlægges aktiviteter som trappe- og klatreanlæg i terræn, multibaner, træningsflader, skaterbaner, støttepunkter mm., som inviterer til leg og aktiviteter og fordrer spontane møder, hvor nysgerrigheder vækkes. Den samlede disponering af Idrætsbyen, kan skabe synergier mellem de mange faciliteter og forløse og synliggøre idrætsmiljøets potentiale i Kongelunden. Mellemrummet kan udnytte Idrætsbyens særlige terrænforhold og tilbyde fysiske udfordringer på forskellige niveauer: Fra leg, ophold og hvile for besøgende, til opvarmning eller træning for idrætsudøveren. Det er en del af visionen, at den store parkeringsflade (P1) foran stadion på sigt vil kunne omdannes med aktiviteter i sammenhæng med Idrætsbyen. Den anden store parkeringsplads (P2) mod Jyllands Allé reserveres som arealudlæg til en mulig, fremtidig velodrome for cykelsporten. Hvis projekterne realiseres på de nuværende parkeringsarealer vil parkeringskapaciteten i Kongelunden blive reduceret.

Mod aktiviteterne syd for Jysk Væddeløbsbane, hvor det grønne overgangslandskab dominerer, kan Mellemrummet gives en mere landskabelig karakter. Uanset karakteren er Mellemrummet overalt samlende og kan programmeres med aktiviteter, der understøtter de nære faciliteters behov eller med programmer, der er en destination i sig selv.

Når byens største idrætsevents finder sted, fyldes Idrætsbyen med mennesker og danner ramme om fællesskab og fejring. Fra Stadion Allé ledes folk ind i Idrætsbyen – eller på en kampdag til Fan Plaza til optakt inden kampen.

Nyt Fodbold Stadion

Nyt Atletikstadion

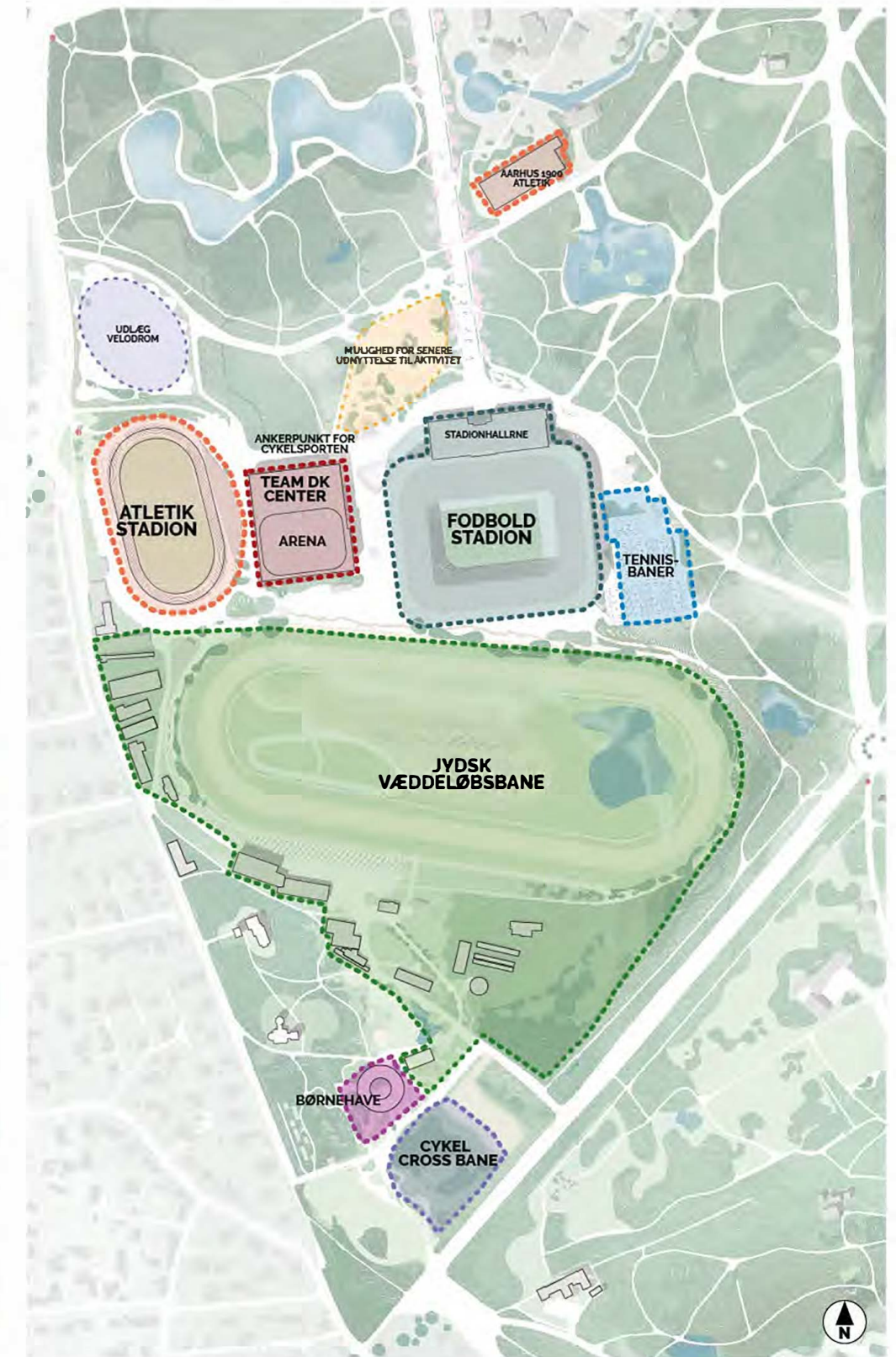
Vision for Jysk Væddeløbsbane

Reference: Ny cross bane til cykelsporten

Arealer for Aarhus 1900 tennis om-disponeres

BYGNINGER OG IDRÆTSANLÆG - Overordnet disponering af områdets anlæg og bygninger

Også i Idrætsbyen bruges greb fra strategien for 'Skovens rum' til at rydde op i området og til at skabe nye organisatoriske og fysiske sammenhænge.

Et epicenter for idrætten i Aarhus og Danmark

Idrætsbyen danner både en fysisk og mental ramme, der samler idrætsfællesskaber. Her mødes elitesporten, foreningsidrætten og den uorganiserede udøver. I visionen for fremtidens Idrætsby kan forskning, undervisning og erhverv knyttes til faciliteterne og implementeres i både den fysiske udvikling og dagligdagen. Til hverdag er Idrætsbyen et inspirerende miljø for både brugere og forbipasserende. Den er en åben campus, hvor brugerne møder hinanden i spontane og planlagte møder ude og inde. De fysiske rammer – bygninger, anlæg og befæstninger lægger op til, at der opstår flow og bevægelseslinjer mellem brugerne.

De nye bygninger og idrætsanlæg

Det nye fodboldstadion er den centrale facilitet i Idrætsbyen. Det nye Team Danmark Center med integreret ankerpunkt for cykelsporten er disponeret sammenbygget med Arena vest for stadion. Nyt atletikstadion disponeres vest for Arena langs Jyllands Allé, hvor den nuværende kaste-gård for atletik og Aarhus Cyklebane er placeret. Syd for Jydsk Væddeløbsbane er der udlagt areal til et udendørs træningsanlæg for cykelsporten for eksempel cykel-cross og mountain bike, der her bliver nabo til væddeløbsbanens parkeringsarealer, hestesport og børnehaven.

I Kongelundens vision kan Jydsk Væddeløbsbane over sigt organiseres med opdatering af anlæg og en større sammenhæng til aktiviteter og anlæg i Idrætsbyen og Kongelunden. Væddeløbsbanens fine landskabsrum og anlæg kan styrkes gennem arkitektoniske og landskabs-mæssige greb, og fremstå som et helt unikt og bynært landskab; et åbent og attraktivt samlingssted for heste-sporten og gæster i Kongelunden.

Arkitekturen

I visionen udgør lysningen et formmæssigt og organisato-risk princip for nye anlæg og bygninger. Det er vigtigt, at de - i campuslogikken - fremstår uden bagsider, henvender sig mod omgivelserne til alle sider, og at facaderne fremstår åbne og inviterende. Der kan tilstræbes større interaktion mellem inde og ude, visuelt og funktionelt. Nye bygninger kan opføres efter høje bæredygtige standarder med en generel brug af nordisk træ i konstruktioner og facader.

Vision for Idrætsbyens mellemrum, fra parallelopdrag juni 2022, Team Holscher Nordberg

Et plastisk landskab til skatere

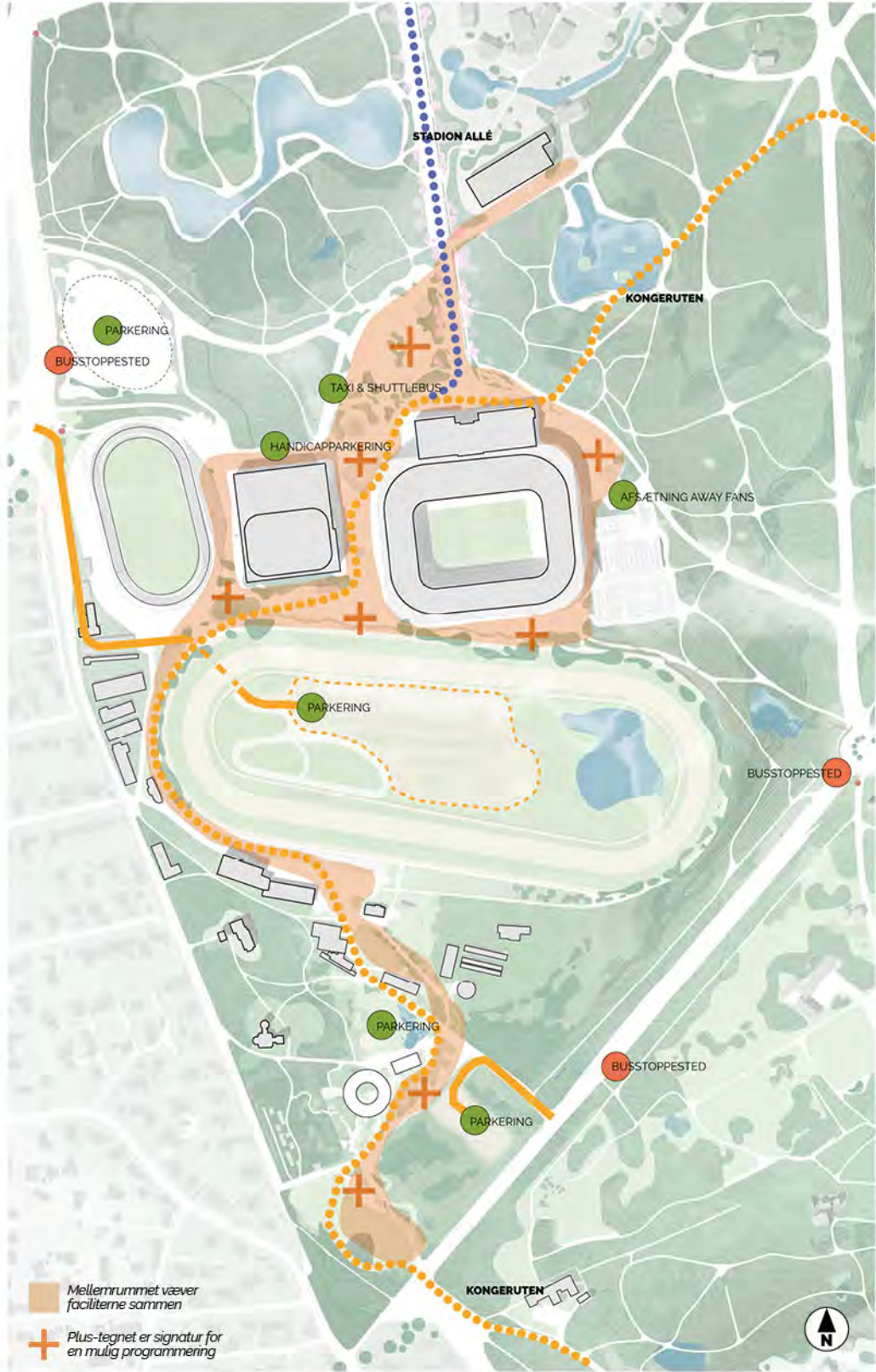
Boldbure og rum til idræt

Et plastisk landskab til leg og bevægelse

Dyrkningsarealer og dyrehold

Mellemrummet væver
faciliteterne sammen
+ Plus-tegnet er signatur for
en mulig programmering

MELLEMNUMMET til ophold og aktiviteter - binder nye og eksisterende faciliteter sammen.

Team Danmark Center og Atletikstadion

Den udpegede placering for nye idrætsfaciliteter i Kongelundens Idrætsby

To store projekter udføres i Idrætsbyen - Nyt Team Danmark Center og atletikstadion.

Team Danmark Center og Arena

Projektet for et nyt Team Danmark Center med integreret ankerpunkt for cykelsporten sammenbygges med den eksisterende bygning Arena for synergi og sammenhæng mellem funktioner, og med fokus på at bygningerne i højere grad kan åbnes mod Idrætsbyen med synlighed til aktiviteter i huset.

Faciliteter for Team Danmark Centret sammenbygges med Arena enten på nordside eller både på nord- og vestsiden. Omdannelsen kan skabe en ny intern organisering af Arena og give mulighed for dobbeltudnyttelse af for eksempel omklædningsfaciliteter. Udadtil kan facadegreb sørge for, at sammenbygningen fremstår som en helhed, og at der skabes synlighed mellem aktiviteter i huset og til de tilstødende uderum.

Nyt atletikstadion

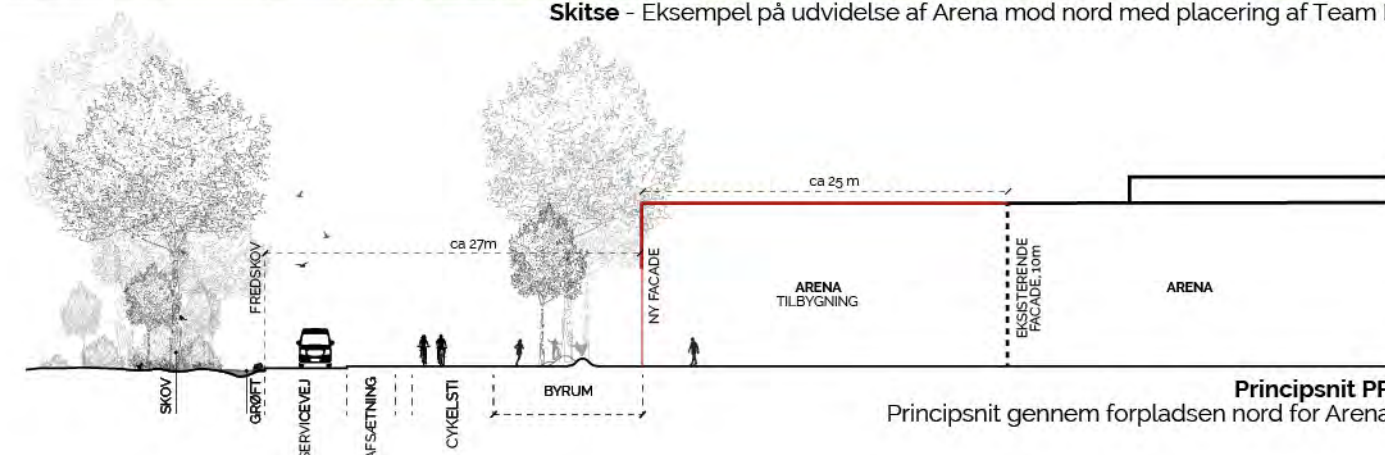
Det nye atletikstadion placeres vest for Arena, hvor kasegård og den eksisterende Aarhus Cyklebane i dag har hjemme. Arealet er præget af store niveauspring i terrænet mellem Idrætsbyen og Jydsk Væddeløbsbane, og det bør tilstræbes at anlægget indtænkes i Idrætsbyens terræn og sammenhæng, og indpasses som et "naturligt" plateau i landskabet - som en af skovens aktive og inviterende lysninger.

Atletikanlægget forventes anlagt i en kote op til ca. 3 meter over forpladsen nord for Arena. Denne placering vil sikre en relativ bæredygtig jordbalance og give en række muligheder for at sammenbinde anlægget med Idrætsbyens øvrige faciliteter.

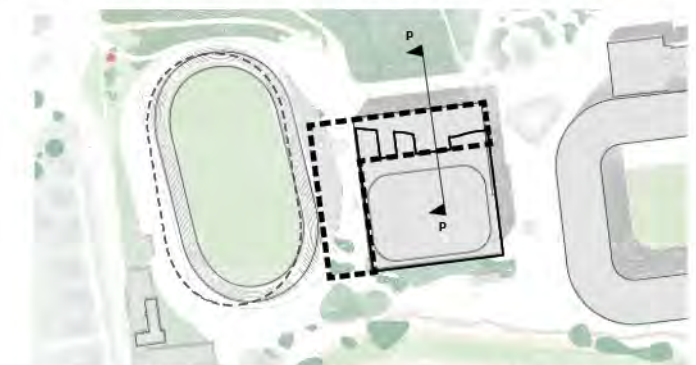
Atletikanlæggets permanente publikumstribune placeres øst for atletikbanen med vestvendte siddepladser for optimale sol- og vindforhold på anlægget. Under tribunen, mod øst, er der mulighed for at integrere forskellige funktioner i terræn i relation til Arena eller til drift af de nærliggende anlæg og Idrætsbyen. En eventuel passage mellem atletikanlæg og Arena har potentiale for aktivering og kan programmeres med støttefunktioner til atletikbanen og funktioner i den ombyggede Arena.

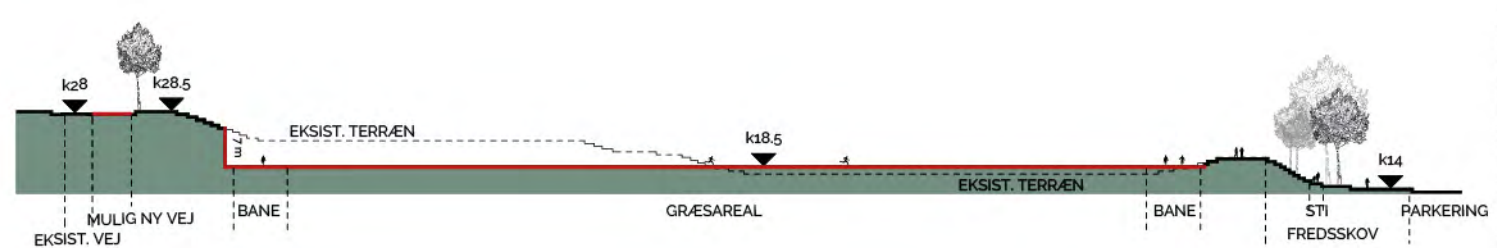
Skitse - Eksempel på udvidelse af Arena mod nord med placering af Team Danmark Center og atletikstadion i kote 18,5 med vestvendt tribune

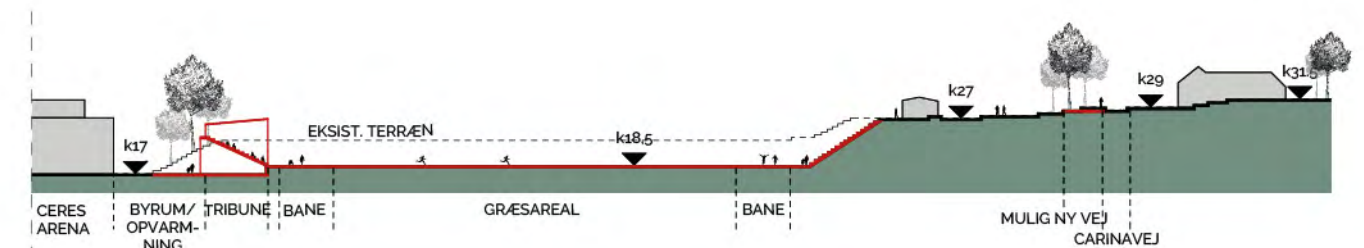
Principsnit PP
Principsnit gennem forpladsen nord for Arena

Princip for tilbygning af Team Danmark Center til Arena

Principsnit AA - Længdesnit af atletikstadion

Principsnit BB - Tværsnit af atletikstadion

Med respekt for træer og fredskovslinjen mod parkeringsarealet, P2, nord for atletikstadion kan der skabes en forbindelse mellem Idrætsbyen til en ny ankomstplads mod Jyllands Allé, tæt ved det eksisterende busstoppested. På stiforbindelsen vil man som fodgænger kunne bevæge sig på kanten af atletikanlægget og få et kig til aktiviteter på vejen ind mod Idrætsbyen.

Nord og vest for atletikanlægget udgør terrænet særlige udfordringer. Her kan der i den videre udvikling rettes et særligt fokus så terrænet så vidt muligt kan udformes som grønne, bløde skråninger eller ved at bruge støttemure, skabe en amfiscene omkring dele af banen.

Skitse - Vision for et nyt atletikstadion fremtræder som en lysning i skoven

05 Demokratisering

Visionen om større tilgængelighed og udvikling med brugere

Fremtidens Kongelunden skal være den bynære del af Marselisborgskovene, hvor natur og et bredt udbud af kulturelle og rekreative tilbud tilsammen skaber et attraktivt fristed for alle. I visionen for Kongelunden udvikles området som et demokratisk rum, et tilgængeligt og trygt sted, hvor man kan færdes alene og mødes i og på tværs af både små og store fællesskaber.

Visionen for demokratiseringsstrategien hviler på tre ben:

1. Bedre fysisk adgang, synlighed og sammenhæng mellem eksisterende og nye aktiviteter og til den omkringliggende by, gennem infrastrukturelle og identitetsgivende tiltag. Og gennem formidling, iscenesættelse og aktivitetsskabelse af skovens mindre kendte steder og oplevelser.

2. Udvikling af destinationer i Kongelunden sammen med brugere og dermed opbygning af brugerdrevne værtsskaber omkring destinationerne.

3. Udvikling gennem etablering af midlertidige steder og tilbud, hvor forskellige løsninger kan afprøves i dialog med brugere og borgere

Destinationsudvikling i Kongelunden skal skabes indefra – fra borgere, brugere, erhvervsdrivende og andre lokale aktører, der tilsammen udgør et sted – Kongelunden. De enkelte aktører er hver for sig en vigtig del af stedet, og mange er allerede gode til at tage vare på sig selv og deres tilbud.

Både de eksisterende og fremtidige foreninger og interesse-fællesskaber i området udgør stærke og stabile drivkræfter for udvikling af Kongelundens destinationer og liv. Som én af de fundamentale byggesten i den

demokratiske udvikling kan der opbygges aktive og inkluderende værtsskaber, som tager udgangspunkt i eksisterende og fremtidige fællesskaber i området.

Kongelundens nuværende brugere omfatter både uorganiserede fællesskaber, foreninger og institutioner, samt mere individuelle brugere. De forskellige brugere har særlige behov og ønsker til rammer og faciliteter, mens nogle behov og ønsker går på tværs. af brugergrupperne. Derfor skal der i samarbejde med foreninger og interessenter, udvikles fælles faciliteter, der styrker fællesskaberne imellem de forskellige brugere og brugergrupper og dermed forstærker og understøtter den sociale kapital og sammenhængskraften i Kongelunden.

Med de fremtidige planer for Kongelunden forventes flere brugere og besøgende med nye og forskellige ønsker og behov. Presset på området vil øges markant og dermed også det potentielle konfliktniveau, hvilket er endnu en årsag til at etablere en grundig brugerinddragelse.

Groft sagt kan brugerne opdeles i to kategorier: De, der bruger Kongelunden til hverdag, og de, der (kun) kommer på besøg ved events. Derfor er det essentielt for en holdbar demokratiseringsstrategi at finde balancepunktet mellem hverdag og events i Kongelunden.

Kongelunden har et kæmpe potentiale til at blive et sted, hvor der er plads til alle forskellige typer af brugere. Området benyttes allerede i dag af mange på hverdage og i weekender – både individuelle brugere, interessefællesskaber og organiserede foreninger. Men endnu flere potentielle brugere og målgrupper kan få glæde af Kongelundens tilbud i fremtiden, hvis tilgængeligheden, kendskabet og de rigtige tilbud etableres. Dette bør ske gennem en demokratiseringsstrategi.

MÅL FOR DEMOKRATISERING ER:

- At alle typer af brugere skal føle sig velkomne og opleve Kongelunden som et fristed
- At der udarbejdes en demokratiseringsstrategi og -plan, som sikrer mangfoldighed
- At eksisterende og kommende brugere, foreninger, institutioner og andre relevante aktører inddrages i demokratiseringen
- At der gennem inddragelse opstår naturlige værtsskaber blandt områdets brugere, som selv tager ansvar for at fællesskabet fungerer

I visionen skaber Kongemærket og destinationer rammer
for tilhørsforhold og events

Visualisering fra paralleloppdrag juni 2022. Team Holscher Nordberg

Tilgængelighed, wayfinding og formidling

Tematiserede oplevelser formidler og giver adgang til Kongelundens særlige muligheder små som store

Kongelunden indeholder et væld af små oplevelser og særlige muligheder, som ofte kan blive overset, men som kan være store oplevelser. For at gøre disse oplevelser og muligheder tilgængelige for alle og skabe en øget brug af Kongelunden arbejder udviklingsplanens vision med forslag til tre niveauer af tematiserede oplevelser, som kan gøre Kongelundens kæmpe potentiale for store og små oplevelser tilgængelige for alle aarhusianere. En vigtig brik i demokratiseringen kan være udviklingen af digital formidling af aktiviteter. Helt lavpraktisk og tilgængeligt for alle kan information også være tilgængelig på skilte og tavler.

Skiltning og digital formidling supplerer stinettes fysiske wayfing:

Reference: Kort og information

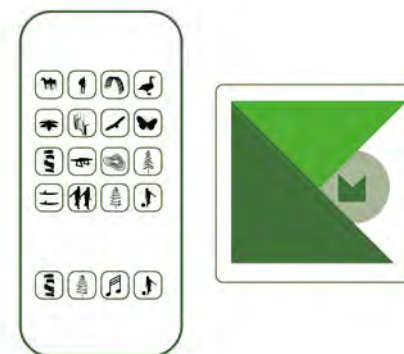
Oversigtskort skaber overblik og indsigt

Kort over hele området kan placeres ved ankomst til Kongelunden. Evt. integreret i Kongelysene. Kort giver informationer om hele området og QR-koder kan formidle aktuelle events eller temadestinationer

Markering af ruterne og afstands-angivelser

Det nye stisystem med navngivende ruter kan skabe hieraki og logisk wayfinding. Ruternes navne markeres gennem skiltning.

Digital formidling af aktiviteter

En vigtig brik i demokratiseringen kan være formidling om aktiviteter mv. i Kongelunden.

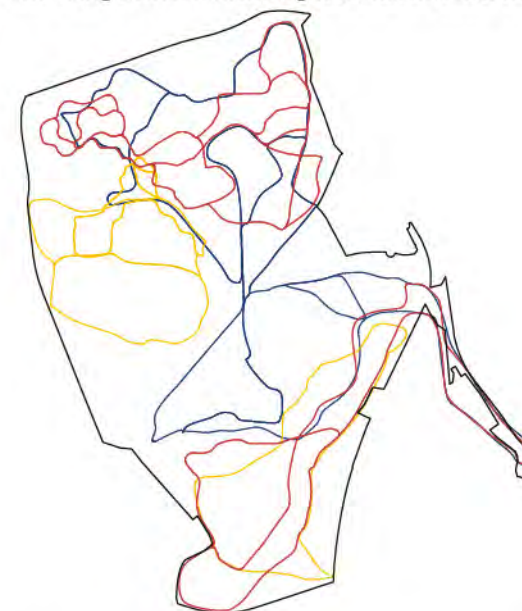
TEMASTIER:

Eksempler på planlagte fysiske stier med et tema

Temastierne er en række planlagte fysiske stier som kan guide dig igennem Kongelundens muligheder og tilbud inden for et specifikt tema. Det kunne eksempelvis være Naturstien, der med udgangspunkt i Læringsskoven guider brugeren igennem Kongelundens mange naturtyper og formidler geologi, landskab, flora og fauna. Stien kan lede besøgende forbi de forskellige steder, hvor der kan lånes grej til at udforske naturen, og forbi for eksempel fugletårnet, vandlegepladsen, bålpladser mv. Temastierne kan være tydeligt markerede stiforløb i Kongelunden med hver deres identitet, markører og formidlingsmæssige tiltag undervejs som plancher, oversigtskort, digital formidling mm.

Andre eksempler på temastier:

- Gadeidræt - en aktiv stirute, som bringer løbere forbi basketbaner, skateparken, parkourområder og små boldbaner, men også grejudejninge og spil centreret omkring idræt og bevægelse. En stirute, som indeholder opfordringer til løbelege, muligheder for udendørs fitness mv.
- Hesteliv - En stirute, som guider brugeren, forbi både den professionelle hestesport og det folkelige hesteliv omkring hestestaldene og foldene, ridestier mv.

Temastier giver tilhørsforhold og genkendelighed:

Reference: Vandlaering

Reference: Tilgængelighed i vandområdet

TEMADESTINATIONER: Destinationer med et tema, som brugeren bevæger sig frit imellem

Temadestinationerne kan være en formidling af Kongelundens større og mindre oplevelser og muligheder gennem et samlende tema. Temadestinationerne formidles gennem eksempelvis fysiske temakort i parken, papirkort til udlevering relevante steder og digitalt. Det kunne eksempelvis være temaet Kultur, Teater og Musik, hvor temadestinationen guider dig til Kongelundens udstillings- og koncertsteder og gør den besøgende opmærksom på skulpturer og kunst i Kongelunden, særlige installationer og land art. Digitalt gøres temaet aktuelt ved at formidle om eventkalenderen, ledige billetter, kommende arrangementer og midlertidige events, som foregår lige nu. Via Temadestinationerne bredes et besøg i Kongelunden ud med mulighed for selv at sammensætte et program. Som kulturinteresseret besøgende går man måske forbi nogle af skulpturerne, eller opdager en midlertidig event ud over den koncert man havde billet til.

- Andre eksempler på temadestinationer:
- Historiske steder og arkæologi - Guider den besøgende til Kongelundens historiske bygninger, mindesmærker og historiske havelandskaber, som yderligere kan formidles digitalt.

Destinationer danner trædesten for temature

Reference: Marselisborg Monumentet

Reference: Kunst-festival

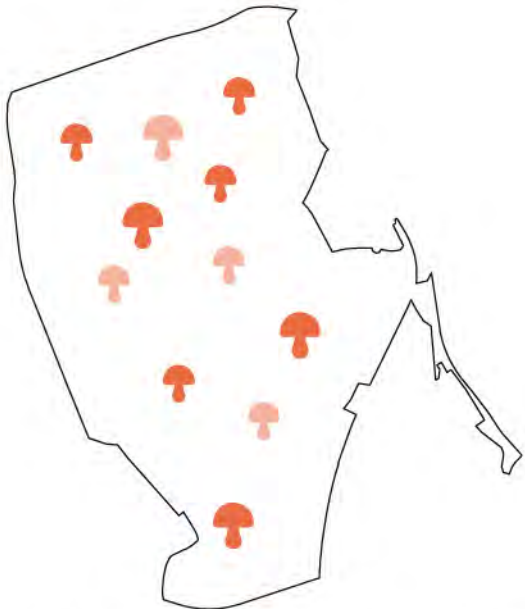
Reference: Kunst

TEMATURE: Årstids- og eventbaserede temaer som formidles digitalt

Tematurene er årstids- eller eventsafhængige oplevelser, som iscenesættes og formidles digitalt. Det kunne være svampesæsonen, der i en app popper op som et relevant tema, når sæsonen skydes igang, og som guider brugeren rundt til de bedste steder at samle svampe. Samtidig kan app'en formidle omkring svampetyper, hvordan man tilbereder og bruger svampe, og hvorfor de vokser hvor de gør. Tematurene er en måde at formidle de særlige men små oplevelser i Kongelunden, når de er relevante og er ikke bundet op på fysiske stier, men er forbundne punkter, hvor hele Kongelundens samlede areal aktiveres.

Andre eksempler på temature:

- Fugletur - guidelines forbi de bedste fugleområder, når fuglene er aktive, og det er dyremæssigt forsvarligt at besøge dem. Opdateres årligt, når nye fugle observeres.
- Snetur - guidelines til de bedste kælkebakker og skøjtesøer om vinteren
- Efterårstur - guidelines forbi skovområder og træer med det smukkeste efterårsløv

Temature formidler nye oplevelser og steder i Kongelunden

Reference: Sankeruter

Reference: Guidet-tur

Sammenhængskraft og fællesskaber

Visionen for udvikling af destinationer og opbygning af værtsskaber

Udviklingen af destinationer og aktive værtsskaber er det 2. ben i demokratiseringsstrategien for Kongelunden.

For at understøtte og styrke sammenhængskraften i Kongelunden og udvikles bæredygtige og attraktive destinationer, der vil understøtte udviklingen af de fire klyngefællesskaber, der samler sig om hovedinteresser og faciliteter i området:

Kulturskoven kan være institutions- eller brugerdrevne, f.eks. miljøet omkring skovbørnehaven, Tivoli Friheden, spejderforeninger m.fl.

Læringsskoven kan rumme flere forskellige destinationer og tilbud, stiforløb og zoner, der er på skovens og naturens præmisser. Destinationer og tilbud er primært baseret på brugerdrevne værtsskaber.

Idrætsbyen er samlet omkring stadion, travbanen, atletikstadion og drevet af institutioner og foreninger.

Mindeparken kan rumme forskellige midlertidige og permanente destinationer, der henvender sig til en bred og varieret brugergruppe.

Disse klyngefællesskaber kan være rammen om en række mindre fællesskaber, der har flere potentielle interesser og behov, der går på tværs i klyngen.

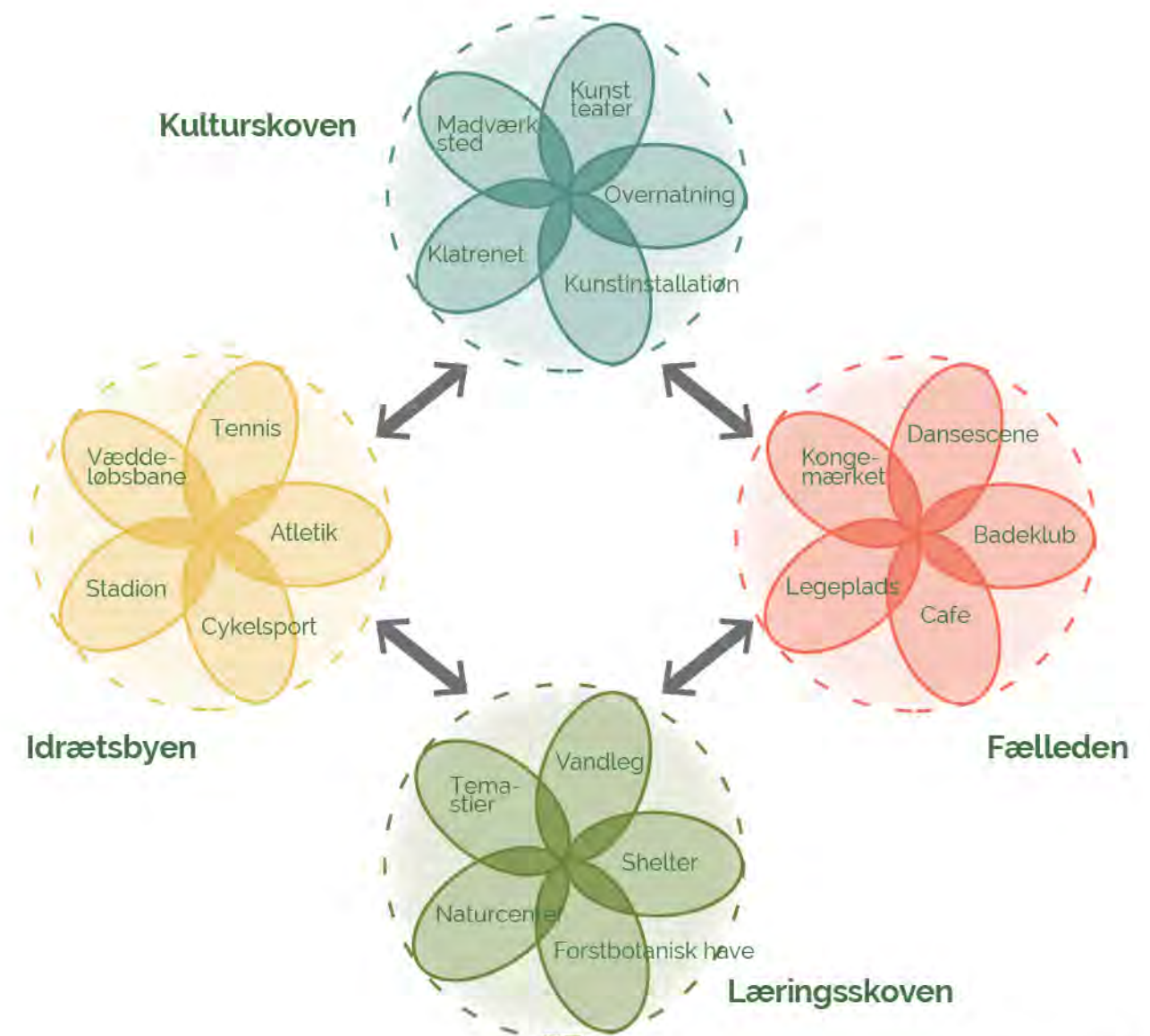
I samarbejde med aktørerne i klyngefællesskaberne kan der udvikles og undersøges, hvilke faciliteter, der i fremtiden kan være fælles for brugerne i den enkelte klynge og måske på tværs af klyngerne. Det kan for eksempel være frokostfaciliteter, hangouts mm. i Idrætsbyen eller læringkits, fysiske læringrum i kultur- og læringsmiljøer.

Aktive værtsskaber

Den konkrete udvikling af fælles faciliteter for aktørerne i de fire klynger samt udviklingen af nye destinationer er et omdrejningspunkt for demokratiseringen af Kongelunden. Udvikling og afprøvning af fælles faciliteter og nye destinationer kan udgøre den konkrete ramme for opbygning af en fælles kultur for Kongelunden funderet i brugerdrevne værtsskaber, der er organiseret omkring de forskellige destinationer og tilbud.

Eksempelvis kunne en udvikling af Donbækhuse og Bunkerne være oplagte for afprøvning af nye destinationer, der er baseret på brugerdrevne værtsskaber. Ligesom Idrætsbyen i området mellem stadion, Jydsk Væddeløbsbane og atletikstadion kunne være oplagt for en afprøvning af fællesskabende faciliteter for Idrætsbyens brugere.

Samlet set bygger demokratiseringsstrategien på en kontinuerlig udvikling og vedligeholdelse af de fysiske, organisatoriske og sociale infrastrukturer, der kan sikre et bæredygtigt, inkluderende og tilgængeligt Kongelunden nu og i fremtiden.

Klyngefællesskaber

Destinationsudvikling med brugerdrevne værtskaber

Kongelunden kan demokratiseres gennem synliggørelse og aktivering af gemte og glemte steder

I Kongelunden findes en række mindre gemte og glemte bygninger, der i dag står tomme og ubrugte hen, eller som vil miste den nuværende funktion på kortere eller længere sigt.

Disse bygninger er en bæredygtig ressource og flere af dem rummer bygningsmæssige og identitetsskabende potentialer for at udvikle nye destinationer, der adresserer nuværende og nye brugeres behov og ønsker. Disse bygninger ligger i de forskellige klyngefællesskaber og det er oplagt, at de danner den fysiske ramme for udvikling af nye destinationer, der både kan tiltrække nye brugere og nye aktører og værter.

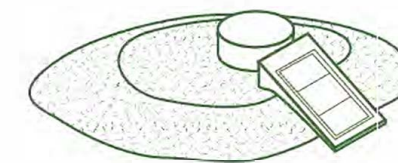
Sammen med interesserede aktører og brugere kan der findes nye funktioner og aktiviteter til bygningerne, der gennem en ny programmering kan blive en ny destination i sig selv eller et afsæt for at aktivere for eksempel Læringskoven på en ny måde: som grejbase eller madsted for børnehaver og skoleklasser.

Det er vil være vigtigt for demokratiseringsstrategien, at udviklingen af bygningerne til nye destinationer adresserer faktiske behov hos forskellige målgrupper. Kun derved kan de tiltrække nuværende og nye aktører, som er motiverede for at påtage sig værtskabet og faciliteringen af destinationen eller aktiviteten.

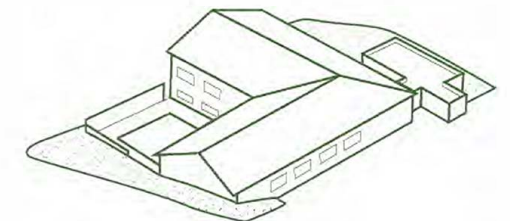
Gemte og glemte steder med potentialer

Eksempler på ny anvendelse af bygninger i Kongelunden:

Bunker

Potentiale: Udstilling, kunst, overnatning, ly.

Forsvarets bygning Havreballe

Potentiale: Hotel, kunst, restaurant, folkehus, værksted.

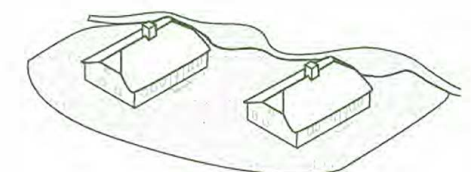
Anemonehuset

Potentiale: Madpakkehus, overnatning, toilet, koisk, information

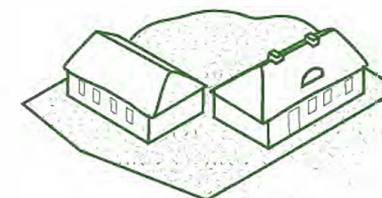
Ishuset

Potentiale: Portal, kiosk, information, udlejning af grej.

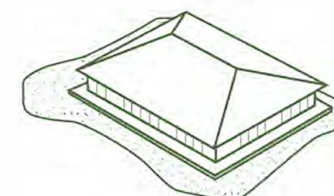
Donbækhusene

Potentiale: Madværksted, læring, botanisk værksted, restaurant, overnatning.

Skovfogedhuset

Potentiale: Madværksted, læring, botanisk værksted, restaurant, overnatning, kreativ virksomhed, materiale lab

Forsvarets bygning Oddervej

Potentiale: læring, botanisk værksted, overnatning, cafe.

Afprøvning og eksperimenter som metode

En lærende og involverende proces, som driver for demokratisering

Det 3. ben i demokratiseringsstrategien for Kongelunden er etablering af midlertidige steder og tilbud, hvor forskellige løsninger kan afprøves i dialog med brugere og borgere. Afprøvningsne kan være fysiske indretninger, sociale/kulturelle aktiviteter og forskellige organiseringsmodeller eller en kombination. Afprøvningsne anvendes som systematisk udviklingsmetode for at sikre de bedste løsninger med den størst mulige opbakning blandt Kongelundens brugere og aktører. Afprøvningsne udgør en meget konkret ramme for dialogen med de forskellige aktører, hvor alle kan dele erfaringer. Gennem evaluering af afprøvningen skabes et godt grundlag for at udforme den endelige løsning.

Afprøvningsne kan have forskellige formål og formater. Eksempler på afprøvningsne kunne være:

BRUGERNE SOM MEDUDVIKLERE

Styrkelse af sammenhængskraft og etablering af tværgående netværk gennem udvikling og afprøvning af en ny fællesfacilitet mellem to eller flere aktører i Idrætsbyen. Det kunne for eksempel være afprøvning af midlertidig fælles spise- og mødefacilitet for atletikudøvere og travbanens ansatte og brugere eller andre klubhusfaciliteter. Det kunne også være udefaciliteter til møder, afslapning og fordybelse. Det vigtige er, at brugerne inddrages i processen og er medudviklere af hvilke behov og ønsker, de kunne få opfyldt gennem sambrug og samvær, og hvordan faciliteterne kunne indrettes og drives.

AKTIVE VÆRTSKABER I TOMME BYGNINGER

Opbygning af aktive værtskaber og tiltrækning af nye brugere gennem gentækning og omprogrammering af eksisterende, tomme bygninger. For eksempel kunne Donbækhuse danne rammen om afprøvning af konkrete aktiviteter som for eksempel et botanisk værksted, der udvikles og afprøves sammen med en gruppe botanikentusiaster. Det kunne også være et spise- og hyggerum for skoleklasser, eller en skovbørnehave. Afprøvningsne udvikles sammen med repræsentanter for den primære målgruppe. Etablering af et aktivt værtskab og en model for organisering og drift skal være en del af afprøvningen og erfaringerne herfra skal bruges til at opbygge andre destinationer og værtskaber i Kongelunden.

GREJBASER UNDERSTØTTER FRIVILLIGE FÆLLESSKABER

Understøtning af interessefællesskaber og individuelle brugere gennem opbygning og afprøvning af forskellige typer af grejbaser. Denne type afprøvning retter sig mod individuelle og spontane brugere eller mindre interessefællesskaber, som gerne vil bruge steder i Kongelunden til forskellige aktiviteter som fx bål, spil, yoga og meditation mm. Grejbaserne kunne fx etableres som en del af et Kongelys og udvikles og afprøves i dialog med forskellige typer af interessefællesskaber og spontane brugere af Kongelunden.

NYE HERLIGHEDSVÆRDIER GENNEM TRAFIKAL OMLÆGNING

Strategiske afprøvningsne af forskellige trafikale løsninger. Trafikal fredeliggørelse af Kongelunden er en af hovedstrategierne i visionen for Kongelunden. Derfor vil der være behov for forskellige forsøg med trafikale omlægninger af både teknisk, funktionel og rumlig karakter. Vigtigt er det, at afprøvningsne af de trafikale omlægninger indeholder nye herlighedsværdier og funktioner, der sætter naturen og skovens rum i centrum. En afprøvning kunne for eksempel være fredeliggørelse og gentækning af rundkørslen ved Mindeparken, som i fremtiden kan blive et helt centralt sted i Kongelunden.

BÆREDYGTIG UDVIKLING

En robust og fleksibel plan

Bæredygtig og dynamisk udvikling

Kongelundens historie rækker langt tilbage i fortiden og de nuværende kvaliteter er mange. For at rumme dette og skabe retning for de næste hundrede års udvikling, har planens filosofi ikke været at udvikle, men at videreudvikle Kongelunden.

Planens lag er robuste redskaber

Visionen for planens udvikling gennem de fem strategiske lag er de redskaber, der skal fastholde retningen i udviklingen over en lang tidshorisont.

Der er stor fleksibilitet i rækkefølgen for projekter, men det er essentielt for en succesfuld udvikling, at der hele tiden tænkes på tværs af de strategiske lag, så delprojekters potentiale forløses.

I en udviklingsproces kan en strækning af Kongeruten eksempelvis etableres samtidig med, at der i samme område indvies en ny legeplads. I de strategiske samtænkninger er det vigtigt at koble de fysiske forandringer med den sociale infrastruktur.

Forslag til fysiske projekter i planen

Udviklingsplanen foreslår under hvert af planlægningslagene en række fysiske tiltag og projekter. Nogle projekter, er konkrete og andre er visioner. Nye idéer kan komme til i fremtiden med afsæt i opståede ønsker eller født ud af eksperimenter og afprøvninger.

På denne side opstilles foreløbige ideer til fysiske projekter i udviklingsplanen opstillet under de strategiske lag.

01 NATUR

- N1 Etablering af lysninger**
Forbedring af skov og natur
- N2 Etablering af vådområder**
Forbedring af skov og natur
- N3 Etablering af overgangslandskab**
Forbedring af skov og natur
- N4 Øget tilgængelighed**
Adgang for ældre og handicappede

02 INFRASTRUKTUR

- I1 Stadion Alle**
Transformation til nyt byrum
- I2 I3 Marselisruten**
Kongevejen & Birketinget
- I4 Kystruten**
Etablering af forbindelse og aktiviteter
- I5 Kongeruten**
Nyt loop forbinder Kongelunden internt

03 ET SAMLET KONGELUNDEN

- K1 Kongelys**
Plads og pavilloner mm.
- K2 Kongemærket**
Byrum og nyt centrum for Kongelunden

04 DESTINATIONER

- +++ Idrætsbyen**
Nye idrætsanlæg og bygninger
- D1 Byrum Idrætsbyen**
Idrætsfaciliteter mm.
- D2 Jydsk Væddeløbsbane**
Forbedrede forhold trav og hestehold
- D3 Børneuniverset**
Ny daginstitution med tilstødende programmer
- D4 Læringsskoven**
Ny destination for natur og leg
- D5 Kulturskoven**
Ny destination for kultur og kunst
- D6 Fælleden**
Nye destinationer som dansescene og legeplads kultur og kunst

05 DEMOKRATISERING (fysiske elementer)

- T1 Temastier**
Nye muligheder, synlighed og tilgængelighed

Diagram: Eksempler på projekter på tværs af de strategiske lag

Sådan kommer udviklingen i gang

Visionen om fysiske forandringer og demokratisering går hånd i hånd

Planens store fleksibilitet og mange projekter kan muliggøre og resultere i en udvikling, der vil løbe over en lang årrække. Det er visionen at udviklingen i alle faser realiseres på alle strategiske lag. Særligt i den første fase, så konturen og potentialerne for Kongelundens fremtid får form og retning.

Større forandringer på den korte bane

Blandt udviklingsplanens mange projekter foreligger der både ideer, der kan ligge langt ude i fremtiden og konkrete projekter, der forventes realiseret i en nær fremtid for eksempel opførelsen af det nye fodboldstadion samt projekter for nyt atletikstadion, Team Danmark Center, nye faciliteter til cykelsporten og desuden en øget parkeringskapacitet. I en periode vil der være byggeplads i Idrætsbyen med byggeaktivitet og larm.

Med byggeaktiviteterne omkring stadion kan det give mening at strukturelle forandringer og nye destinationer igangsættes i andre dele af Kongelunden. I de tidligste faser kan de strategiske lag således konkretiseres gennem forandringerne omkring Kulturskoven og Fælleden, for eksempel: Kongevejens omlægning med parkeringspladser bruges som afsæt til at tegne konturen af Marselisruten. Nye overgangslandskaber tager fat i Mindeparken og den eksisterende legeplads kan forandres og udvikles. Kongeruten tager form gennem Kulturskoven mellem Mindeparken og Marselisruten og en ny destination kan supplerer udviklingen her; For eksempel et kunstværk eller et monument.

Kig langt ind i fremtiden

De forskellige forslag til demokratisering kan afprøves, så aarhusianerne får et kig ind i Kongelundens fremtid. En midlertidig lukning for biltrafik i området kan være et oplagt sted at afprøve effekten af mindre biltrafik. Et event for street-sport eller loppemarked kunne teste vejens potentiale som aktivt byrum.

Fase der bygger på

I diagrammerne præsenteres et forslag til en mulig rækkefølge for projekter, hvor hver fase bygger videre på den forrige. I hver fase tilføjes nye destinationer og naturområder, mens stier og veje gradvist kan transformeres og snøres sammen i et fredeliggjort landskab.

På tværs af den fysiske realisering kan arealer udvikles og demokratiseres, mens fællesskaber styrkes og opstår gennem samskabelse og eksperimenter.

Fortællinger og sammenhænge fastholdes mellem landskab og byen for en robust, bæredygtig og demokratisk udvikling de næste 100 år.

FORSLAG TIL REALISERING AF STRATEGIER

01 NATUR

Rensning af søer
Nye overgangslandskaber

02 INFRASTRUKTUR

Omdannelse af Kongevejen med ensretning. (Kongeruten anslås)
Den sydlige del af Stadion Alle lukkes for biltrafik

03 ET KONGELUNDEN

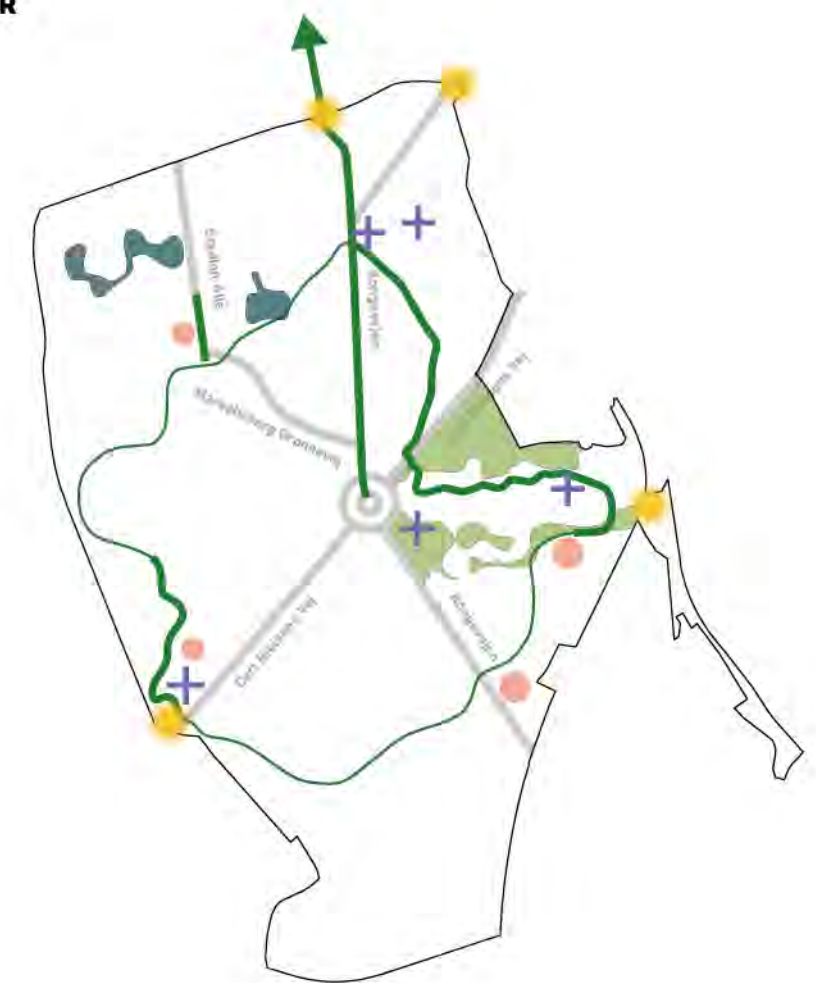
Nye ankomstpladser med Kongelys og oversigtskort etableres

04 NYE DESTINATIONER

Fx kunstinstallation eller klatretræet i Kulturskoven
Bane til cykelcross
Legeplads revitaliseres
Dansescene

05 DEMOKRATISERING

Nogle forslag:
Afprøvninger af vejlukninger:
Midlertidigt byrum på Stadion Alle med afvikling af streetsportevents
Donbækhusene bringes i spil med nye værter.
Fællesskaber i Idrætsbyen styrkes ifbm. planlægning og anlægning af cykelcross banen
Læringsskoven afprøves som overnatningsdestination (teltlejr for spejdere)

FASE 1

FORSLAG TIL REALISERING AF STRATEGIER

- 01 NATUR**
Boardwalk ved Ødam
Nye lysninger i skoven
- 02 INFRASTRUKTUR**
Lukning af Stadion Alle og
Kystruten tager form
Kongeruten færdiggøres
Den sydlige del
- 03 ET KONGELUNDEN**
Nye ankomstpladser med Kongelys
- 04 NYE DESTINATIONER**
Streetsport på Stadion Alle
Det nye fodboldstadion indvies
Fugletårn og Shelter i Lærings-
skoven
Donbæhusene får en mere permant
anvendelse
- 05 DEMOKRATISERING**
Nogle forslag:
Teaterserie på midlertidig Events-
cene i Læringskoven.
Skovfogedhuset afprøves som
naturcenter i Læringskoven

FASE 2

FORSLAG TIL REALISERING AF STRATEGIER

- 01 NATUR**
Generel videreudvikling af plejestrategier
- 02 INFRASTRUKTUR**
Delvis lukning af rundkørslen
Kystruten færdiggøres og skaber en
ny stærk kobling til bus holdepladserne ved Jyllands Alle
- 03 ET KONGELUNDEN**
Nye ankomstpladser med Kongelys
Kongemærket realiseres som det nye centrum
- 04 NYE DESTINATIONER**
Team DK og Atletikstadion
Ny børnehave og udvikling af et
offentligt børneunivers her
Naturcenter
Vandlegeplads i Læringskoven
- 05 DEMOKRATISERING**
Nogle forslag:
Samskabelse: Brugere i idrætsbyen
planlægger og tester en udendørs
træningsfacilitet.

FASE 3

